

T.C
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KLİNİK LABORATUVARLARDA ÇALIŞANLARIN
HASTA GÜVENLİĞİ UYGULAMALARINA
YAKLAŞIMI**

ÖZLEM MUSLUK

**SAĞLIKTA KALİTE GELİŞTİRME VE
AKREDİTASYON
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

İZMİR-2019

TEZ KODU: DEU.HSL.MSc-2013970088

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KLİNİK LABORATUVARLARDA ÇALIŞANLARIN
HASTA GÜVENLİĞİ UYGULAMALARINA
YAKLAŞIMI**

**SAĞLIKTA KALİTE GELİŞTİRME VE
AKREDİTASYON
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

ÖZLEM MUSLUK

Danışman Öğretim Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Nevcivan GÜLDAŞ

TEZ KODU: DEU.HSI.MSc-2013970088

Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, Yüksek Lisans programı öğrencisi **Özlem MUSLUK** “**KLİNİK LABORATUVARLARDA ÇALIŞANLARIN HASTA GÜVENLİĞİ UYGULAMALARINA YAKLAŞIMI**” konulu Yüksek Lisans Tezini **13.06.2019** tarihinde **başarılı olarak** tamamlamıştır.


Dr. Öğr. Üyesi Nevcivan GÜLDAŞ
Dokuz Eylül Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı
BAŞKAN


Prof. Dr. Tonay İNCEBOZ
Dokuz Eylül Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Sağlıkta Kalite Geliştirme ve
Akreditasyon Anabilim Dalı
ÜYE


Prof. Dr. Metin KORKMAZ
Ege Üniversitesi
Tıp Fakültesi, Tıbbi Parazitoloji
Anabilim Dalı
ÜYE

Prof. Dr. Mete EDİZER
Dokuz Eylül Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
Sağlıkta Kalite Geliştirme ve
Akreditasyon Anabilim Dalı
YEDEK ÜYE

Prof. Dr. Cumhuri GÜNDÜZ
Ege Üniversitesi
Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji
Anabilim Dalı
YEDEK ÜYE

İÇİNDEKİLER

TABLolar DİZİNİ.....	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX
KISALTMALAR	X
TEŞEKKÜR	XI
ÖZET	1
ABSTRACT	3
1. GİRİŞ.....	5
2. GENEL BİLGİLER.....	6
2.1. HASTA GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ	6
2.1.1. Dünyada Hasta Güvenliği Çalışmaları.....	9
2.1.2. Ülkemizde Hasta Güvenliği Çalışmaları.....	12
2.2. KLİNİK LABORATUVARLAR ve HASTA GÜVENLİĞİ	14
2.2.1. KLİNİK (Tıbbi) LABORATUVARLAR	14
2.2.1.1. Pre-preanalitik Süreç:	15
2.2.1.2. Preanalitik süreç:	16
2.2.1.3. Analitik Süreç:.....	18
2.2.1.4. Post-analitik Süreç:.....	19
2.2.1.5. Post-post-analitik süreç:	20
2.2.2. KLİNİK LABORATUVARLARDA TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ	20
2.2.3. LABORATUVARLAR ve AKREDİTASYON.....	22
2.2.3.1. Laboratuvar Akreditasyonu ve ISO IEC 17025	25
2.2.3.2. Laboratuvar Akreditasyonu ve ISO IEC 15189	26
3. GEREÇ ve YÖNTEM	26
3.1. ARAŞTIRMANIN TİPİ	26
3.2. ARAŞTIRMANIN YERİ ve ZAMANI.....	26

3.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ ve ÖRNEKLEMİ.....	26
3.4. ARAŞTIRMANIN MATERYALİ	27
3.5. ARAŞTIRMANIN DEĞİŞKENLERİ.....	27
3.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	27
3.7. ARAŞTIRMA PLANI ve TAKVİMİ.....	27
3.8. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	27
3.9. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	28
3.10. ETİK KURUL ONAYI.....	28
4. BULGULAR	28
4.1. TANIMLAYICI ÖZELLİKLERE İLİŞKİN BULGULAR.....	28
4.2. BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLERE İLİŞKİN BULGULAR.....	32
Soru 1: İşimi Severek Yapıyorum.....	32
Soru 2: Bu Laboratuvarıda Çalışanlara Gerekli Saygı Gösterilir.....	32
Soru 3: Bu Laboratuvarıda Üstlerimin/Yöneticilerimin Yönetim Anlayışı İyidir, Gerekli Desteği Sağlarlar.	32
Soru 4: Bu Ekibin İçinde Olmaktan Gururluyum.	33
Soru 5: Çalıştığım Bölümün Hedef ve Amaçlarının Farkındayım.....	33
Soru 6: Bölümde ve/veya Kurumda Getirdiğim Öneriler Olumlu Karşılır.	33
Soru 7: Yaptığım İşle İlgili Görev Tanımımın, Gerekli Yetenek ve Sorumluluklarımın Farkındayım.	33
Soru 9: İşler Yoğun Olduğu Zaman Bütün Çalışanlar Bir Takım Halinde Hareket Ederler.	34
Soru 10: Gerçekleşen Hata ve Olaylar Sonrasında İş Akışları Yeniden Düzenlenir.	34
Soru 11: Çalıştığım Laboratuvar Numunelerin Doğru Tanımlanmasını Sağlamak İçin Prosedür ve Talimatlara Sahiptir.....	34
Soru 12: Hasta Kimliklendirme (tanımlama) İle İlgili Hatalar Kaydedilir ve Raporlanır.....	35

Soru 13: Numunelerin Alınması Sırasındaki Hatalar ve Olaylar (hemoliz, pıhtılaşmış numune, yanlış hacim ölçümü, yetersiz konteyner gibi) Raporlanır.....	35
Soru 14: Tüm Olaylar ve Hatalar İzlenir, Takip Edilir ve Uygun Bir Şekilde Çözömlenir.	35
Soru 15: Hasta Güvenliğini Arttırmak İçin Yapılan Çalışmaların Etkin Olup Olmadığı Değerlendirilir.	35
Soru 16: Hasta Güvenliği Açısından Bölümümde Manuel Olarak Gerçekleştirilen Analiz Süreçleri Zararlı Olabilir.	36
Soru 17: Hasta Güvenliğini Geliştirmek İçin Diğer Bölümlerle İşbirliği Yapılır.....	36
Soru 18: Amirim/Yöneticilerim Hasta Güvenliği İle İlgili Sorunları Görmezden Gelir. .	36
Soru 19: Bu Laboratuvarıda İnsan Kaynağı Yeterlidir.	36
Soru 20: Numunelerin Taşınması İle İlgili Kurallar Mevcuttur (Kullanılması gereken transfer kabı, transfer yönetimi, pozisyonu, sıcaklığı, maximum transfer süresi vb).	37
Soru 21: Analiz İsteklerinde Elle Doldurulan Miktar Belirlenir.....	37
Soru 22: Hasta Tanımlama Barkotu Olmayan, Ancak Etiketli (otomatik veri taraması yapılamayan) Numunelerde Hata Olma Olasılığı Yüksekler.	37
Soru 23: Hangi Numunelerin Kabul veya Reddedileceğı (kriterleri) Bellidir.	37
Soru 24: Reddedilen Numuneler Kayıt Altına Alınır ve Raporlanır.....	38
Soru 25: Her Kademe İçin Uygun Personel İstihdam Edilmesine Öncelik Verilir.....	38
Soru 26: Elle ve Otomatik Çalışılan Testler İçin Panik Değerler ve Panik Değer Bildirim Sürecine Yönelik Kurallara Uyulur.....	38
Soru 27: Numune Kabul ve Sonuç Verme Alanlarında Yeterli Hasta Mahremiyeti Sağlanır.	39
Soru 28: Analiz Verileri ve Sonuçlarının Saklanması, Gerekiyorsa Arşivlenmesi Konusunda Kurallarımız Mevcuttur.....	39
Soru 29: Analiz Sonuçlarına Ulaşım Konusunda Gerekli Kısıtlamalarla İlgili Kurallarımız Mevcuttur.	39
Soru 30: Laboratuvar Ortamında Çalışırken Yeterli Işılandırma Vardır.	40

Soru 31: Ortam Sıcaklığı ve Ortam Gürültüsü Kabul Edilebilir Düzeydedir.	40
Soru 32: Çalışanlar Yeterli Özel Alana Sahiptir.	40
Soru 33: Çalışma Alanında Kullandığımız Teknik Teçhizat, Donanım Ergonomisi Yeterlidir.	40
Soru 34: Mevcut Çalışma Alanı Yeterlidir.	41
Soru 35: Hasta ve Çalışan Güvenliği Açısından Prosedür ve Talimatlar Vardır ve Yeterlidir.	41
Soru 36: İşimi Yapmak İçin Gerekli Eğitimi Aldım.	41
Soru 37: Bu İşyerinde Eğitimim, Bilgi, Yetenek ve Deneyimlerim Tatmin Edici Bir Şekilde Değerlendirildi.	41
Soru 38: Üretilen Bilgilerin Uygun Şekilde Kullanılması Konusunda Eğitim Gördüm...42	
Soru 39: İşimdeki Performansımdan Dolayı Hastanın Güvenliğini Tehlikeye Atabileceğimin Farkındayım.	42
Soru 40: Laboratuvardan Kaynaklanan Her Bir Hatanın Hastada Ortaya Çıkarabilecek Sonuçlarının Farkındayım.	42
Soru 41: Hasta Güvenliğine İlişkin Numune Kalitesi, İstekler, Ulaşma Zamanı, Kimliklendirme Hataları Gibi Problemlerin Neden Kayıt Altına Alındığını Biliyorum. .42	
Soru 42: Bu Laboratuvarda Hasta İçin Potansiyel Bir Zararı Olmasa Bile Tüm Laboratuvar Hataları İncelenir.	43
Soru 43: Bu Laboratuvarda Çalışanların Hataları Kendilerine Karşı Kullanılır.	43
Soru 44: Laboratuvar Çalışanları, Hastanın Güvenliğini Etkileyebilecek Her Şeyi Her Koşulda Bildirir.	43
Soru 45: Hataları Bildirmek İçin İzlenecek Süreç Çalışanların Hepsini Tarafından Açıkça Anlaşılmıştır.	43
Soru 46: Kritik Bir Hata Yapıldığında İlgili Personel İle Görüşülür.	44
Soru 47: Bir Hata Bildirildiğinde İlgili Kişi Sorumlu Tutulur.	44
Soru 48: Bir Hata Bildirildiğinde Problem Araştırılır.	44
5. TARTIŞMA.....	93

6. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	102
7. KAYNAKLAR	104
8. EKLER.....	109
8.1. EK-1. ANKET SORULARI	
8.2. EK-2. ARAŞTIRMA PLANI TAKVİMİ	
8.3. EK-3. ETİK KURUL KARARLARI	
8.4. EK-4. KURUM İZNİ	
8.5. EK-5. ARBİS ÖZGEÇMİŞ-Özlem MUSLUK	



TABLolar DİZİNİ

Tablo 1 SKS-Hastane Versiyon 5’ te Gösterge Yönetimi Boyutunda Laboratuvara İlişkin Göstergeler.....	24
Tablo 2-Soru 1. İşimi Severek Yapıyorum.....	45
Tablo 3-Soru 2. Bu Laboratuvarda Çalışanlara Gerekli Saygı Gösterilir.....	46
Tablo 4-Soru 3. Bu Laboratuvarda Üstlerimin/Yöneticilerimin Yönetim Anlayışı İyidir, Gerekli Desteği Sağlarlar.....	47
Tablo 5-Soru 4. Bu Ekibin İçinde Olmaktan Gururluyum	48
Tablo 6-Soru 5. Çalıştığım Bölümün Hedef ve Amaçlarının Farkındayım	49
Tablo 7-Soru 6. Bölümde ve/veya Kurumda Getirdiğim Öneriler Olumlu Karşılır.....	50
Tablo 8-Soru 7. Yaptığım İşle İlgili Görev Tanımımın, Gerekli Yetenek ve Sorumluluklarımın Farkındayım.....	51
Tablo 9-Soru 8. İş Akışım Prosedür ve Talimatlara Uygundur.....	52
Tablo 10-Soru 9. İşler Yoğun Olduğu Zaman Bütün Çalışanlar Bir Takım Halinde Hareket Eder	53
Tablo 11-Soru 10. Gerçekleşen Hata ve Olaylar Sonrasında İş Akışları Yeniden Düzenlenir	54
Tablo 12-Soru 11. Çalıştığım Laboratuvar Numunelerin Doğru Tanımlanmasını Sağlamak İçin Prosedür ve Talimatlara Sahiptir	55
Tablo 13-Soru 12. Hasta Kimliklendirme (Tanımlama) İle İlgili Hatalar Kaydedilir ve Raporlanır	56
Tablo 14-Soru 13. Numunelerin Alınması Sırasındaki Hatalar ve Olaylar (Hemoliz, Pıhtılaşmış Numune, Yanlış Hacim Ölçümü, Yetersiz Konteyner Gibi) Raporlanır.....	57
Tablo 15-Soru 14. Tüm Olaylar ve Hatalar İzlenir, Takip Edilir ve Uygun Bir Şekilde Çözülür	58
Tablo 16-Soru 15. Hasta Güvenliğini Arttırmak İçin Yapılan Çalışmaların Etkin Olup Olmadığı Değerlendirilir	59
Tablo 17-Soru 16. Hasta Güvenliği Açısından Bölümümde Manuel Olarak Gerçekleştirilen Analiz Süreçleri Zararlı Olabilir.....	60
Tablo 18-Soru 17. Hasta Güvenliğini Geliştirmek İçin Diğer Bölümlerle İşbirliği Yapılır.....	61
Tablo 19-Soru 18. Amirim/Yöneticilerim Hasta Güvenliği İle İlgili Sorunları Görmezden Gelir	62
Tablo 20-Soru 19. Bu Laboratuvarda İnsan Kaynağı Yeterlidir	63

Tablo 21-Soru 20. Numunelerin Taşınması İle İlgili Kurallar Mevcuttur	64
Tablo 22-Soru 21. Analiz İsteklerinde Elle Doldurulan Miktar Belirlenir.....	65
Tablo 23-Soru 22. Hasta Tanımlama Barkotu Olmayan, Ancak Etiketli Numunelerde Hata Olma Olasılığı Yüksek.....	66
Tablo 24-Soru 23. Hangi Numunelerin Kabul veya Reddedileceği Bellidir.....	67
Tablo 25-Soru 24. Reddedilen Numuneler Kayıt Altına Alınır ve Raporlanır	68
Tablo 26-Soru 25. Her Kademe İçin Uygun Personel İstihdam Edilmesine Öncelik Verilmektedir.....	69
Tablo 27-Soru 26. Elle ve Otomatik Çalışılan Testler İçin Panik Değerler ve Panik Değer Bildirim Sürecine Yönelik Kurallara Uyulur	70
Tablo 28-Soru 27. Numune Kabul ve Sonuç Verme Alanlarında Yeterli Hasta Mahremiyeti Sağlanır	71
Tablo 29-Soru 28. Analiz Verileri ve Sonuçlarının Saklanması, Gerekliyse Arşivlenmesi Konusunda Kurallarımız Mevcuttur	72
Tablo 30-Soru 29. Analiz Sonuçlarına Ulaşım Konusunda Gerekli Kısıtlamalarla İlgili Kurallarımız Mevcuttur	73
Tablo 31-Soru 30. Laboratuvar Ortamında Çalışırken Yeterli Işıklandırma Vardır	74
Tablo 32-Soru 31. Ortam Sıcaklığı ve Ortam Gürültüsü Kabul Edilebilir Düzeydedir	75
Tablo 33-Soru 32. Çalışanlar Yeterli Özel Alana Sahiptir.....	76
Tablo 34-Soru 33. Çalışma Alanında Kullandığımız Teknik Teçhizat, Donanım Ergonomisi Yeterlidir.....	77
Tablo 35-Soru 34. Mevcut Çalışma Alanı Yeterlidir.	78
Tablo 36-Soru 35. Hasta ve Çalışan Güvenliği Açısından Prosedür ve Talimatlar Vardır ve Yeterlidir.....	79
Tablo 37-Soru 36. İşimi Yapmak İçin Gerekli Eğitimi Aldım.....	80
Tablo 38-Soru 37. Bu İşyerinde Eğitimim, Bilgi, Yetenek ve Deneyimlerim Tatmin Edici Bir Şekilde Değerlendirildi.....	81
Tablo 39-Soru 38. Üretilen Bilgilerin Uygun Bir Şekilde Kullanılması Konusunda Eğitim Gördüm.....	82
Tablo 40-Soru 39. İşimdeki Performansımın Dolaylı Hastanın Güvenliğini Tehlikeye Atabileceğimin Farkındayım	83

Tablo 41-Soru 40. Laboratuvarдан Kaynaklanan Her Bir Hatanın Hastada Ortaya Çıkabilecek Sonuçlarının Farkındayım.	84
Tablo 42-Soru 41. Hasta Güvenliğine İlişkin Numune Kalitesi, İstekler, Ulaşma Zamanı, Kimliklendirme Hataları Gibi Problemlerin Neden Kayıt Altına Alındığını Biliyorum.....	85
Tablo 43-Soru 42. Bu Laboratuvarда Hasta İçin Potansiyel Bir Zararı Olmasa Bile Tüm Laboratuvar Hataları İncelenir.....	86
Tablo 44-Soru 43. Bu Laboratuvarда Çalışanların Hataları Kendilerine Karşı Kullanılır.....	87
Tablo 45-Soru 44. Laboratuvar Çalışanları, Hastanın Güvenliğini Etkileyebilecek Her Şeyi Her Koşulda Bildirir.	88
Tablo 46-Soru 45. Hataları Bildirmek İçin İzlenecek Süreç Çalışanların Hepsі Tarafından Açıkça Anlaşılmıştır.	89
Tablo 47-Soru 46. Kritik Bir Hata Yapıldığında İlgili Personel İle Görüşülür.	90
Tablo 48-Soru 47. Bir Hata Bildirildiğinde İlgili Kişi Sorumlu Tutulur.	91
Tablo 49-Soru 48. Bir Hata Bildirildiğinde Problem Araştırılır.	92

SEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Çalışanların Yaşa Göre Dağılımı	29
Şekil 2: Çalışanların Cinsiyete Göre Dağılımı	29
Şekil 3: Çalışanların Laboratuvarda Çalışma Deneyimine Göre Dağılımı	30
Şekil 4: Çalışanların Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	30
Şekil 5: Çalışanların Çalıştıkları Laboratuvara Göre Dağılımı	31
Şekil 6: Çalışanların Eğitime Katılma Durumu Dağılımı	31



KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
APLAC	: Asya Pasifik Akreditasyon Birliği
CAP	: College of American Pathologist
CDC	: Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi
CEN/CENLAC	: The Join European Standards Organisation
COLA	: The Commission on Office Laboratory Accreditation
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
EA	: Avrupa Akreditasyon Birliği
EC	: European Community
ESOGÜ	: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
GBBL	: Gösterge Boyutu Biyokimya Laboratuvarı
GBML	: Gösterge Boyutu Mikrobiyoloji Laboratuvarı
GBPL	: Gösterge Boyutu Patoloji Laboratuvarı
HBYS	: Hastane Bilgi Yönetim Sistemi
IAF	: Uluslararası Akreditasyon Forumu
IAAC	: American Akreditasyon Birliği
IOM	: İnstitute of Medicine
ISO	: International Organization of Standardization
IUPAC	: İnternational Union of Pure and Applied Chemistry
JCAHO	: Joint Commission on Accreditation of Health Care Organizations
JCI	: Joint Commission International
PAC	: Pasifik Akreditasyon Birliği
SKS	: Sağlıkta Kalite Satandartları
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
TÜRKAK	: Türk Akreditasyon Kurumu
WHO	: World Health Organization

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım süresince büyük bir sabır ve özveriyle zaman ayırarak yardımcı olan, verdiği önerilerle tezimin her aşamasında yol gösteren, sevgili danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Nevcivan GÜLDAŞ' a, ayrıca tezimin istatistiksel analizlerinde desteğini esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Hülya ELLİDOKUZ' a sevgi, saygı ve şükranlarımı sunarım..

Yine çalışmalarım esnasında bana sağladıkları imkânlar, sonsuz sabır ve destekleri için aileme ve mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Özlem MUSLUK

KLİNİK LABORATUVARLARDA ÇALIŞANLARIN HASTA GÜVENLİĞİ UYGULAMALARINA YAKLAŞIMI

Özlem MUSLUK

Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı

ozlemmusluk@hotmail.com

ÖZET

Giriş ve Amaç: Hastadan numune alınmasından sonuçların bildirilmesi ve yorumlanmasına kadar geçen süreç doğru tanımlanmazsa oluşabilecek hatalar hastanın tanı ve tedavisini olumsuz etkileyecek ve hastanın iyileşme sürecini uzatarak hasta güvenliğini tehlikeye sokacaktır. Bu araştırma klinik laboratuvar çalışanlarının hasta güvenliği uygulamalarını değerlendirmek, farklı meslek grupları arasındaki değişkenliği tanımlamak amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte hazırlanan araştırma 15 Haziran-15 Ağustos 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini bir üniversite klinik laboratuvarlarda çalışan 130 personel oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında katılımcıların demografik bilgilerini içeren altı sorudan oluşan anket, hasta güvenliği yaklaşımlarını içeren 48 sorudan oluşan 5' li Likert Tipi ölçek kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin gruplar arası ya da gruplar içinde anlamlı farklılık olup olmadığını test etmek için Mann Whitney U-testi ve Kruskal Wallis H-testi, ikili grupların ölçümü için Mann Whitney U-testi kullanılmıştır. Sorular arasındaki ilişkinin derecesi ve yönü için ise Spearman testi uygulanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %34,6'sının 40-49 yaş arasında, %64,6'sının kadın, %48,5'inin tekniker/teknisyen olduğu, %77,7'sinin de hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katıldığı saptanmıştır. Katılımcıların çalıştıkları laboratuvarlara göre "Bu Laboratuvarda İnsan Kaynağı Yeterlidir", "Reddedilen Numuneler Kayıt Altına Alınır ve Raporlanır", "Elle ve Otomatik Çalışılan Testler İçin Panik Değerler ve Panik Değer Bildirim Sürecine Yönelik Kurallara Uyulur", "Hasta ve Çalışan Güvenliği Açısından Prosedür ve Talimatlar Vardır ve Yeterlidir" ve "İşimi Yapmak İçin Gerekli Eğitimi Aldım" sorularına verdikleri cevaplar arasında istatistiksel olarak yüksek derecede anlamlı farklılıklar görülmüştür ($p<0,001$), ($p=0,001$), ($p<0,001$), ($p=0,001$), ($p=0,001$). Meslek değişkenlerine göre "Hasta Tanımlama Barkotu

Olmayan, Ancak Etiketli Numunelerde Hata Olma Olasılığı Yüksektir” sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak yüksek derecede anlamlı farklılık görülmüştür ($p=0,001$).

Sonuç: Hizmetlerin hasta güvenliği açısından güvenli bir Şekilde sürdürülebilmesi için, klinik laboratuvarlarda çalışanların hasta güvenliği kültürünü benimsemeleri ve bütün iş süreçlerinde kullanmaları gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Hasta güvenliği; Klinik laboratuvar.*



APPROACH OF CLINICAL LABORATORY EMPLOYEES TO PATIENT SAFETY PRACTICES

Özlem MUSLUK

Dokuz Eylul University Institute of Health Sciences

Department of Quality Improvement and Accreditation in Health

ozlemmusluk@hotmail.com

ABSTRACT

Introduction and Aim: If the process from sampling to reporting and interpreting the patient is not correctly defined, any errors that may occur will adversely affect the diagnosis and treatment of the patient and will prolong the patient's healing process and endanger patient safety. This study was planned to evaluate the clinical safety of patients in the clinical laboratory and to define the variability among different occupational groups.

Method: This descriptive study was conducted between 15 June and 15 August 2018. The sample of this study consisted of 130 personal working in a university clinical laboratory. Datas were collected by using sociodemographic information form and patient safety approach form. The Mann Whitney U-test and the Kruskal Wallis H-test were used to test whether there was a significant difference between the groups in the groups; Mann Whitney U-test was used for the measurement of bilateral groups. Spearman test was used for the degree and direction of the relationship between the questions.

Results: It was found that 34.6% of the participants were between 40-49 years of age, 64.6% of them were women, 48.5% of them were technicians / technicians, and 77.7% of them participated in patient safety education. There were statistically significant differences between the participants' responses to "Human resources are sufficient in this laboratory", "Denied Samples Are Registered and Reported", "Panic Values and Panic Value Notification Process rules are complied for Manual and Automated Tests", "Procedures and Instructions for Patient and Employee are Safety and Adequate", "I received the necessary training to do my job" questions and the laboratories they studied ($p < 0.001$), ($p < 0.001$), ($p < 0.001$), ($p < 0.001$), ($p = 0.001$). According to occupational variables, there was statistically significant difference between the answers given to the question "Patient non identified, but Probability of Failure in Labeled Specimens ($p = 0.001$).

Conclusion: In order for the services to be maintained safely in terms of patient safety, employees in clinical laboratories should adopt the patient safety culture and use them in all work processes.

Key Words: *Patient safety; Clinical laboratory.*



1. GİRİŞ

İnsan hayatının her geçen gün daha fazla önem kazandığı, bununla birlikte hasta ve hastalık sayısının hızla arttığı günümüzde, sağlık hizmeti sunumunda kullanılan her yeni sistem, cihaz, uygulama ve yeni tedavi yöntemi hasta güvenliği, çalışan sağlığı ve güvenliği, çevre sağlığı ve güvenliği için tehdit oluşturmaktadır (1). Durum böyle iken artık sağlık hizmet sunucularından beklenen en önemli özellik güvenli bir sağlık hizmeti sunumudur. Sağlık hizmetleri alanında güvenli bir hizmet sunumu, kurumda çalışanlara kazandırılacak güvenlik kültürü ve bu doğrultuda tüm çalışanlar tarafından alınacak önlem ve uygulamalar ile sağlanır (2). Önlenebilir hataların önüne geçebilmek için, kurumlar örgüt kültürünün geliştirilmesinin önemini giderek daha fazla anlamaya başlamışlardır (3).

Sağlık hizmeti verenlerin bu hizmeti verirken tıbbi hatalara neden oldukları görülmektedir. Neden olunan bu tıbbi hataları tamamen sıfıra indirmek kolay değilse de sağlık kurumlarında hasta güvenliği kültürünün çalışanlar tarafından benimsenmesi ve geliştirilmesi, tıbbi hata ve risklerini en aza indirebilmektedir. Hasta güvenliği kültürünün geliştirilebilmesi için ise; öncelikle bu sorunu tüm çalışanların sahiplenmesi gerekmektedir. Ayrıca liderler ve çalışanlar arasında bu konuda rahatça iletişim sağlanabilmeli, çalışanlar hasta güvenliği önlemleri ve uygulamaları konusunda sorumluluk alabilmelidir. Sağlık kurumu zaten sınırlı olan kaynaklarını bu konuya yeterince ayırabilmelidir. Ve en önemlisi de kurumun tüm çalışanları hasta güvenliği konusunda sürekli bir eğitime tabi olmalıdırlar (4). Sağlık kurumlarında birebir hasta ile temas halinde olmasa bile, tanı ve tedavi sürecinin önemli bir parçası olan laboratuvarlar, iş yükü oldukça fazla ve bir o kadar da karmaşık süreçlere sahip birimlerdir. Halbuki bu bölümlerden hizmet bekleyenler her zaman en doğru sonucu en kısa sürede verilmesini isterler (5). Bu bakımdan sunulan hizmetin kalitesi her zaman en üst düzeyde olmalıdır.

Sağlık hizmeti sunumundaki başarısızlıklar ve hatalar, sadece hastalar ve ailelerine zarar vermekle kalmaz, kurumlara da oldukça yüklü maliyetler getirmektedir. Müşteri memnuniyetini önemseyen bir sağlık kurumu kaliteli hizmeti amaçlamalı ve bu yöndeki faaliyetleri benimsemelidir.

“Klinik laboratuvarlarda kalite hedefi doğru zamanda, doğru hasta için, doğru sonucun doğru fiyata sunulmasıdır.” Laboratuvarlarda kalite güvenlik sistemlerinin etkinliği, güvenilir sonuçları ortaya koymada önemlidir.

Sağlık kurumlarında laboratuvarlar hasta güvenliğinin sağlanmasında kilit rol oynarlar. Tıbbi hatalar konusunda klinik laboratuvarlar korunmasız kilit noktasıdır (6). Tipik bir hastane klinik laboratuvarında her gün binlerce örnek kabul edilir ve analiz edilir. Klinik laboratuvarlar birçok açıdan “hasta merkezli” hizmet modelidir (7).

Çalışmamızda da Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık, Uygulama ve Araştırma Hastanesi klinik laboratuvarlarında hizmet sunumunda kalite güvenlik sistemlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi ve çalışanların hizmetin her aşamasında gerekli faaliyetleri gerçekleştirme konusundaki uygulamalara katılımlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda elde edilecek sonuçlar ile hastanede klinik laboratuvarlarda toplam kalite yönetimi çerçevesinde ulaşılabilecek hasta güvenliği çalışmalarının planlanmasında temel yol gösterici olması hedeflenmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. HASTA GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ

“Tıbbi hata, planlanan bir eylemin tamamlanamaması ve istenilen şekilde sonuçlanmaması veya bir amaca ulaşırken yanlış bir plan yapılmasıdır” (8).

Hasta güvenliği, sağlık bakımı sırasında sağlık sunucuları tarafından yapılan tıbbi hatalar sonucu gelişebilecek, hem hastayı hem de hasta yakınlarını olumsuz etkileyebilecek olayların olmaması için sağlık kuruluşları ve yine sağlık sunucuları tarafından izlenecek bir süreçtir (9). Hasta güvenliği sağlık bakımı sırasında oluşabilecek, aslında önlenilecek hataların olmaması durumudur (10).

Gerek dünyada gerekse ülkemizde yapılan hasta güvenliği tanımlarını toparlayacak olursak *hasta güvenliği kavramı, günümüz koşullarında tüm sağlık kurum ve kuruluşlarında hastaya tanı koyma, tedavi etme ve rehabilite edici amaçlarla yapılan tüm uygulamaların, kurumun mevcut imkanlarının azami ve optimum düzeyde kullanılmasıyla (personel kaynağı, mali kaynaklar, eğitim kaynağı) maksimum fayda-minimum zararla tamamlanmasının sağlanmasıdır.*

Dünyada her yıl yatarak tedavi gören her on hastadan birinin sağlık bakımı kaynaklı zarar gördüğü tahmin edilmektedir. Milyonlarca hastanın zarar görmesine yol açan tıbbi hatalar ve istenmeyen olaylar aynı zamanda milyar dolarlarla ifade edilen ekonomik kayıplara da yol açmaktadır. Hasta güvenliği kültürü ise sıklıkla yapılan tıbbi hataları, eksiklikleri iyileştirmek

amacıyla sağlık kurumunun oluşturduğu strateji olarak tanımlanabilir. “Kültür tanımı yaygın olarak, değerleri, tutumları, inançları, uygulamaları ve personelin davranışlarını ifade etmektedir”. Hasta güvenliği kültürünün oluşturulup geliştirilmesi için hem çalışanlar hem de yönetimin farkındalığının arttırılması şarttır. Sonrasında iyi bir ekip çalışması, raporlama sistemlerinin oluşturulması, oluşturulan prosedürlere uyma ve sistematik eğitim programları düzenlenmesini gerektirir (4).

Hasta güvenliği konusunda iyileşme sağlaması ve verilen sağlık hizmetinin kalitesinin arttırılması yönünde yapılan tüm çalışmaların, hastane laboratuvarları üzerinde etkisinin olması kaçınılmazdır.

Hasta güvenliği kavramının, her ne kadar son yıllarda gündeme geldiği düşünülse de aslında eski çağlardan beri süregelen ve üzerinde düşünölen bir konudur. “1700’ lerde Hamurabi kanunlarında hekimin hastasını öldürmesi veya tehlikeli bir şekilde yaralaması halinde her iki elinin kesileceği.....(Madde 219) yazılmıştır”. Sonraları Galen artık temel tıp paradigması haline gelen “Primum non nocere” (önce zarar verme) ilkesini ortaya koymuştur (11).

Osmanlıda beylikler zamanında iyi hekimliğin tanımı yapılmıştır. Denilmiştir ki “ iyi bir hekim emin (sır saklayan), insaniyetli ve şefkatli olmalıdır. Bilgi ve becerisinin yanında hastasını çok iyi gözlemlemelidir. İlaç gerekiyorsa önce tek bir ottan oluşan ilacı vermesini, özellikle tam etkisi bilinmeyen ilaçları kullanmamasını, ancak bilinen ve kendi tecrübeleri olan ilaçları kullanmasını” tavsiye etmişlerdir.” Yine bu konuda yapılan araştırmalarda rastlanan arşiv bilgilerinde sıklıkla rıza(onam)belgelerine rastlanmıştır. Cerrahlar rıza beyanı isterlerdi, aksi halde kan davası açılabilir ya da diyet parası (tazminat) istenebilirdi. Aynı şekilde dönemin eczacıları tarafından da “ilacın üretiminde olduğu kadar dağıtımında da çok dikkatli olunması gerektiği ve ilacın kime ait olduğunu bildirir etiket konulması gerektiği” bütün eczacılara duyurulmuştur. şimdi vereceğimiz örnek günümüzdeki anlamıyla ilaç güvenliği tanımına en uygun bir olayla ilgilidir. “1853 yılında İstanbul Ortaköy’de eczacılık yapan Haleplioğlu Yakop, mesleki bir hata yüzünden ölüme sebep olmuştu. Bu olay, zamanın en üst yetkili kurumları tarafından yapılan soruştırma ve resmi yazışmalarla saptanmıştı. Bu olayı anlatan belgeler, Başbakanlık Osmanlı Arşivi İrade Katoloğu Meclis-i Vâlâ No: 11534’de yer alan 4 adet vesikalardır.

1. belge Eczacı Haleplioğlu Yakop’un sebep olduğu ölüm olayını özetleyen, Zaptiye Müşiri’nin 15 şubat 1853 (6 Cemaziyelevvel 1296) tarihli tezkeresidir. 8 şubat 1853 Salı günü

sarayın satın alma işlerini yapan Hazine-i Hassa Mübayaacılarından Babaoğlu Artin, müptela olduğu illet-i sadriye (göğüs ağrısı) için Hekim Arakil'e gider. Aldığı reçeteyi eczaneye götürürken yolda eczacının çırağına rastlar. Reçetede yazan ilacı yapıp kendisine göndermesi için eczacıya ulaştırmak üzere çırağa verir. Eczacı, çırağın getirdiği reçetede yazan balık yağını hazırlayıp bir şişeye koyar. Aynı zamanda bir başka hastanın yarasına konmak üzere kraton yağını koyduğu küçük bir şişeyi de verip çırakla gönderir. Çırak şişeleri karıştırır ve Artin'e haricen sürülecek diğer ilacı verir. Artin gece sabaha karşı aslında çok zehirli olan kraton yağından bir kaşık içer ve fenalaşır. Sabah eczane açılınca eczacıya haber verilir. Eczacı çırağın Artin'e küçük şişeyi verdiğini öğrenince derhal bir hekim çağrılır. Ancak ertesi gün hasta ölür. Olay, çırağın ilaç şişelerini karıştırması sonucu oluşan bir zehirlenmedir. Şişelerin üzerinde içerik veya hasta adı olan herhangi bir not yoktur. Bir hafta sonra Zaptiye Nezareti (polis teşkilatı) olaya el koyar. Ailenin davacı olmamasına rağmen kamu davası gibi düşünülmekle olay soruşturulur. Olayın eczacının kemal-i dikkatsizliğinden (çok ciddi dikkatsizlik) kaynaklandığı ve cezalandırılması gerektiği düşünülmekle eczacı gözaltına alınır. Konu bilirkişi olarak Mekteb-i Tıbbiye'ye danışılır. Mekteb-i Tıbbiye'de 1840 yılından beri hekim ve eczacıları, ilaçların imal ve satışını kontrol etmekle görevli Meclis-i Umûr-ı Tıbbiye, Eczacı Yakop'u dinler ve mesleki açıdan suçlu görerek şiddetli takdir ve tevbih (azarlama) eder. Eczacının ilacı tertip ederken (hazırlarken) olduğu kadar tevziinde (dağıtımında) de çok dikkatli olması gerektiği, ancak hazırladığı ilaçların üzerine kimin ilacı olduğunu yazmaması dolayısıyla kurallara uymadığı için suçlu olduğu bildirilir. Kararda ayrıca diğer eczacılara bu olayın gazete aracılığıyla duyurulması da istenir. Mekteb-i Tıbbiye'nin görüşü üzerine konuyu ele alan Meclis-i Vâlâ, eczacının bir kastının olmadığına ancak dikkatsizliği sebebiyle ölüme sebep olmaktan altı ay hapsine ve bu süre zarfında da eczanesinin kapatılmasına, ayrıca bu hususun devletin resmi gazetesi olan Takvim-i Vekayi'de ilan edilmesine karar verir. Bu karar, 16 Kasım 1853 tarihli irade ile Padişah tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Osmanlı'da bildiğimiz ilk eczacılık nizamnamesi 1853 yılında, bu olaydan kısa bir süre sonra yayımlanarak yürürlüğe girmişse de, burada konu ile ilgili sadece 62'inci Madde'de çok basit geçilmiştir. "Eczacı esnafından her kim gerek ecza itasında ve gerek reçete tahrir olunan eczayı imalde sehv eder ise bila mad olan cünhalara icab edecek te'dibata müstehak olacaktır..."1861 yılında yayımlanan Beledi İspençiyarlık Sanatının İcrasına Dair Nizamname'nin 18'inci maddesi bu konuyu ayrıntılı ele almaktadır: "Reçete ile eczacı dükkânından yapıp verilen ilaçların ağzı

mühürlü olup üzerinde filan kimse için şöyle istimal olunacaktır diye tahrir olunmuş yaftası ile verilecektir ve dahilen istimal olunan ilaçların yaftası turuncu olacaktır” (12).

2.1.1. Dünyada Hasta Güvenliği Çalışmaları

1999 yılında Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’ de Tıp Enstitüsü Institute of Medicine (IOM) tarafından yayınlanan “The Err Is Human” ile tıbbi hatalar nedeniyle sadece Amerika’da yılda 98.000 hasta ölümünün olduğu gerçeği ortaya koyulmuştur. Bu raporun yayınlanması ile sağlık alanında hasta güvenliğini arttırmaya yönelik kampanyalar başlatılmıştır (13).

1972 yılında ülkenin ihtiyacı olan sağlık alanındaki insan gücü eğitimi amacıyla Tribhuvan Üniversitesi bünyesinde kurulan IOM, kurulduğunda şu üç hedefi gerçekleştirmeyi amaçladı. 1. Sağlık hizmetleri sunumu için insan gücü yetiştirmek. 2. Sağlık hizmetlerinin yalnızca sağlık kurumları tarafından verilmesini sağlamak. 3. Sağlık bilimleri alanında araştırmalar yapmak.

IOM’ nin, ABD hastanelerinde yatan hastalar üzerinde yaptığı çalışmaya göre yan etki ve tıbbi hata ile karşılaşma riski %2,9-%3,7 olarak bulunurken bunların %53’ ünü önlenabilir tıbbi hataların oluşturduğu görülmüştür. Yani sağlık hizmetlerinin en önemli iki sorunu tıbbi hatalar ve hasta güvenliğidir. Bu verilerden yola çıkarak 1997 yılında hastanede yatan 33,6 milyon hasta olduğu esas alındığında tıbbi hata nedeni ile yılda 44,000, belki de 98,000 hastanın öldüğü tahmin edilmektedir.

IOM’ nin yayınladığı raporda 21. yüzyılda sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi için amaçladığı 6 konu başlığı bulunmaktadır. Bunlar;

- a) Güvenli sağlık hizmeti
- b) Etkili sağlık hizmeti
- c) Hasta odaklı sağlık hizmeti
- d) Zamanında verilen sağlık hizmeti
- e) Verimli sunulan sağlık hizmeti
- f) Eşit dağılım şeklindedir (14,15).

Joint Commision International (JCI)

ABD’ de yaklaşık 18.000 sağlık kuruluşunu akredite eden dünyanın en büyük akreditörü Joint Commission on Accreditation of Healthcare Organizations (JCAHO)’ nun uluslararası alanda faaliyet gösteren bölümüdür. Dünyada sağlık kuruluşlarının her türlü hasta güvenliği uygulamalarını tanımlar, ölçer, paylaşır ve çözüme yönelik öneriler sunar. Böylece iyi

uygulamaların daha çok sağlık kurumunda kullanılması ve standardize edilmesini sağlamış olur.

JCI akreditasyon standartlarında hastaneleri bir bütün olarak ele alır ve hasta bakım kurallarını bu düşünce üzerinde oluşturur. Bu nedenle asıl olan bütün sürece odaklı olmaktır.

Her yıl sağlık kuruluşlarında hasta güvenliğini geliştirmek için ortak hedefler belirlemekte ve bunları tüm dünyaya kılavuz olarak sunmaktadır. JCI 2019 yılında hastanelere yönelik belirlediği hedefler aşağıda belirtilen maddelerle belirlenmiştir.

1. Kimlik doğrulama: Tanılama hataları ile tanı ve tedavinin hemen her aşamasında karşılaşılmaktadır. Bu hedefin amacı işlemin doğru hastaya uygulandığından emin olmaktır. Bu konuda kabul edilebilir kimlik tanımlayıcı olarak hastanın adı soyadı, kimlik numarası, telefon numarası ya da kişiye özel başka bir kimlik bilgisi kullanılabilir. Örneğin yenidoğan bir hastanın konuşamıyor olması ve ayırt edilebilecek özelliklerin bulunmamasından dolayı yanlış tanımlama riski daha yüksektir. Tüm hizmet sunucular aralarında güvenilir bir tanımlama yöntemi geliştirebilir.

Ayrıca kimlik doğrulamada dikkat edilecek hususlar bazıları şu şekildedir. İlaç, kan ve kan ürünleri uygulanırken, tetkik için kan veya diğer vücut sıvıları toplanırken en az iki kimlik tanımlayıcı bilgi kullanılması en doğru yöntemdir. Kan veya diğer örneklerin toplanıp taşınmasında kullanılan kapların etiketlenmesi ise genellikle atlanan diğer önemli husustur. yenidoğan hastalarda ise kimlik tanımlamada farklı yöntemler belirlenebilir.

2. Çalışanlar arasındaki iletişimin güçlendirilmesi: Sağlık profesyonelleri arasında iletişim geliştirmelidir. Burada en önemli husus tetkik sonuçlarındaki kritik değerlerin zamanında ve hızlı bir şekilde ilgili sağlık profesyoneline ulaşması için panik değer tanımının yapılması ve aralıklarının çok iyi belirlenmesi gerektiğidir. Panik değer bildiriminin kim veya kimler tarafından yapılacağı, sonuçların elde edilmesi ile raporlanması arasında ne kadar süre olması gerektiği konularında oluşturulacak prosedürler en güçlü destekleyici kaynaklardır. Panik değer bildirimleri ile ilgili tutulacak kayıtlarla sonucun elde edilmesi ile raporlanması arasında geçen süreler dikkate alınarak iyileştirme çalışmaları yapılabilir.

3. Güvenli ilaç kullanımının geliştirilmesi: Tüm ilaçlar, ilaç kapları, steril alan veya dışında kullanılan tüm çözeltiler etiketlenmelidir. Etiketlenmemiş kaplardaki ilaçlar veya diğer çözeltiler tanımlanamaz. Ancak birçok sağlık kurumunda bu konuda hatalar yapılmakta, ilaçlar veya çözeltiler orijinal kutularından çıkartılmakta ancak kapları etiketlenmemektedir.

4. Güvenli uyarı sistemlerinin kullanımının geliştirilmesi: Klinik alarm sistemleri, potansiyel hasta sorunları hakkında sağlık profesyonellerini uyarmak için tasarlanmıştır. Ancak uygun şekilde yönetilmezlerse hasta güvenliğini tehlikeye atabilirler. Bu çok yönlü bir sorundur. Aynı zamanda, birçok hasta bakım alanında çok sayıda alarm sinyali vardır ve ortaya çıkan gürültü ve görüntülenen bilgiler personel duyarsızlaşmakta ve alarm sinyallerini yok sayma, hatta onları devre dışı bırakma eğiliminde olmaktadır. Bu meseleler hastaneler arasında ve hatta tek bir hastanede bile farklı birimler arasında büyük farklılıklar göstermektedir.

Standardizasyon güvenli alarm sistemi yönetimine katkıda bulunur, ancak çözümlerin belirli klinik birimler, hasta grupları veya bireysel hastalar için özelleştirilmesi gerekebileceği kabul edilmektedir.

5. Sağlık bakım kaynaklı enfeksiyonların önlenmesi: Sağlık bakım kaynaklı enfeksiyonlar tüm sağlık kuruluşlarını etkileyen bir hasta güvenliği sorundur. Sağlık bakım kaynaklı enfeksiyonları önlemenin en önemli yolu öncelikle el hijyeninin sağlanması olarak görülmektedir. Dünya sağlık örgütü (WHO) ve Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (CDC) el hijyeni kılavuzlarına uyumun artırılması halinde bulaşıcı ajanların sağlık personeli elleri aracılığıyla yayılmasını önleyeceği ve dolayısıyla sağlık bakım kaynaklı enfeksiyonlarını da önleyeceği görüşündedir. Sağlık bakım kaynaklı enfeksiyonların oluşmasında risk faktörleri hasta popülasyonuna göre sağlık kurumları arasında farklılıklar gösterdiğinden risk değerlendirmeleri, önleme ve kontrol stratejileri oluşturulurken kurumlar kendi ihtiyaç ve koşullarına göre planlama yapmalıdır.

6. Hasta güvenliğinde risklerin tanımlanması: Günün 24 saati bakım hizmeti verilen sağlık kurumlarında tedavisi sırasında ya da taburculuk sonrasında intihar potansiyeli taşıyan kişilerin belirlenmesi ve bu risk altındakilerin korunmasında önemli bir adımı oluşturulmaktadır.

7. Cerrahi hataların azaltılması: Yapılan çalışmalar ve kanıta dayalı uygulamalar sonucunda her ne kadar genel anestezi ve derin anestezi altında yapılan cerrahi uygulamaların hastayı en fazla riske sokan uygulamalar olduğu belirtilse de diğer cerrahi uygulamalar da hastanın hayatını tehlikeye sokabilir. Bu nedenle mutlaka;

- Doğru ameliyatın doğru hastada ve hastanın vücudunda doğru yerde yapıldığından emin olunmalıdır,
- Ameliyat yeri işaretlemesi yapılmalıdır,

- Ameliyattan önce bir hata yapılmadığından emin olmak kontrol mekanizmaları, prosedürler oluşturulmalıdır. Bu prosedürün her aşaması atlanmadan titizlikle yürütülmelidir (16).

2.1.2. Ülkemizde Hasta Güvenliği Çalışmaları

Ülkemizde hasta güvenliği ve kalite çalışmaları sistemsal olarak ve devlet güvencesi altında 2003 yılında Sağlık Bakanlığı' nın "Sağlıkta Dönüşüm Programı" çerçevesinde başlamıştır. Kısa sürede ülkedeki bütün sağlık kurum ve kuruluşlarını kapsayacak hale getirilmiştir.

Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın kamuoyuna da duyurulmasıyla birlikte yol haritaları belirlenmeye başlanmıştır. "İlk olarak belirlenen yol haritasında izlenecek ilkeler aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

- Sağlık hizmetleri sunumunda hizmet kalitesinin artırılması,
- Sürekli gelişimin sağlanması,
- Sağlık kurumlarının kendilerine yönelik belirlenen hedeflere ulaşması için karşılaştırılabilir hizmet sunum kriterlerinin belirlenmesi,
- Kalite kültürü içinde hizmetlerin yürütülerek halkın görüşlerinin bu sürece yansıtılması."

Sağlık Bakanlığı takip eden dönemde sağlıkta kalite standartlarını oluşturmaya başlamıştır. 2005 yılında ilk kez 100 maddeden oluşan bir set yayınlanmış, bu 100 madde 2009 yılına kadar kullanılmıştır. Bu dönem aralığında içeriği zenginleştirilerek 150 maddeye çıkarılmıştır.

2009 yılı kalite standartları içi bir dönüm noktası olacak 358 standardın oluşturulmasıyla ülkemizde Sağlıkta Kalite Standartlarının asıl yapısı oluşturulmuştur. 2011 yılında standart sayısı 621' e çıkartılarak özel ve üniversite hastaneleri de sürece dahil edilmiştir. Kamu, üniversite ve özel hastaneler farklılıkları düşünülmezsiz aynı standartlarla değerlendirilmeye başlamıştır. Standartların hazırlanması sırasında bilimsel olması, uygulanabilirlik özelliği, gerçekçi, ölçülebilir ve koşullar değiştiğinde uyumlandırılabilir (gerektiğinde revize edilebilir) olmasına özellikle dikkat edilmiştir. Aynı zamanda verilen sağlık hizmetinin her aşamasında kaliteyi değerlendirebilen, iyileştirme ve geliştirme için sağlık çalışanlarına rehberlik yapabilir niteliktedir (17).

Yapılan saha çalışmaları sonucunda 2015 yılında SKS-Hastane Versiyon 5 yayınlanmıştır. SKS-Hastane Versiyon 5 ile hem ülkemizin ihtiyaçları hem de Dünya Sağlık

Örgütü hasta güvenliği hedefleri karşılanmaya çalışılmıştır. SKS-Hastane Versiyon 5 ile aşağıdakiler hedeflenmiştir.

- “Hasta güvenliği: Hizmet alan tüm paydaşların zarar görmelerine yol açabilecek ve önceden öngörülebilir tüm tehlikeleri, kabul edilebilir bir düzeyde risk seviyesinde tutmak için alınabilecek tedbir ve iyileştirme faaliyetleridir”.
- “Hasta odaklılık: Sunulan tüm hizmetlerde, istek, ihtiyaç, beklenti ve değerleri dikkate alınarak hastanın teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinde aktif katılımının sağlanmasıdır”.
- “Sağlıklı çalışma yaşamı: Sağlık çalışanları için ideal ve güvenli bir çalışma ortamı ve alt yapının sağlanmasıdır”.
- “Süreklilik: Tıbbi hizmetlerin kronolojik, disiplinler arası ve tedavinin tamamlanması sonrası devamlılığının sağlanmasıdır”.
- “Etkililik: Planlanan hedeflenen ulaşmanın ölçüsüdür”.
- “Etkinlik: İşleri doğru yapabilme kabiliyetidir”.
- “Verimlilik: Üretilen hizmet miktarı ile bu hizmetlerin üretilmesinde kullanılan girdiler arasındaki ilişkiyi ifade eder. Hedeflere en az kaynak kullanımıyla ulaşılmasıdır”.
- “Uygunluk: yapılmasına karar verilen tıbbi işlem ve süreçlerde kişinin sağlığına zarardan çok fayda sağlanmasıdır”.
- “Zamanlılık: Teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin hastanın ihtiyaçlarına göre en uygun ve kabul edilebilir bir zaman aralığı içerisinde sunulmasıdır”.
- “Hakkaniyet: Hizmet alanların başka hiçbir fark gözetilmeksizin sadece tedavi ve bakım ihtiyaçlarına göre eşit haklardan yararlanmasının kurumun tüm hizmet birimlerinde güvence altına alınmasıdır”.

Bu hedefler hem hizmet alan hastaları hem de hizmet veren sağlık kurumun hizmet sunum şeklini ilgilendirir.

“SKS-Hastane yapısal, süreç bazlı ve sonuç odaklı olarak, hastanenin tüm bölümlerini kapsayacak tasarımda hazırlanmıştır.

SKS-Hastane;

- Kurumsal Hizmetler
- Hasta ve Çalışan Odaklı Hizmetler
- Sağlık Hizmetleri
- Destek Hizmetleri
- Gösterge Yönetimi olarak 5 boyutta ele alınmaktadır.

Kurumsal Hizmetler Boyutu; hastanede tüm çalışanların yer aldığı etkin bir kalite yönetim yapılanması meydana getirerek, kaliteli hizmet sunumuna ilişkin faaliyetlerin sistemli bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere hazırlanmış standartlar içeren boyuttur.

Hasta ve Çalışan Odaklı Hizmetler Boyutu; hastaların temel haklarını, güvenliğini ve memnuniyetini, çalışanların ise sağlıklı bir çalışma yaşamı içinde olmalarını sağlamak, sunulan hizmetlere hasta ve çalışan perspektifinden bakmak amacıyla hazırlanmış standartlar içeren bölümlerden oluşan boyuttur.

Sağlık Hizmetleri Boyutu; hastanede verilen tüm tıbbi hizmet süreçlerinin SKS-Hastane hedefleri kapsamında verilmesini sağlamak amacıyla hazırlanmış standartlar içeren bölümlerden oluşan boyuttur. Bu boyutta yer alan bölümler alan ve süreç bazlı sağlık hizmetleri olmak üzere kendi içinde iki kategoriden oluşmaktadır.

Destek Hizmetleri Boyutu; tıbbi hizmet süreçlerinin güvenliğini ve sürekliliğini sağlamaya yönelik gerekli alt yapıyı oluşturmak amacıyla hazırlanmış standartlar içeren bölümlerde oluşan boyuttur.

Gösterge Yönetimi Boyutu; belirlenen süreçlere yönelik performansı izleyip değerlendirmek suretiyle kalitenin sürekli iyileştirilmesini sağlamak amacıyla hazırlanmış standartlar içeren bölümlerden oluşan boyuttur” (18).

SKS-Hastane seti dışında yine aynı prensiple oluşturulmuş SKS-Evde Sağlık, SKS-Diyaliz ve SKS-Ağız Diş Sağlığı Hastaneleri setleri de kullanımdadır.

SKS-Hastane Seti kapsamında değerlendirilen kamuya bağlı tüm sağlık kurumları, özel hastaneler ve üniversite hastaneleri yılda bir kez olmak üzere her yıl düzenli aralıklarla değerlendirmeye alınmaktadır. Bu değerlendirmeler ile sağlık personeline rehberlik hizmetleri ve iyi uygulamaların tespit edilerek personel motivasyonunu arttırmaya yönelik aktivitelerde yapılmaktadır.

2.2. KLİNİK LABORATUVARLAR ve HASTA GÜVENLİĞİ

2.2.1. KLİNİK (Tıbbi) LABORATUVARLAR

9 Ekim 2013 tarihli 28790 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Tıbbi Laboratuvarlar Yönetmeliği’ nin Tıbbi Laboratuvar tanımı şöyledir: “İnsanlarda sağlığın değerlendirilmesi, hastalıkların önlenmesi, tanısı, takibi, tedavinin izlenmesi ve prognoz öngörüsü amacı ile insana ait biyolojik numunelerin veya dolaylı olarak ilişkili olduğu numunelerin incelendiği,

sonuçların raporlandığı, gerektiğinde yorumlandığı ve ileri incelemeler için önerileri de içeren hizmetlerinde sunulduğu laboratuvarlardır” (19).

Hasta ile ilgili her türlü tanı, tedavi ve izlem sürecinde laboratuvar test sonuçları çok önemlidir. Bu nedenle de tüm bu süreçlerde hasta güvenliğinin sağlanması sağlık kurumun olmazsa olmazları arasında olmalıdır. Artık kurumlar laboratuvar süreçlerindeki hasta güvenliğini tehdit eden hataları önlemek için sistemleri geliştirmeye başlamışlardır. Numunelerin toplanmasından sonuçlanmasına kadar geçen aşamalarda sıfır hata hedefleri koyulmaya başlanmıştır. Asıl hedef kaliteli bir laboratuvar hizmeti sunmaktır. Verimli ve etkin bir şekilde bunu gerçekleştirebilmek için sistematik ve iyi planlanmış bir organizasyon geliştirilmelidir (7,20,21). Ayrıca test süreçlerinde yöntemler, prosedürler belirlenirken ulusal ve uluslararası standartlarda ve geçerliliği herkes tarafından kabul edilmiş olmasına dikkat edilmelidir.(22)

2.2.2. KLİNİK LABORATUVARLARDA SÜREÇ KONTROLÜ

Klinik laboratuvarlarda işlem döngüsü analiz istemini yapan hekim ile başlar. Ardından hemşire ya da flebotomist tarafından hastadan alına örnek taşıma personeli tarafından laboratuvara iletilir. Laboratuvar çalışanı tarafından örnek analiz edilir. Laboratuvar tarafından doğrulanan analiz sonuçları tekrar istemi yapan hekime iletilerek döngü tamamlanmış olur. Bu döngünün her aşamasında hatalar oluşabilir (23). Önlenebilir hataların gelişmesinin önüne geçebilmek için kurumlar artık örgütsel güvenlik kültürünün geliştirilmesinin önemini kavramaya başlamışlardır. Bunun için öncelikle kurum çalışanlarının bu konudaki görüşlerinin anlaşılması ve değerlendirilmesi, güçlü ve zayıf yanlarının fark edilmesi gerekmektedir. Değerlendirme için veri toplamada en sık kullanılan yöntem anket yöntemidir (3).

Klinik laboratuvar toplam test süreci; test seçimi, test istemi, numunenin toplanması, kimlik tanılama, numunenin laboratuvara transferi, numunenin hazırlanması, analiz etme, test sonuçlarının raporlanması ve test sonuçlarının yorumlanması olmak üzere aşamalara ayrılmaktadır. Ayrıca toplam test süreci preanalitik, analitik ve post analitik olmak üzere üç ana sürece ayrılmaktadır (24,25).

2.2.1.1. Pre-preanalitik Süreç:

Laboratuvar analiz sürecinde en kontrol edilmesi güç olan bölümdür. Çünkü laboratuvar dışı birimleri ve ekipleri ilgilendirmektedir.

Bu süreçten klinik hekimi tarafından hastaya istemi yapılacak teste karar verilir. Preanalitik sürecin test seçimi ve laboratuvar test istemi pre-preanalitik süreç olarak

değerlendirilmektedir. Pre-preanalitik süreçte en sık karşılaşılan, numune reddine sebep olan, hatta bu erken süreçte fark edilmezse yanlış tanı koymaya sebep olabilecek uygunsuz test isteği, test istem süreciyle ilgili yanlış veya eksik bilgiler, hasta tanımlama bilgilerinde hata olması veya yanlış hastadan numune alınması gibi tamamen laboratuvar dışında karşılaşılabilecek sorunlar gelişebilir (23). Hastanelerde pre-preanalitik süreçte hataların yaşandığı en önemli birimler acil servislerdir. Acil servisler zaten hasta yoğunluğunun ve karmaşasının yüksek olduğu ortamlara sahipken laboratuvara gönderilen örneklerde hataların yaşanabildiği birimlerdir. Ve bu hatalar hastanın tedavi, yatış kararı ya da taburculuk kararı gibi önemli kararların verilmesinde doğrudan etkilidir. Bu nedenle kurumlar toplam kalite yönetimi çerçevesinde tüm süreçleri birlikte planlayıp, prosedürler oluşturmalarıdır (26). Bu prosedürlerin oluşturulmasında klinik laboratuvarlar ve klinisyenler birlikte çalışmalı, kullanıcılara yol gösterecek test rehberleri hazırlamalıdır. Test rehberlerinde en basitten en karmaşık ve kullanıma yeni girmiş testler de dahil olmak üzere bütün testlerle ilgili endikasyonlar yer almalıdır. Ayrıca tanı ve tedavi aşamasında hekime faydalı olacak ve standart uygulama sağlayacak tanısal algoritmalar, veri bankaları oluşturulmalıdır. Bunlara erişim için elektronik ortamların kullanılması ulaşım kolaylığı sağlayacaktır. Kullanılan test panelleri gereksiz istemlerin önüne geçmek için mümkün olduğunca dar çerçeveli hazırlanmalı, maliyet etkinlik açısından da değerlendirilmelidir. Numunelerin kabul ve red kriterleri net bir şekilde belirlenmiş olmalı, laboratuvarlar düzenli bir şekilde reddedilen numunelerle ilgili ret nedenleri ile birlikte reddedilen numunelerin gönderildiği bölümlerle ilgili raporlamalarını tutmalı ve çözüm odaklı olarak bu bölümlerle görüşmeler yapmalıdır (27).

2.2.1.2. Preanalitik süreç:

Hastadan numune alma aşamasının gerçekleştirilmesinden sonra numunenin laboratuvara ulaştırılması aşamasına kadar geçen süreçtir. Preanalitik süreç aşamalardan oluşmaktadır.

a) Numune alınması: Numunenin;

Doğru hastadan,

Doğru zamanda,

Doğru yöntemle,

Numune alınma zamanının kayıt alınarak,

Numune alımı konusunda uygun eğitimi almış bir personel tarafından alınması.

b) Numune transferi: Numunenin;

Doğru yöntemle,

Doğru sürede,

Numune transferi konusunda uygun eğitim almış personel tarafından transferi.

c) Numunelerin laboratuvara kabulü: Numunenin;

Kabul ve red kriterleri belirlenmiş,

Numune kabulü konusunda uygun eğitim almış personel tarafından,

Numune reddi kayıtlarının yapılması,

Numune kabul kayıtlarının yapılması (28).

Preanalitik süreçteki değişkenler şöyle sıralanabilir;

1) Kontrol edilemeyen değişkenler: bunlar hastaya ait kişisel değişimler, yaş, cinsiyet, ırk faktörü gibi değişkenlerdir.

2) Kontrol edilebilen değişkenler ise; hastanın gebelik, egzersiz yapma, diyet yapma durumu, alkol-sigara vb. kullanma durumu, numune alım yöntemi, numunenin laboratuvara ulaşma yöntemi ve laboratuvarında numunenin analiz yöntemidir (29).

Hastane Bilgi Yönetim Sistemi (HBYS)'nin kullanılmadığı durumlarda yani test istemlerinin kağıt üzerinde yapılması ise başlı başına bir risk faktörüdür. İstem kağıdı eksik doldurulmuş olabilir, kaybolabilir ya da yanlış numune toplama kutusuna yerleştirilebilir. Oysa ki süreç HBYS gibi elektronik ortamında gerçekleştirildiği durumlarda birçok hata kaynağı ortadan kaldırılabilir. Valestein, numune etiketlerindeki hataların tüm hasta tanımlama hatalarının %25'ini oluşturduğunu bildirmiştir. Ortalama 165-200 vakadan birinde yanlış test tüpü etiketlenmesi yapıldığı tespit edilmiştir. Dünyada bazı sağlık kurumlarında hastanenin tanı koyma ve tedavi birimlerinde hataya açık tekrarlayan manuel işlemleri azaltmak için otomatik entegre teknoloji sistemleri oluşturulmuştur. Bu sistem sayesinde otomatik flebotomi tepsisi hazırlanabilmekte ve manuel hazırlamanın getireceği hata riski önlenir ve personelin üretkenliği arttırılır. Barkod sistemi hasta kimliğini mümkün olan en kolay ve güvenilir şekilde doğrulamaya yardımcı olur.

İster ayaktan ister yatan hasta olsun kimlik bilgilerinin tanımlanmasında/doğrulanmasında ve numune tüplerinin etiketlenmesinde hastanın dil engelinin olması veya bilinç durumunun bozuk olması gibi durumlar ayrıca hassasiyet gerektirmektedir. Bu durumlarda hasta adına bilgi vermesi için aile üyelerinden birine ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca hastaların ad-soyad bilgileri, doğum tarihi ve kimlik numarası bilgilerini test istek belgelerindeki bilgilerle karşılaştırılması gerekmektedir. Bu karşılaştırma yapılırken

hastaya “Adınız Ali BİÇER mi?” gibi anlamadan olumlu cevap verebileceği sorular sormamak gerekmektedir. Doğru olan “Adınızı Soyadınızı söyler misiniz?” sorusu ile hasta kimlik doğrulamasını yapmaktır.

Test istemi yapılan numunenin kalitesini sağlamak için numunenin alındığı tarih ve saat taşıyıcı tarafından kaydedilmeli ve numunenin özelliğine göre gerekiyor ise soğuk zincir şeklinde, vakit kaybetmeden laboratuvara ulaştırılması sağlanmalıdır. Sürecin doğru işlemesi için kurumlarda sistemler kurulmalı, prosedürler oluşturulmalıdır. Bu prosedürler riski azaltmaya ve hasta güvenliğini arttırmaya yardımcı olur (23,29,30).

2.2.1.3. Analitik Süreç:

Analitik süreç laboratuvara ulaşan numunenin analizinin yapıldığı evredir. Analitik süreç kalitesi sağlanamazsa ne preanalitik ne de post analitik süreçlerin kalitesinin bir anlamı yoktur. Klinik laboratuvarlarda oluşan hataların yaklaşık %7-13’ü bu dönemde gelişir. Ancak kontrolü bir o kadar kolaydır. Sonuç ve çıktıları somut bir şekilde ölçülebilir. Kullanılan test yöntemleri, cihaz kalibrasyonları, kullanılan analizörler, iç ve dış kalite kontroller bu süreçte yer alır. Gelişen teknoloji, standardizasyon yöntemleri artık otomasyon sistemlerinin devreye girmesi ile analitik süreçte oluşan hatalar azaltılmış olsa da kullanılan malzemenin özelliği, kalibrasyonların ve bakımların zamanında yapılması oldukça önemlidir. Testin analitik doğruluğu en temel kalite göstergesidir. Çalışmalar kalibrasyon hatalarının klinik karar verme sürecini etkilediğini göstermektedir (31,32,33,34).

Analitik süreçte kaliteyi aşağıdaki faktörler etkilemektedir.

a. Testlerin çalışılmasında standardizasyon: testlerin çalışılması sürecinde oluşturulacak standardizasyon konusunda yazılı prosedürler oluşturularak bu konuda tüm çalışanların uygulama birliği sağlanır. Cihazların kalibrasyon ve bakım zamanları, kullanılan malzemede olması istenen özellikler (son kullanma tarihi, uygun sıcaklıkta korunması vb), iç ve dış kalite kontrol süreçleri, testin kalibrasyonu ve sonuçların onaylanması gibi tüm analitik süreç standardize edilmiş olur.

b. Çalışan personelin yetkinlik düzeyi: laboratuvar çalışanlarının bilgi düzeyleri sürekli eğitimlerle güncellenir. Yurt içi ve yurt dışı eğitim programlarına katılımları sağlanmalıdır. Aynı zamanda iş ortamındaki güvenlik ve motivasyon düzeyleri de yüksek tutulmaya çalışılmalıdır.

Analitik süreçte gelişen hataların başlıca sebepleri;

a. Personelden kaynaklanan sebepler

- b. Kalibrasyonu uygunsuz malzeme kullanımı (pipet vb)
- c. Bozuk kontrol, kalibratörler
- d. Cihaz kaynaklı hatalar (27,35).

“İç kalite kontrol çalışmaları: Hasta örneklerinin çalışılmasının öncesinde analitik sistemin sonuçlarının ne ölçüde kabul edilebilir olacağının kontrol materyalleri kullanılarak test edilmesi, değerlendirilmesi ve düzeltilmesi amaçlı yapılan faaliyetler bütünüdür. İç kalite kontrol testi çalışmasıyla, test süreçlerinin tekrarlanabilirliğinin gösterilmesi, test gereçlerinin yeterliliğinin ve performansının izlenmesi, test çalışma sürecine yönelik hata kaynaklarının ortaya çıkarılması sağlanmaktadır.

Dış kalite kontrol çalışmaları: laboratuvar analitik sürecinde hasta test sonuçlarının güvenilirliğini etkileyebilecek riskleri belirlemek ve iç kalite kontrol test çalışması ile belirlenemeyen sistematik hataları ortaya koymaktır. Ayrıca programa üye diğer laboratuvarlar arasında performans kıyaslaması yapılmasına da imkân tanınır” (27).

2.2.1.4. Post-analitik Süreç:

Post analitik süreçte sonuçların onaylanmasından sonra laboratuvar dışında geçen süreç olarak tanımlanabilir. Kaliteli bir post-analitik süreçten bahsedebilmek için sonuçlandırılan numunenin pre-pre-analitik, pre-analitik ve analitik aşamalarının başarılı bir şekilde tamamlanmış olması gerekmektedir. Bu süreçte elde edilen test sonucu laboratuvar uzmanı tarafından değerlendirilip raporlanarak klinisyene iletilir. Bu aşamada sonuç verme sürelerinin belirlenmesi ve bu süreler hakkında klinisyen/hasta/hasta yakınının bilgilendirilmesi önemlidir. Ayrıca sonuçların bilgi güvenliği kapsamında ve hukuki süreçler de göz önüne alınarak arşivlenmesi post-analitik sürecin aşamalarındandır.

Bu süreçte en sık yapılan hatalar;

- a. Yanlış sonuç değerlendirilmesi
- b. Sonucun raporlanmaması
- c. Sonucun yanlış birime bildirilmesi
- d. Sonuç verme süresinin uzaması

Post-analitik süreçte önemli olan diğer bir nokta ise kritik sonuçların vakit kaybetmeden derhal klinisyene bildirilmesidir. Bu bildirimler kayıt altına alınmalı, bildirim kimin yaptığı, kime yaptığı, bildirim yapılan tarih, saat, telefon ile yapıldı ise görüşme yapılan telefon numarası mutlaka kayıt edilmelidir.

Post-analitik süreçte yapılan hatalarda biriside referans aralıklarıdır. Referans aralıklarında laboratuvarlar arası farklılıklar, farklı ve hatalı verilen referans aralıkları sonuçların yanlış değerlendirilmesine neden olabilecektir (33).

2.2.1.5. Post-post-analitik süreç:

Bu süreç tamamen laboratuvar dışı gelişir. Klinisyen hekim tarafından çıkan sonuçlar hastaya tanı koyma veya tedaviye karar verme sürecine etki eder (33). “Sonuçların yorumlanması, ek test gereksinimlerinin belirlenmesi ve dolayısı ile hastanın tanısı, tedavisi veya takibinde doğru kararların verilmesi noktasında laboratuvarın bilgi ve yönlendirme desteği sağlamasını ifade etmektedir” (27,34).

Sağlık çalışanlarının hasta güvenliği konusunda farkındalıklarının olmaması ve gelişen hataların raporlanmaması sonucunda kısır döngü şeklinde aynı hatalar tekrarlanıp durmakta ve açığa çıkmamaktadır. Böylece hataları düzeltme yönünde çabalar yetersiz kalmaktadır (10).

2.2.2. KLİNİK LABORATUVARLARDA TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ

Deming’ e göre kalite kavramı kişiye göre değişeceğinden yalnızca kişiye göre tanımlanabilir. Juran ise kaliteyi kullanıma uygunluk olarak tanımlamıştır. Feigenbaum kaliteyi elde edilen ürünün pazarlama, mühendislik, üretim ve bakım yönünden müşterinin beklentilerini karşılama olarak tanımlar (36). Toplam kalite yönetimi ise” müşteri tatminine yönelik olarak örgüt içi kaynakların en verimli şekilde kullanılmasını hedefleyen çok boyutlu bir yönetim şekli” olarak tanımlanabilir (37,14).

Temelde iyi bir süreç yönetimi, toplam kalite yönetiminin olmazsa olmazıdır. Süreç, “çeşitli girdilerin kullanımı sonucunda istenen çıktıların üretilmesini sağlayan ve katma değer yaratan işlemler dizisi” olarak tanımlanır. Başarılı bir toplam kalite yönetimi için üst yönetimden alt yönetime kadar tüm organizasyonun aynı bilinçte olması şarttır. Üst yönetimin liderliğinde tüm çalışanlar öğrenme sürecinden birlikte geçerek kalite geliştirme yöntemlerini birlikte geliştirmelidirler (38).

Toplam kalite yönetimi ve bu süreçle ilgili yapılan tüm tanımlarda bütün kapılar aslında müşteri memnuniyetine çıkmaktadır. Kurumun kalitesinin iyileştirilmesi için sürekli önerilere açık olmalıdır. Sorunların ortaya çıkmadan fark edilerek çözülebilmesi için ekipler oluşturulmalıdır. Ölçülebilir kontrol sistemleri oluşturulmalı, bunlar takip edilmeli ve iyileştirme çalışmalarında yol gösterici olmalıdır. Ayrıca bu süreçte çalışanların oto kontrol sistemlerini geliştirebilmeleri sağlanmalıdır (39).

Toplam kalite yönetiminin temel mantığı Planla-Uygula-Kontrol et-Önlem al döngüsünün uygulanması şeklindedir.

Planla: Kurumun amaç ve hedeflerini belirleme,

Uygulama: Amaç ve hedefler doğrultusunda oluşturulan süreçleri uygulama,

Kontrol et: Süreçleri ve elde edilen ürünleri izleme, ölçme ve raporlama,

Önlem al: Süreçte gelişebilecek aksilikleri önceden fark edebilme ve iyileştirme için çözüm üretme olarak tanımlanabilir (40).

“Sürekli gelişim dairesel ve sonu gelmeyen bir harekettir.” Bu döngünün toplam kaliteyi sağlayabilmesi için, kurumun her çalışanın bu kültürü günlük davranışlarına yansıtması gerektiğini kabullenmesi gereklidir (41). Çünkü Toplam Kalite sadece elde edilen ürünün kalitesinden çok üretimin her basamağının kalitesiyle ilgilenmiştir (42).

Pizzi ve arkadaşları, havacılık sektöründe etkinliği kanıtlanmış olan “takım olanakları yönetimi”nin sağlık alanında da faydalı olabileceği konusunu ortaya koymuşlardır (13).

Toplam Kalite Yönetiminin hastane laboratuvarlarında uygulanmaya başlaması çalışma disiplinin ve sürekli denetim- iç kontrol çalışmalarında koordinasyon sağlamıştır. Tekrarlanan örnek analizleri ile maliyet düşürülmüştür (43).

Kalite kavramını laboratuvar süreçleri için tanımlayacak olursak, “doğru alınmış bir örnekte, doğru ölçüm yapılarak, uygun zamanda ve doğru şekilde değerlendirilerek saptanmış kan şekeri sonucu, kaliteli bir ürün veya hizmettir” diyebiliriz. Klinik laboratuvarlarda kalite sistem uygulamalarını hayata geçirmek için üç neden vardır:

1. Laboratuvara fayda: Kalite sistemleri laboratuvarlarda daha iyi bir süreç ve organizasyon yapısı oluşturulmasını sağlar.

2. Sağlık sistemine fayda: Süreçlerde standardizasyon sağlanarak laboratuvarlar arası kıyaslanabilir sonuçlar elde edilebilmesini sağlar. Dolayısı ile daha doğru tanımlar konulup, kararlar alınmasını sağlamış olur. Laboratuvarlar arasında maliyet farklarının azaltılmasına yardımcı olur.

3. Hastalara fayda: Kalite sistemi uygulamalarının laboratuvar ve sağlık sistemi üzerinde sağladığı faydalar dolaylı olarak hasta adına sağlanmış faydaları ifade etmektedir (42).

Klinik laboratuvarlarda hasta güvenliği konusundaki çalışmalar artmış olsa da kurumlar arasında bu konuda yaklaşımın nasıl olması gerektiği konusunda hala ortak bir nokta bulunamamıştır. Ayrıca bu konuda alınacak önlemler planlanırken yerel, bölgesel ve ulusal özelliklerin dikkate alınması gereklidir (7).

Analitik yöntemlerin standartlaştırılması çalışmalarındaki gelişmeler ve oto analizörlerin erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi çalışmaları ile analitik süreçlerdeki hatalar preanalitik sürece göre azaltılmıştır. Preanalitik süreçler diğer birim ve ekipleri de ilgilendirdiğinden bu süreçte hatların azaltılması çalışmalarında bir standart oluşturabilmek ve uygulanabilirliğini sağlamak oldukça zordur (40). “Kaldı ki kalite objektif kriterlerle ölçülebildiği oranda standardize edilebilmektedir.”

Artık sağlık sektöründeki teknolojinin değişim ve gelişim hızının çalışanlar tarafından kontrol edilmesi zorlaşmıştır. Bu değişimle birlikte laboratuvarlarda çalışılan numunelerin sayısında artış olmuştur. Eskiden onlarca laboratuvar çalışanı gerektiren birçok iş artık tek bir cihazla yapılabilir hale gelmiştir. Bu durum laboratuvar çalışanından çok teknolojinin öneminin arttığı gibi bir yanılsamaya neden olabilmektedir (44).

Hasta güvenliği ile ilgili, sağlık kurumlarında tıbbi hata ve istenmeyen olayları önlemek için yapılacak çalışmalar, riskleri belirleme ve azaltmaya yönelik olmalıdır. Bu da tıbbi hataya yol açabilecek riskleri çok iyi bilmeyi gerektirir. Tıbbi hataların önlenmesi, onların çok iyi tanınması ve hata gerçekleşebilecek noktaların önceden tahmin edilebilmesi ve aynı zamanda gelişen hatalardan ders alıp gerekli önlemleri alınması ile olur. Gerçekleşen tıbbi hataların sonucu olan yasal süreçler, etik ve rekabete dayalı nedenlerle üstünün kapatılması, görmezden gelinmesi, önlem alınmaması bu hataların tekrarlanması ve hastalarımızın zarar görmesine neden olur. Bu sonuç her şeyden önce tıbbin evrensel yaklaşımı olan “önce zarar verme” ilkesine aykırıdır (13).

Hasta için sağlık hizmeti alma süreci tanı alma ile başlar. Çalışmalar konulan her 10 tanıdan birinin yanlış olduğunu, geç konulduğunu ya da atlandığını ortaya koymuştur. Yapılan Otopsi sonuçları konulan tanının %10-20 arasında yanlış olma ihtimalini ortaya koymuştur (45).

Sağlık kurumlarında hastaya sunulan hizmette laboratuvar hizmetleri önemli rol oynar. İyi tanımlanmış süreçlere sahip ve kaliteyi artırma çalışmalarını başarılı bir şekilde yürüten klinik laboratuvara sahip sağlık kuruluşlarında elde edilen sonuçlarının hastanın kabul, tedavi ve taburculuk aşamalarında alınacak kararlar konusunda %60-70 oranında etkili olduğu bilinmektedir (3,23).

2.2.3. LABORATUVARLAR VE AKREDİTASYON

Akreditasyon “uygunluk değerlendirme kuruluşlarınca gerçekleştirilen çalışmaların ve dolayısıyla bu çalışmalar sonucunda düzenledikleri uygunluk teyit belgelerinin (deney ve

muayene raporları, kalibrasyon sertifikaları, yönetim sistemi belgeleri, ürün belgeleri, personel belgeleri vb.) güvenilirliğini ve geçerliliğini desteklemek amacıyla oluşturulmuş bir kalite alt yapısıdır” (46).

Hastaneler doğru, zamanında ve etkili bir hizmet sunmak için laboratuvarlarında elde edilen test sonuçlarının güvenilirliğinden emin olmak zorundadır. Akreditasyon bu anlamda en güvenilir ve tek yoldur. Bunu sadece kendisini ulusal ya da uluslararası tanınmışlığı olan bir kuruluş tarafından akredite edilmiş bir laboratuvara sahip kurumlar başarabilir (47).

Sağlık kurumlarında akreditasyonla ilgili çalışmalar 1912 yılında ABD’ de cerrahlar tarafından başlatılmıştır. Hastanelerin ülke çapında standardize edilmesi için bir program hazırlamışlardır. Başvuran 692 hastane bu standartlara göre değerlendirilmeye alınmış ve sadece 127’sinin uygun olduğu tespit edilmiştir. Bunun üzerine 1950’li yıllarda tamamen gönüllü kuruluşlar bir araya gelerek JCAHO oluşturmuşlardır (47).

Önceki konularımızda JCI’ dan ve hasta güvenliği hedeflerinden bahsetmiştik. 2019 yılı için laboratuvarlar düzeyinde belirledikleri hasta güvenliği hedefleri ise 3 madde halinde belirlenmiştir.

1. Hastayı doğru tanımlamak: JCI’ ın 2019 Hastane hedeflerinde de ilk sırada yer alan hasta kimliğinin doğru tanımlanması hasta numunelerinin alınıp laboratuvara taşınması ve analiz edilmesi, yorumlanarak raporlanması aşamalarının her birinde çok önemlidir.

2. İletişimi güçlendirmek: Yine 2019 Hastane hedeflerinde olduğu gibi laboratuvar süreci içinde gerek ekip üyelerinin kendi aralarındaki iletişimlerini gerekse klinik sorumluları ile olan iletişimlerini oldukça önemlidir. Bu önem laboratuvarın her aşamasında ama en çok da preanalitik ve post analitik süreçte kendini göstermektedir. Örneğin post analitik dönemde panik değer sınırları içerisinde elde edilen bir test sonucunun hızlı bir şekilde doğru kliniğe ve doğru personele iletilmesi durumunda hastanın tanı alma ve tedavi sürecinde hayati önem taşımaktadır.

3. Enfeksiyonu önlemek: bu noktada aslında laboratuvar personelinin el hijyeni alışkanlıklarının bir kere daha gözden geçirilmesi gerekmektedir. El hijyenini sağlamak için WHO ya da Ulusal Enfeksiyonu Önleme birimlerinin kılavuzlarının uygulanması tavsiye edilmektedir. Laboratuvarda el hijyenini geliştirmek için hedefler belirlemek ve bu hedeflere ulaşmak için prosedürler oluşturmak önemlidir (48).

Uluslararası düzeyde birçok sağlık kurumunun akreditasyonunu yapan JCI laboratuvarlarda hasta güvenliği için hedeflerini bu maddelerle belirlerken ülkemizde SKS-

Hastane Versiyon 5 ile de klinik laboratuvarlara yönelik standartlar oluşturulmuştur. Aslında Versiyon 5 ile kullanıma sunulan 557 standarttan Biyokimya Laboratuvarı için 15, Mikrobiyoloji Laboratuvarı için 18, Patoloji Laboratuvarı için 15 ve Doku Tiplendirme Laboratuvarı için 14 standart belirlenmiştir. SKS-Hastane Seti ile hastaneler bir bütün olarak ele alındığından Laboratuvarların yönetim ve yapısal olarak Kurumsal Hizmetler Boyutu standartları ile değerlendirmeleri yapılmaktadır. Hastanelerde kullanılmakta olan tıbbi cihazların büyük oranda laboratuvarlarda kullanıldığı düşünüldüğünde Destek Hizmetleri Boyutu standartları da laboratuvarların SKS kapsamında sorumlu olduğu standartlar arasındadır. Gösterge Yönetimi boyutunda Bölüm Bazlı Göstergeler bölümünde laboratuvarlar aşağıdaki göstergelerden sorumlu tutulmuşlardır (Tablo 1) (18).

Tablo 1 SKS-Hastane Versiyon 5’ te Gösterge Yönetimi Boyutunda Laboratuvara İlişkin Göstergeler.

Kod	Bölüm Bazlı Göstergeler
GBBL01	Biyokimya Laboratuvar Testlerinde Reddedilen Numune Oranı
GBBL02	Biyokimya Laboratuvarında Kaybolan Numune Oranı
GBBL03	Biyokimya Laboratuvarı İç Kalite Kontrol Çalışmalarında Uygunsuzluk Sayısı
GBBL04	Biyokimya Laboratuvarı Dış Kalite Kontrol Çalışmalarında Uygunsuzluk Sayısı
GBBL05	Biyokimya Laboratuvarlarında Zamanında Verilmeyen Sonuç Oranı
GBML01	Mikrobiyoloji Laboratuvar Testlerinde Reddedilen Numune Oranı
GBML02	Mikrobiyoloji Laboratuvarında Kaybolan Numune Oranı
GBML03-Opsiyonel	Kan Kültürlerinde Kontaminasyon Oranı
GBML04	İdrar Kültürlerinde Kontaminasyon Oranı
GBML05	Mikrobiyoloji Laboratuvarı İç Kalite Kontrol Çalışmalarında Uygunsuzluk Sayısı
GBML06	Mikrobiyoloji Laboratuvarı Dış Kalite Kontrol Çalışmalarında Uygunsuzluk Sayısı
GBML07-Opsiyonel	Kan Kültürlerinde Direk Gram Boyama ve Son İdentifikasyon Uyum Oranı
GBML08	Mikrobiyoloji Laboratuvarında Zamanında Verilmeyen Sonuç Oranı
GBPL01	Uygun Olmayan Patolojik Materyal Oranı
GBPL02	Patoloji Laboratuvarında Kaybolan Numune Oranı
GBPL03	Yetersiz Sitolojik Materyal Oranı
Toplam	16 Gösterge

Dünyada birçok ülkede Tıbbi Laboratuvarların teknik yeterlilik açısından değerlendirilmesi akreditasyon sistemleri ile gerçekleşmektedir. Tıbbi Laboratuvar akreditasyonu konusunda çalışmalar 1961’de ABD’ de College of American Pathologist (CAP) ile başlamıştır. Bugün ise CAP tarafından akreditasyonu yapılan laboratuvar sayısı dünya çapında altı bin kuruma ulaşmıştır (43,46).

Klinik laboratuvarlarda çalışılan testlerin güvenilirliği için laboratuvarın belirli standartlara göre değerlendirilip, onaylanması ve belirli periyotlarda bu denetlemenin sürdürülmesi gerekmektedir. Laboratuvar akreditasyonu için bir ülkede birçok kuruluş görev yapabilir. Tüm bunları sağlayan uluslararası düzeyde standart ve akreditasyon organizasyonlarının bazıları şunlardır:

World Health Organisation (WHO)

International Organisation for Standards (ISO)

The Join European Standards Organisation (CEN/CENLAC)

European Community (EC)

International Union of Pure and Applied Chemistry (IUPAC)

Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF)

American Akreditasyon Birliği (IAAC)

Avrupa Akreditasyon Birliği (EA)

Asya Pasifik Akreditasyon Birliği (APLAC)

Pasifik Akreditasyon Birliği (PAC)

Özel akreditasyon kuruluşları ise:

Joint Commission on Accreditation of Healthcare Organizations (JCAHO)

Joint Commission International (JCI)

The Commission on Office Laboratory Accreditation (COLA)

College of American Pathologist (CAP) olarak sıralanabilir (15).

Ülkemizde laboratuvarların akredite edilmesi görevi 4457 sayılı kanunla Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) yetkilendirilmiştir.

2.2.3.1. Laboratuvar Akreditasyonu ve ISO IEC 17025

ISO IEC 17025 bir laboratuvarın özellikli tetkiklerin analizi konusunda yetkin olduğunun tanınması için karşılanması gereken genel gereklilikleri açıklayan uluslararası bir standarttır. Mayıs 2000 tarihinde Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından yayınlanmıştır (49).

Bu standart deney ve kalibrasyon laboratuvarlarının yeterliliği konusunda genel şartların dışında bir laboratuvarın teknik olarak doğru ve güvenilir sonuçlar üretme yeteneği ve yeterliliğini de ele almaktadır. “Laboratuvar yeterliliğinin göstergesi olarak uluslararası düzeyde tek bir standardın kullanılmaya başlanması yoluyla, dünyanın herhangi bir yerinde faaliyet gösteren deney ve kalibrasyon laboratuvarlarının birbiriyle aynı seviyede rekabet etmesi amaçlanmaktadır.

Bu standarda göre akredite olmanın laboratuvara kazandırdıkları şöyle sıralanabilir:

1. Ulusal ve uluslararası düzeyde saygınlık kazanmış olur.
2. Hizmet alıcılara güvenilir deney, analiz ve kalibrasyon hizmeti sunar.
3. Akredite bir laboratuvar tarafından verilene deney raporları ve sertifikalar saygınlık ve güvenilirliğin göstergesi olmaktadır.
4. Müşteri kitlesi oldukça geniştir (50).

2.2.3.2. Laboratuvar Akreditasyonu ve ISO IEC 15189

Sağlık kuruluşlarında faaliyet gösteren laboratuvarların akreditasyonu bu standarda göre gerçekleşmektedir. Bu dünya çapında kabul görmüş bir standart olmakla kalmamıştır, aynı zamanda “bir laboratuvarın kalite yönetim sistemi ve teknik yeterliliğine dair genel şartları da ortaya koymaktadır.” Klinik laboratuvarlar tarafından yapılan her türlü analiz hastalıklara tanı koymada hekim ve hastalar için büyük önem taşımaktadır. Tanı koymak amacıyla yapılacak analizlerdeki en ufak hata dahi daha kötü sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilir. Sonuçların yetersizliği veya yanlış ölçüm sonuçlarının neden olduğu yanlış tedavi uygulamaları akredite bir laboratuvar sayesinde azalacaktır. Laboratuvar akreditasyonu için ilk önce yönetim ve çalışanların buna karar vermesi ve kapsamın belirlenmesi ve eğitimlerin yapılması gerekir (51).

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN TİPİ

Bu araştırma klinik laboratuvar çalışanlarının hasta güvenliğine yönelik uygulamalara yaklaşımlarını belirlemek amacıyla yapılmış, tanımlayıcı tipte yapılmış bir araştırmadır.

3.2. ARAŞTIRMANIN YERİ ve ZAMANI

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık, Uygulama ve Araştırma Hastanesi Klinik Laboratuvarları’nda 15 Haziran-30 Haziran 2018 tarihleri arasında yapılmıştır. Anketlerin uygulanması ve verilerin analiz ve değerlendirmesi Haziran-Ağustos 2018 tarihlerinde, yorumlanması ve tezin yazılması Ağustos 2018-Mayıs 2019 tarihleri arasında yapılmıştır.

3.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ ve ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık, Uygulama ve Araştırma Hastanesi Klinik Laboratuvarlarda görevli toplam 191 akademik ve idari personel araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Toplam 191 kişi üzerinden Epi Info 7-StatCalc

kullanılarak %95 güven düzeyinde 128 kişiye ulaşılması gerekirken, 130 kişiye ulaşılarak evrenin %68,42 sine ulaşılmıştır.

3.4. ARAŞTIRMANIN MATERYALİ

Araştırmada verilerin toplanması için anket yöntemi kullanılmıştır. Kullanılan anket birincisi katılımcıların demografik bilgilerini içeren altı soru, ikincisi ise Hasta Güvenliği Yaklaşımlarına dair ifadeler içeren 48 sorudan oluşmuştur.

3.5. ARAŞTIRMANIN DEĞİŞKENLERİ

Ankete katılanların demografik bilgileri bağımsız değişkenleri, hasta güvenliği uygulamalarına yaklaşımlarını değerlendirdikleri 48 soru ise bağımlı değişkenleri oluşturmaktadır.

3.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birincisi katılımcıların demografik bilgilerini içeren altı sorudan oluşmakta, ikincisi ise literatür taramalarından ve hasta güvenliği konulu araştırmalardan faydalanarak hazırlanmış 48 sorudan oluşan Hasta Güvenliği Uygulamalarına Yaklaşımlar soru formudur (Bkz. EK-1). Bağımlı değişkenleri oluşturan 48 soruda 5' li Likert tipi ölçek kullanılmış ve yanıtlar Kesinlikle Katılmıyorum-1, Katılmıyorum-2, Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum-3, Katılıyorum-4, Kesinlikle Katılıyorum-5 olarak puanlanmıştır. Güvenilirlik analizi Hasta Güvenliği Uygulamalarına Yaklaşımlar soru setine uygulanmıştır. Hasta Güvenliği Uygulamalarına Yaklaşımlar soru setinin güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0,864 bulunmuştur. Bu nedenle yeterlilik ve güvenilirliğinin iyi olduğu kabul edilmiştir ($p=0,000$).

3.7. ARAŞTIRMA PLANI ve TAKVİMİ

(Bkz. EK-2)

3.8. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmada verilerin değerlendirilmesi için SPSS Statistics v22, %95 güven aralığında %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Gruplar arası ya da gruplar içinde anlamlı farklılık olup olmadığını test etmek için Mann Whitney U-testi ve Kruskal Wallis H-testinden faydalanılmıştır. İkili grupların (Demografik bilgiler 2 ve

6) nı ölçmek için Mann Whitney U-testi, yaklaşımları ölçmek için verilerin 5'li Likert tipi ölçekle toplandığı 48 sorunun ortalamalarının birbirlerinden anlamlı farklılık gösterip göstermediğini değerlendirmek için Bonferonni Düzeltmeli Kruskal Wallis H-testi kullanılmıştır. Gruplar arası ya da gruplar içinde anlamlı farklılık olup olmadığını test etmek için ikili grup verilerinin karşılaştırılmasında Mann Whitney U-testi ve ikiden fazla grup verilerinin karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H-testi yapılmıştır. Sorular arasındaki ilişkinin derecesi ve yönü için ise Spearman testi uygulanmıştır.

3.9. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmanın evrenini oluşturan Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık, Uygulama ve Araştırma Hastanesi Klinik Laboratuvarları tüm akademik ve idari personel sayısı 191' dir. Ancak akademik personele ya ulaşamamış ya da iş yoğunluklarından dolayı gönüllü olmamışlardır. İdari personel ise bir kısmına gece-gündüz vardiyaları nedeniyle ulaşamamış, bir kısmı ise gönüllü olmak istememiştir. Bu nedenle 130 kişi' ye ulaşılabilmektedir. Bu araştırmanın sınırlılığıdır. Ayrıca ülkemizde sağlık çalışanlarının hasta güvenliği konusundaki yaklaşımları, tutumları ve kültürlerini ölçen çalışmalar bu güne kadar çok sayıda yapılmış olmasına karşın, klinik laboratuvar ve burada çalışanlara özel bir çalışma yapılmamıştır. Bu nedenle anket sorularının oluşturulmasında zorluk yaşanmıştır. Buda araştırmanın güçsüz yanıdır. Çalışmamızın laboratuvar çalışanlarına yönelik hasta güvenliği çalışmaları için öncü olacağı ve geliştirileceği kanısındayız.

3.10. ETİK KURUL ONAYI

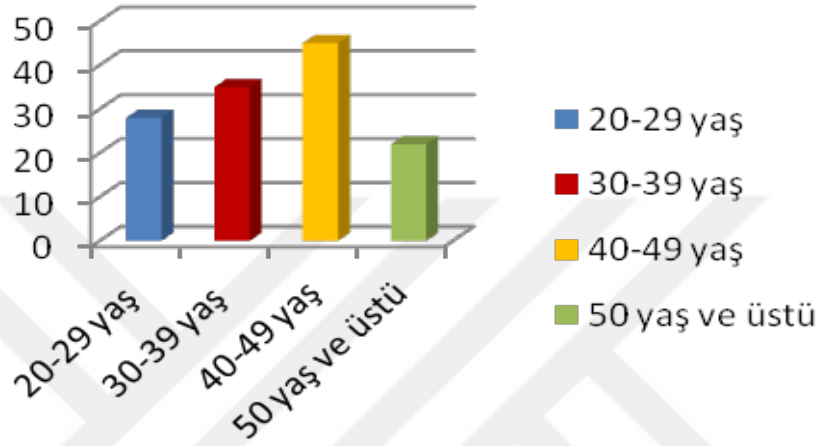
Tez Çalışması Uygulama İzni Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık, Araştırma ve Uygulama Hastanesi Başhekimliği' nin 29.05.2018 tarih ve 31568761-804.01-E.57698 sayılı yazısı ile, Etik Kurul Onayı Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurul' dan 28.06.2018 tarih 2018/16-18 ve 19.07.2018 tarih 2018/18-26 karar numarası ile alınmıştır. Etik Kurul Karar Formları EK-3' de ve Tez Çalışması Uygulama için Kurum İzni EK-4' de sunulmuştur.

4. BULGULAR

4.1. TANIMLAYICI ÖZELLİKLERE İLİŞKİN BULGULAR

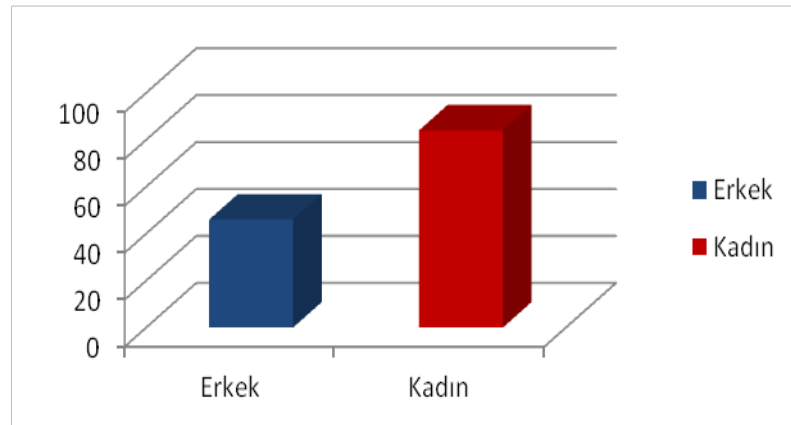
Araştırma kapsamında katılımcıların yaş, cinsiyet, laboratuvarda çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliğine yönelik eğitim alıp almama durumu sorulmuştur.

Analiz sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir. Katılımcılar yaş değişkenine göre incelendiğinde; 20-29 yaş arası 28 kişi (%21,5), 30-39 yaş arası 35 kişi (%26,9), 40-49 yaş arası 45 kişi (%34,6), 50 yaş ve üstü 22 kişi (%16,9) olarak bulunmuştur.



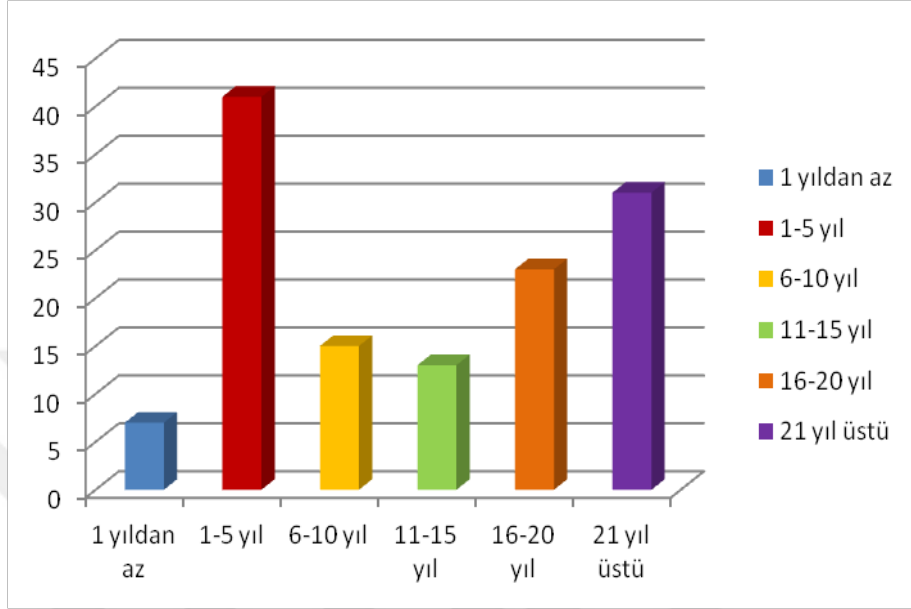
Şekil 1-Yaşa Göre Dağılım Grafiği

Cinsiyet değişkenine göre katılımcılar incelendiğinde; 46' sı (%35,4) erkek, 84' ü (%64,6) kadın olarak bulunmuştur.



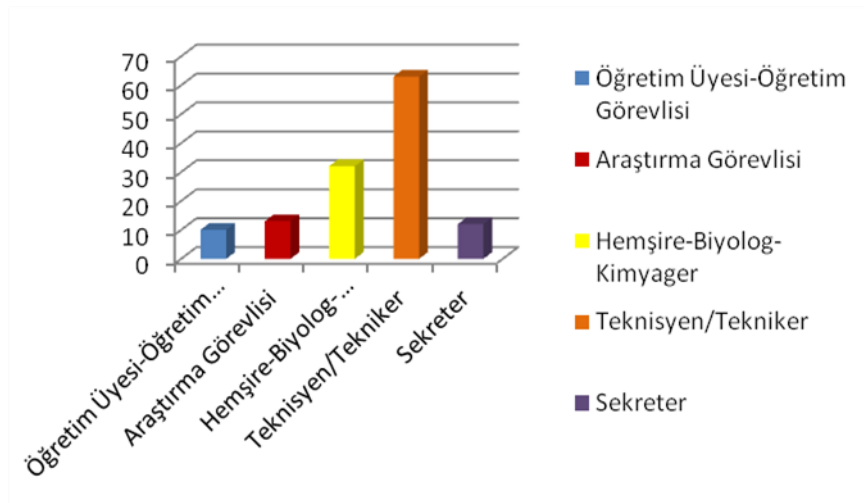
Şekil 2-Cinsiyete Göre Dağılım Grafiği

Katılımcılara Laboratuvarlarda Çalışma Deneyimleri sorulmuş; 1 yıldan az olanların sayısı 7 (%5,4), 1-5 yıl arasında olanlar 41 (%31,5), 6-10 yıl olanlar 15 (%11,5), 11-15 yıl olanlar 13 (%10,0), 16-20 yıl olanlar 23 (%17,7) ve 21 yıl ve üstü olanların sayısı 31 yıl (%23,8) olarak bulunmuştur.



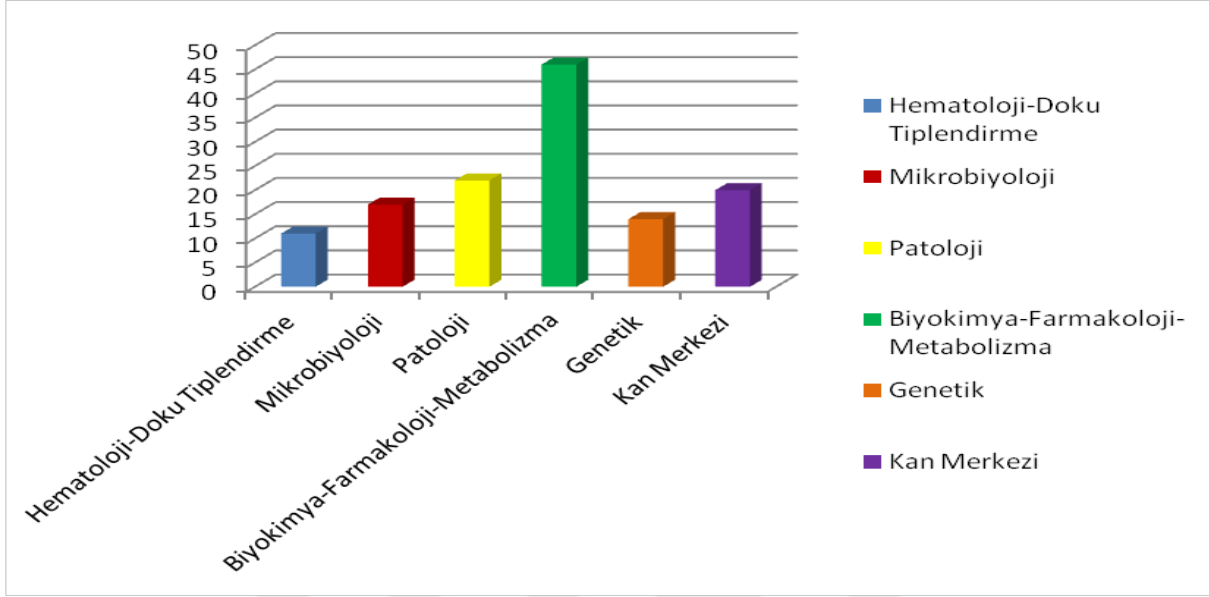
Şekil 3-Laboratuvarlarda Çalışma Deneyimine Göre Dağılım

Katılımcılar meslek gruplarına göre incelendiğinde Öğretim Üyesi-Öğretim Görevlisi 10 kişi (%7,7), Araştırma Görevlisi 13 kişi (%10,0), Hemşire-Biyolog-Kimyager 32 kişi (%24,6), Tekniker/Teknisyen 63 kişi (%48,5) ve Sekreterlerin 12 kişi (%9,2) olduğu görülmüştür.



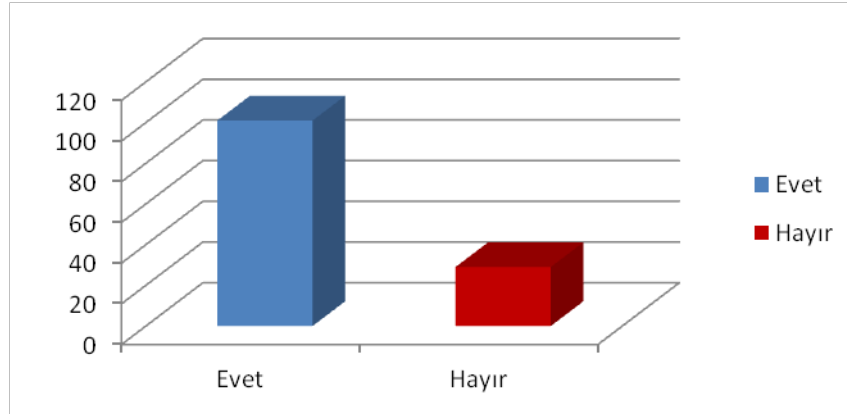
Şekil 4-Meslek Gruplarına Göre Dağılım

Çalıştıkları laboratuvarlara göre incelendiklerinde Hematoloji Laboratuvarı-Doku Tiplendirme Laboratuvarı 11 (%8,5), Mikrobiyoloji 17 (%13,1), Patoloji 22 (%16,9), Biyokimya-Farmakoloji-Metabolizma Laboratuvarları 46 (%35,4), Genetik 14 (%10,8) ve Kan Merkezi 20 (%15,4) kişi olarak bulunmuştur.



Şekil 5-Çalıştıkları Laboratuvara Göre Dağılım

Katılımcılara hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumları sorulmuş ve 101 kişi (%77,7) evet, 29 kişi (%22,3) hayır cevabını vermiştir.



Şekil 6-Eğitim Alma Durumu Dağılımı

4.2. BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLERE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmada katılımcılara hasta güvenliği yaklaşımları ile ilgili ifadelerden oluşan 48 soru yöneltilmiştir. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir;

Soru 1: İşimi Severek Yapıyorum.

Soruya 113 kişi (%86,9) olumlu yanıt verirken, iki kişi (%1,6) olumsuz, 15 kişi (%11,5) ise kararsız kalmıştır. Cinsiyet değişkenine göre erkek cinsiyetinde 39 kişi (%84,8) olumlu yanıt verirken bir kişi (%2,2) olumsuz yanıt vermiş, 6 kişi (%13,0) kararsız kalmıştır. Soruya yanıt veren katılımcıların yaş, cinsiyet, laboratuvarda çalışma deneyimi, meslekleri, çalıştıkları laboratuvarlar, hasta güvenliğiyle ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,654>0,05$), ($p=0,808>0,05$), ($p=0,704>0,05$), ($p=0,307>0,05$), ($p=0,602>0,05$), ($p=0,077>0,05$) (Tablo 2).

Soru 2: Bu Laboratuvarda Çalışanlara Gerekli Saygı Gösterilir.

Soruya yanıt veren katılımcıların 84' ü (%64,7) olumlu yanıt verirken, 11 kişi (%8,5) olumsuz yanıt vermiş, 35' i (%26,9) ise kararsız kalmıştır. Verilen cevaplar arasında yaş değişkenine göre istatistiksel olarak **anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0,037<0,05$)**. Cinsiyet ve çalışma deneyimi değişkenlerine göre verilen yanıtlar arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p=0,313>0,05$), ($p=0,482>0,05$). Meslek gruplarına göre verilen cevaplar incelenmiş ve gruplar arasında **anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0,009<0,05$)**. Çalıştıkları laboratuvarlara göre soruya verilen cevaplar incelenmiş ve istatistiksel olarak **anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0,045<0,05$)**. Katılımcıların hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumlarına göre farklılık olup olmadığına bakılmış, iki grup arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,918>0,05$) (Tablo 3).

Soru 3: Bu Laboratuvarda Üstlerimin/Yöneticilerimin Yönetim Anlayışı İyidir, Gerekli Desteği Sağlarlar.

Katılımcıların 98' i (%75,4) olumlu yanıt verirken, altısı (%4,6) olumsuz yanıt vermiş, 26 kişi (%20,0) kararsız kalmıştır. Yanıtlarda yaş, cinsiyet, çalışma deneyimleri, meslek, çalıştıkları laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılıp katılmama durumu değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,803>0,05$), ($p=0,669>0,05$), ($p=0,883>0,05$), ($p=0,198>0,05$), ($p=0,149>0,05$), ($p=0,935>0,05$) (Tablo 4).

Soru 4: Bu Ekibin İçinde Olmaktan Gururluyum.

Katılımcıların 98' i (%75,4) olumlu yanıt verirken, altısı (%4,6) olumsuz yanıt vermiş, 26' sı (%20,0) kararsız kalmıştır. Yanıtlarda yaş, cinsiyet ve çalışma deneyimleri değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p=0,330>0,05$), ($p=0,633>0,05$), ($p=0,515>0,05$). Yanıtlarda meslek grubu değişkenine göre **anlamlı farklılık bulunmuştur** ($p=0,014<0,05$). Çalıştıkları laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre ise yanıtlar arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p=0,583>0,05$), ($p=0,160>0,05$) (Tablo 5).

Soru 5: Çalıştığım Bölümün Hedef ve Amaçlarının Farkındayım.

Soruya katılımcıların dördü (%3,1) olumsuz yanıt verirken, 116' sı (%89,3) olumlu yanıt vermiş, 10 kişi (%7,7) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliğine yönelik eğitim, seminer vb. katılıp katılmama değişkenlerine göre incelendiğinde aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,302>0,05$), ($p=0,075>0,05$), ($p=0,875>0,05$), ($p=0,170>0,05$), ($p=0,378>0,05$), ($p=0,875>0,05$) (Tablo 6).

Soru 6: Bölümde ve/veya Kurumda Getirdiğim Öneriler Olumlu Karşılır.

Soruya katılımcıların 10' u (% 7,7) olumsuz yanıt verirken, 76' sı (%58,4) olumlu yanıt vermiş, 44 kişi (%33,8) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,123>0,05$), ($p=0,199>0,05$), ($p=0,513>0,05$), ($p=0,081>0,05$), ($p=0,192>0,05$), ($p=0,814>0,05$) (Tablo 7).

Soru 7: Yaptığım İşle İlgili Görev Tanımımın, Gerekli Yetenek ve Sorumluluklarımın Farkındayım.

Soruya katılımcıların üçü (%2,3) olumsuz yanıt verirken, 126' sı (%97,0) olumlu yanıt vermiş, bir kişi (%0,8) kararsız kalmıştır. Yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar değişkenlerine göre değerlendirildiğinde aralarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,452>0,05$), ($p=0,165>0,05$), ($p=0,091>0,05$), ($p=0,506>0,05$), ($p=0,141>0,05$). Soruya verilen yanıtlarda eğitim değişkeni göre **anlamlı farklılık bulunmuştur** ($p=0,026<0,05$) (Tablo 8).

Soru 8: İş Akışım Prosedür ve Talimatlara Uygundur.

Soruya beş kişi (%3,8) olumsuz yanıt verirken, 113' ü (%86,9) olumlu yanıt vermiştir. Yanıt verenlerden 12' si (%9,2) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,613>0,05$), ($p=0,646>0,05$), ($p=0,941>0,05$), ($p=0,217>0,05$), ($p=0,416>0,05$), ($p=0,701>0,05$) (Tablo 9).

Soru 9: İşler Yoğun Olduğu Zaman Bütün Çalışanlar Bir Takım Halinde Hareket Ederler.

Katılımcıların 22' si (%17,0) olumsuz yanıt verirken, 78' i (%60,0) olumlu yanıt vermiştir. 30 kişi (%23,1) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,213>0,05$), ($p=0,785>0,05$), ($p=0,483>0,05$), ($p=0,062>0,05$), ($p=0,107>0,05$), ($p=0,202>0,05$) (Tablo 10).

Soru 10: Gerçekleşen Hata ve Olaylar Sonrasında İş Akışları Yeniden Düzenlenir.

Katılımcıların 12' si (%9,2) olumsuz yanıt verirken, 102' si (%78,4) olumlu yanıt vermiştir. 16 kişi (%12,3) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi değişkenleri arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($p=0,165>0,05$), ($p=0,394>0,05$), ($p=0,222>0,05$). Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlar arasında Meslek grubu değişkenine göre **anlamlı farklılık görülmüştür ($p=0,003<0,05$)**. Çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,214>0,05$), ($p=0,810>0,05$) (Tablo 11).

Soru 11: Çalıştığım Laboratuvar Numunelerin Doğru Tanımlanmasını Sağlamak İçin Prosedür ve Talimatlara Sahiptir.

Soruya yanıt veren katılımcılardan iki kişi (%1,5) olumsuz yanıt verirken, 118 kişi (%90,8) olumlu yanıt vermiş, 10 kişi (%7,7) ise kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar arasında yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek grubu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,455>0,05$), ($p=0,261>0,05$), ($p=0,487>0,05$), ($p=0,340>0,05$). Çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre

ise yanıtlar arasında **anlamli farklılık görülmüştür** ($p=0,006<0,05$) ($p=0,047 <0,05$) (Tablo 12).

Soru 12: Hasta Kimliklendirme (tanımlama) İle İlgili Hatalar Kaydedilir ve Raporlanır.

Soruya beş katılımcı (%3,9) olumsuz yanıt verirken, 114 kişi (%87,7) olumlu yanıt vermiş, 10 kişi ise (%7,7) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar arasında yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek grubu değişkenlerine göre anlamli bir farklılık görülmemiştir ($p=0,918>0,05$), ($p=0,087>0,05$), ($p=0,216>0,05$), ($p=0,795>0,05$). Çalıştığı laboratuvar değişkenine göre yanıtlarda **anlamli farklılık görülmüştür**. ($p=0,040<0,05$). Hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenine göre ise yanıtlar arasında anlamli farklılık görülmemiştir ($p=0,080>0,05$) (Tablo 13).

Soru 13: Numunelerin Alınması Sırasındaki Hatalar ve Olaylar (hemoliz, pıhtılaşmış numune, yanlış hacim ölçümü, yetersiz konteyner gibi) Raporlanır.

Soruya beş kişi (%3,8) olumsuz yanıt verirken, 112 kişi (%86,1) olumlu yanıt vermiş, 13 kişi (%10,0) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar arasında yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek grubu değişkenlerine göre anlamli bir farklılık görülmemiştir ($p=0,329>0,05$), ($p=0,566>0,05$), ($p=0,104>0,05$), ($p=0,710>0,05$). Çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre ise yanıtlar arasında **anlamli farklılık görülmüştür** ($p=0,05$), ($p=0,028<0,05$) (Tablo 14).

Soru 14: Tüm Olaylar ve Hatalar İzlenir, Takip Edilir ve Uygun Bir Şekilde Çözömlenir.

Soruya dört katılımcı (%3,0) olumsuz yanıt verirken, 112 katılımcı (%86,2) olumlu yanıt vermiştir. 14 katılımcı ise (%10,8) kararsız kalmıştır. Katılımcıların soruya verdiği yanıtlar ve yaş değişkeni arasında **anlamli farklılık görülmüştür** ($p=0,042<0,05$). Cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamli bir farklılık görülmemiştir ($p=0,370>0,05$), ($p=0,298>0,05$), ($p=0,764>0,05$), ($p=0,162>0,05$), ($p=0,354>0,05$) (Tablo 15).

Soru 15: Hasta Güvenliğini Arttırmak İçin Yapılan Çalışmaların Etkin Olup Olmadığı Değerlendirilir.

Katılımcıların altısı (%4,6) olumsuz yanıt verirken, 101 kişi (%77,7) olumlu yanıt vermiştir. 23 kişi (% 17,7) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma

durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,631>0,05$), ($p=0,845>0,05$), ($p=0,562>0,05$), ($p=0,580>0,05$), ($p=0,079>0,05$), ($p=0,448>0,05$) (Tablo 16).

Soru 16: Hasta Güvenliği Açısından Bölümümde Manuel Olarak Gerçekleştirilen Analiz Süreçleri Zararlı Olabilir.

Katılımcıların 32' si (%24,7) olumsuz yanıt verirken, 50' si (%38,5) olumlu yanıt vermiş, 48 kişi (%36,9) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,693>0,05$), ($p=0,971>0,05$), ($p=0,596>0,05$), ($p=0,356>0,05$), ($p=0,350>0,05$), ($p=0,561>0,05$) (Tablo 17).

Soru 17: Hasta Güvenliğini Geliştirmek İçin Diğer Bölümlerle İşbirliği Yapılır.

Soruya 11 katılımcı (%8,4) olumsuz yanıt verirken, 82 katılımcı (%63,1) olumlu yanıt vermiş, 37 kişi (%28,5) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,094>0,05$), ($p=0,405>0,05$), ($p=0,139>0,05$), ($p=0,202>0,05$), ($p=0,390>0,05$), ($p=0,714>0,05$) (Tablo 18).

Soru 18: Amirim/Yöneticilerim Hasta Güvenliği İle İlgili Sorunları Görmezden Gelir.

112 katılımcı (%86,1) soruya olumsuz yanıt verirken, 7 katılımcı (%5,4) olumlu yanıt vermiş, 11 kişi (%8,5) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,349>0,05$), ($p=0,510>0,05$), ($p=0,292>0,05$), ($p=0,936>0,05$), ($p=0,722>0,05$), ($p=0,175>0,05$) (Tablo 19).

Soru 19: Bu Laboratuvarda İnsan Kaynağı Yeterlidir.

Katılımcıların 56' sı (%43,1) olumsuz yanıt verirken, 46' sı (%35,4) olumlu yanıt vermiş, 28' i (%21,5) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,06>0,05$), ($p=0,799>0,05$),

($p=0,992>0,05$), ($p=0,931>0,05$), ($p=0,683>0,05$). Ancak çalıştığı laboratuvar değişkenine göre verilen yanıtlar arasında **anlamli farklılık görülmüştür** ($p<0,001$) (Tablo 20).

Soru 20: Numunelerin Taşınması İle İlgili Kurallar Mevcuttur (Kullanılması gereken transfer kabı, transfer yönetimi, pozisyonu, sıcaklığı, maximum transfer süresi vb).

Soruya yedi katılımcı (%5,4) olumsuz yanıt verirken, 109 kişi (%83,8) olumlu yanıt vermiş, 14 kişi (%10,8) ise kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,465>0,05$), ($p=0,739>0,05$), ($p=0,197>0,05$), ($p=0,103>0,05$), ($p=0,506>0,05$), ($p=0,704>0,05$) (Tablo 21).

Soru 21: Analiz İsteklerinde Elle Doldurulan Miktar Belirlenir.

Katılımcıların dördü (%3,1) olumsuz yanıt verirken, 66 kişi (%50,8) olumlu yanıt vermiş, 60 kişi (%46, 2) kararsız kalmıştır. Katılımcıların soruya verdikleri yanıtlarda yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,383>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre yanıtlar arasında **anlamli farklılık görülmüştür** ($p=0,038<0,05$). Çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,617>0,05$), ($p=0,763>0,05$), ($p=0,482>0,05$), ($p=0,714>0,05$) (Tablo 22).

Soru 22: Hasta Tanımlama Barkotu Olmayan, Ancak Etiketli (otomatik veri taraması yapılamayan) Numunelerde Hata Olma Olasılığı Yüksek.

Katılımcıların 10' u (%7,7) olumsuz yanıt verirken, 103' ü (%79,2) olumlu yanıt vermiş, 17 kişi (%13,1) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi değişkenlerine göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($p=0,346>0,05$), ($p=0,530>0,05$), ($p=0,753>0,05$). Meslek değişkenine göre verilen yanıtlar arasında **anlamli farklılık görülmüştür** ($p=0,001$). Çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,246>0,05$), ($p=0,657>0,05$) (Tablo 23).

Soru 23: Hangi Numunelerin Kabul veya Reddedileceği (kriterleri) Bellidir.

Soruya dört katılımcı (%3,0) olumsuz yanıt verirken, 122 katılımcı (%93,9) olumlu yanıt vermiş, 4 katılımcı (% 3,1) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlarda yaş değişkenine

göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,904>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre verilen yanıtlarda **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,006<0,05$). Çalışma deneyimi ve meslek değişkenlerine göre verilen yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,339>0,05$), ($p=0,758>0,05$). Çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre verilen yanıtlar arasında **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,020<0,05$), ($p=0,038<0,05$) (Tablo 24).

Soru 24: Reddedilen Numuneler Kayıt Altına Alınır ve Raporlanır.

Katılımcıların altısı (%4,6) olumsuz yanıt verirken, 114 kişi (%87,7) olumlu yanıt vermiştir. 10 kişide (%7,7) kararsız yanıt vermiştir. Soruya verilen yanıtlarda yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,866>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre verilen yanıtlarda **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,020<0,05$). Çalışma deneyimi ve meslek değişkenlerine göre verilen yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. ($p=0,091>0,05$), ($p=0,402>0,05$). Çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre verilen yanıtlar arasında **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,001$), ($p=0,017<0,05$) (Tablo 25).

Soru 25: Her Kademe İçin Uygun Personel İstihdam Edilmesine Öncelik Verilir.

Katılımcıların 25' i (%19,2) olumsuz yanıt verirken, 71' i (%54,6) olumlu yanıt vermiştir. 34 kişi (%26,2) kararsız yanıt vermiştir. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,557>0,05$), ($p=0,622>0,05$), ($p=0,804>0,05$), ($p=0,474>0,05$), ($p=0,204>0,05$), ($p=0,864>0,05$) (Tablo 26).

Soru 26: Elle ve Otomatik Çalışılan Testler İçin Panik Değerler ve Panik Değer Bildirim Sürecine Yönelik Kurallara Uyulur.

5 kişi (%3,8) olumsuz yanıt verirken, 110 kişi (%84,6) olumlu yanıtlamış, 15 kişi (%11,5) kararsız yanıt vermiştir. Soruya verilen yanıtlarda yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,559>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre verilen yanıtlarda **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,004<0,05$). Çalışma deneyimi ve meslek değişkenlerine göre verilen yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,922>0,05$), ($p=0,128>0,05$). Çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu

değişkenlerine göre verilen yanıtlar arasında **anlamli farklılık görülmüştür** ($p<0,001$), ($p=0,05$) (Tablo 27).

Soru 27: Numune Kabul ve Sonuç Verme Alanlarında Yeterli Hasta Mahremiyeti Sağlanır.

6 kişi (%4,6) olumsuz yanıt verirken, 111 kişi (%85,4) kişi olumlu yanıt vermiştir. 13 kişi (%10,0) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamli bir farklılık görülmemiştir ($p=0,381>0,05$), ($p=0,238>0,05$), ($p=0,409>0,05$), ($p=0,255>0,05$), ($p=0,090>0,05$). Ancak çalıştığı laboratuvar değişkenine göre verilen yanıtlar arasında **anlamli farklılık görülmüştür** ($p=0,020<0,05$) (Tablo 28).

Soru 28: Analiz Verileri ve Sonuçlarının Saklanması, Gerekiyorsa Arşivlenmesi Konusunda Kurallarımız Mevcuttur.

İki katılımcı (%1,6) olumsuz yanıt verirken, 124 kişi (%95,4) olumlu yanıt vermiş, 4 kişi (3,1) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlarda yaş değişkenine göre anlamli bir farklılık görülmemiştir ($p=0,552>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre verilen yanıtlarda **anlamli farklılık görülmüştür** ($p=0,009<0,05$). Çalışma deneyimi, meslek ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamli bir farklılık görülmemiştir ($p=0,244>0,05$), ($p=0,875>0,05$), ($p=0,437>0,05$). Ancak çalıştığı laboratuvar değişkenine göre verilen yanıtlar arasında **anlamli farklılık görülmüştür** ($p=0,047<0,05$) (Tablo 29).

Soru 29: Analiz Sonuçlarına Ulaşım Konusunda Gerekli Kısıtlamalarla İlgili Kurallarımız Mevcuttur.

Katılımcıların yedisi (%5,3) olumsuz yanıt verirken, 109 kişi (%83,8) olumsuz yanıt vermiş, 14 kişi (%10,8) kararsız yanıt vermiştir. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamli bir farklılık görülmemiştir ($p=0,739>0,05$), ($p=0,402>0,05$), ($p=0,250>0,05$), ($p=0,619>0,05$), ($p=0,539>0,05$), ($p=0,288>0,05$) (Tablo 30).

Soru 30: Laboratuvar Ortamında Çalışırken Yeterli Işıklandırma Vardır.

Soruya 8 kişi (%6,1) olumsuz yanıt verirken, 113 kişi (%86,9) olumlu yanıt vermiştir. 9 kişi (%6,9) kararsız yanıt vermiştir. Katılımcıların soruya verdikleri yanıtlarda yaş değişkenine göre **anlamli farklılık görülmüştür ($p=0,010<0,05$)**. Cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,582>0,05$), ($p=0,249>0,05$), ($p=0,221>0,05$), ($p=0,322>0,05$), ($p=0,322>0,05$) (Tablo 31).

Soru 31: Ortam Sıcaklığı ve Ortam Gürültüsü Kabul Edilebilir Düzeydedir.

25 kişi (%19,2) olumsuz yanıt verirken, 83 kişi (%63,9) olumlu yanıt vermiştir. 22 kişi (%16,9) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,171>0,05$), ($p=0,400>0,05$), ($p=0,409>0,05$), ($p=0,247>0,05$), ($p=0,770>0,05$). Ancak çalıştığı laboratuvar değişkenine göre verilen yanıtlar arasında **anlamli farklılık görülmüştür ($p=0,041<0,05$)** (Tablo 32).

Soru 32: Çalışanlar Yeterli Özel Alana Sahiptir.

33 kişi (%25,4) olumsuz yanıt verirken, 69 kişi (%53,0) olumlu yanıtlamış, 28 kişi (%21,5) kararsız yanıtlamıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,471>0,05$), ($p=0,137>0,05$), ($p=0,126>0,05$), ($p=0,497>0,05$), ($p=0,156>0,05$). Ancak çalıştığı laboratuvar değişkenine göre verilen yanıtlar arasında **anlamli farklılık görülmüştür ($p=0,008<0,05$)** (Tablo 33).

Soru 33: Çalışma Alanında Kullandığımız Teknik Teçhizat, Donanım Ergonomisi Yeterlidir.

30 kişi (%23,1) olumsuz yanıt verirken, 77 kişi (%59,2) olumlu yanıtlamış, 23 kişi (%17,7) kararsız yanıt vermiştir. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,141>0,05$), ($p=0,099>0,05$), ($p=0,157>0,05$), ($p=0,117>0,05$), ($p=0,113>0,05$). Ancak çalıştığı laboratuvar değişkenine göre verilen yanıtlar arasında **anlamli farklılık görülmüştür ($p=0,003<0,05$)** (Tablo 34).

Soru 34: Mevcut Çalışma Alanı Yeterlidir.

35 kişi (%27,0) olumsuz yanıt verirken, 75 kişi (%57,7) olumlu yanıt vermiştir. 20 kişi (%15,4) ise kararsız yanıt vermiştir. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,180>0,05$), ($p=0,293>0,05$), ($p=0,473>0,05$), ($p=0,828>0,05$), ($p=0,>0,05$), ($p=0,244>0,05$) (Tablo 35).

Soru 35: Hasta ve Çalışan Güvenliği Açısından Prosedür ve Talimatlar Vardır ve Yeterlidir.

11 kişi (%8,5) soruya olumsuz yanıt verirken, 92 kişi (%70,7) olumlu yanıt vermiş, 27 kişi (%20,8) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, meslek değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,059>0,05$), ($p=0,127>0,05$). Cinsiyet, çalışma deneyimi, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında **anlamlı bir farklılık görülmüştür** ($p=0,003<0,05$), ($p=0,022<0,05$), ($p=0,001$), ($p=0,003<0,05$) (Tablo 36).

Soru 36: İşimi Yapmak İçin Gerekli Eğitimi Aldım.

Dört kişi (%3,1) olumsuz yanıt verirken, 118 kişi (%90,7) olumlu yanıtlamış, 8 kişi (%6,2) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş değişkenine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,951>0,05$). Cinsiyet ve çalışma deneyimi değişkenleri ile verilen yanıtlar arasında **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,026<0,05$), ($p=0,030<0,05$). Meslek değişkenine göre verilen yanıtlar arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($p=0,217>0,05$). Çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,05$), ($p=0,010<0,05$) (Tablo 37).

Soru 37: Bu İşyerinde Eğitimim, Bilgi, Yetenek ve Deneyimlerim Tatmin Edici Bir Şekilde Değerlendirildi.

Dört kişi (%3,1) olumsuz yanıt verirken, 100 kişi (%76,9) olumlu yanıt vermiş, 26 kişi (%20,0) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,599>0,05$), ($p=0,055>0,05$), ($p=0,080>0,05$), ($p=0,160>0,05$). Çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında **anlamlı bir farklılık görülmüştür** ($p=0,001$), ($p=0,003<0,05$) (Tablo 38).

Soru 38: Üretilen Bilgilerin Uygun Şekilde Kullanılması Konusunda Eğitim Gördüm.

5 kişi (%3,9) olumsuz yanıt verirken, 109 kişi (%83,8) olumlu yanıt vermiş, 16 kişi (%12,3) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlarda yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($p=0,912>0,05$), ($p=0,114>0,05$). Çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında **anlamlı bir farklılık görülmüştür** ($p=0,004<0,05$), ($p=0,039<0,05$), ($p<0,001$), ($p<0,001$) (Tablo 39).

Soru 39: İşimdeki Performansımın Dolaylı Hastanın Güvenliğini Tehlikeye Atabileceğimin Farkındayım.

25 katılımcı (%19,3) olumsuz yanıt verirken, 99 kişi (76,1) olumlu yanıt vermiş, 6 kişi (% 4,6) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlarda yaş değişkenine göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($p=0,212>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre yanıtlar arasında **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,008<0,05$). Çalışma deneyimi, meslek ve çalıştığı laboratuvar değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,269>0,05$), ($p=0,262>0,05$), ($p=0,176>0,05$). Hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenine göre yanıtlar arasında **anlamlı bir farklılık görülmüştür** ($p=0,05$) (Tablo 40).

Soru 40: Laboratuvardan Kaynaklanan Her Bir Hatanın Hastada Ortaya Çıkarabilecek Sonuçlarının Farkındayım.

Soruya bir kişi (%0,8) olumsuz yanıt verirken, 125 kişi (%96,2) olumlu yanıt vermiş, dört kişi (%3,1) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlarda yaş değişkenine göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($p=0,834>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre yanıtlar arasında **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,027<0,05$). Çalışma deneyimi, meslek ve çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,624>0,05$), ($p=0,295>0,05$), ($p=0,150>0,05$), ($p=0,957>0,05$) (Tablo 41).

Soru 41: Hasta Güvenliğine İlişkin Numune Kalitesi, İstekler, Ulaşma Zamanı, Kimliklendirme Hataları Gibi Problemlerin Neden Kayıt Altına Alındığını Biliyorum.

Üç kişi (%2,3) olumsuz yanıt verirken, 124 kişi (%95,4) olumlu, 3 kişi (%2,3) kararsız yanıt vermiştir. Soruya verilen yanıtlarda yaş değişkenine göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($p=0,713>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre yanıtlar arasında **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,049<0,05$). Çalışma deneyimi, meslek ve çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili

eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,441>0,05$), ($p=0,477>0,05$), ($p=0,063>0,05$), ($p=0,839>0,05$) (Tablo 42).

Soru 42: Bu Laboratuvarıda Hasta İçin Potansiyel Bir Zararı Olmasa Bile Tüm Laboratuvar Hataları İncelenir.

Beş kişi (%3,9) olumsuz yanıtlarken, 106 kişi (%81,5) olumlu yanıtlamış, 19 kişi (%14,6) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek ve çalıştığı laboratuvar değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,814>0,05$), ($p=0,568>0,05$), ($p=0,450>0,05$), ($p=0,991>0,05$), ($p=0,160>0,05$). Ancak hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenine göre, verilen yanıtlar arasında **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,048<0,05$) (Tablo 43).

Soru 43: Bu Laboratuvarıda Çalışanların Hataları Kendilerine Karşı Kullanılır.

71 kişi (%54,6) olumsuz yanıtlarken, 18 kişi (%13,9) olumlu yanıtlamış, 41 kişi (%31,5) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,726>0,05$), ($p=0,978>0,05$), ($p=0,846>0,05$), ($p=0,170>0,05$), ($p=0,244>0,05$). Ancak çalıştığı laboratuvar değişkenine göre verilen yanıtlar arasında **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,022<0,05$) (Tablo 44).

Soru 44: Laboratuvar Çalışanları, Hastanın Güvenliğini Etkileyebilecek Her Şeyi Her Koşulda Bildirir.

İki kişi (%1,6) olumsuz yanıtlarken, 107 kişi (%82,4) olumlu yanıtlamış, 21 kişi (%16,2) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,342>0,05$), ($p=0,789>0,05$), ($p=0,237>0,05$), ($p=0,602>0,05$), ($p=0,603>0,05$). Ancak çalıştığı laboratuvar değişkenine göre verilen yanıtlar arasında **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,007<0,05$) (Tablo 45).

Soru 45: Hataları Bildirmek İçin İzlenecek Süreç Çalışanların Hepsini Tarafından Açıkça Anlaşılmıştır.

Üç kişi (%2,3) olumsuz yanıt verirken, 93 kişi (% 71,6) olumlu yanıtlamış, 34 kişi (%26,2) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar

arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,172>0,05$), ($p=0,828>0,05$), ($p=0,319>0,05$), ($p=0,749>0,05$), ($p=0,154>0,05$). Ancak çalıştığı laboratuvar değişkenine göre verilen yanıtlar arasında **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,023<0,05$) (Tablo 46).

Soru 46: Kritik Bir Hata Yapıldığında İlgili Personel İle Görüşülür.

Bir kişi (%0,8) olumsuz yanıtlarken, 117 kişi (%90,0) olumlu yanıtlamış, 12 kişi (%9,2) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,242>0,05$), ($p=0,453 >0,05$), ($p=0,656>0,05$), ($p=0,457>0,05$), ($p=0,298>0,05$). Ancak çalıştığı laboratuvar değişkenine göre verilen yanıtlar arasında **anlamlı farklılık görülmüştür** ($p=0,037<0,05$) (Tablo 47).

Soru 47: Bir Hata Bildirildiğinde İlgili Kişi Sorumlu Tutulur.

25 kişi (%19,2) olumsuz yanıtlarken, 58 kişi (%44,6) olumlu yanıtlamış, 47 kişi (%36,2) kararsız olarak yanıtlamıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,645>0,05$), ($p=0,536>0,05$), ($p=0,790 >0,05$), ($p=0,207 >0,05$), ($p=0,452>0,05$), ($p=0,743 >0,05$) (Tablo 48).

Soru 48: Bir Hata Bildirildiğinde Problem Araştırılır.

3 kişi (%2,3) olumsuz yanıtlarken, 114 kişi (%87,7) olumlu yanıtlamış, 13 kişi (%10,0) kararsız kalmıştır. Soruya verilen yanıtlar yaş, cinsiyet, çalışma deneyimi, meslek, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenlerine göre yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p=0,315>0,05$), ($p=0,426>0,05$), ($p=0,402 >0,05$), ($p=0,062 >0,05$), ($p=0,131>0,05$), ($p=0,302>0,05$) (Tablo 49).

Araştırma sorularının bulgularını gösteren tablolar bir sonraki sayfadan itibaren verilmiştir.

Tablo 2-Soru 1. İşimi Severek Yapıyorum.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	$\bar{X}$	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	1	3,6	0	0,0	4	14,3	12	42,9	11	39,3	28	4,14	0,93	0,654
	30-39 yaş	0	0,0	0	0,0	3	8,6	15	42,9	17	48,6	35	4,40	0,65	
	40-49 yaş	0	0,0	1	2,2	6	13,3	21	46,7	17	37,8	45	4,20	0,76	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	2	9,1	11	50,0	9	40,9	22	4,32	0,65	
Cinsiyet	Erkek	1	2,2	0	0,0,	6	13,0	20	43,5	19	41,3	46	4,22	0,84	0,808
	Kadın	0	0,0	1	1,2	9	10,7	39	46,4	35	41,7	84	4,29	0,70	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	1	14,3	4	57,1	2	28,6	7	4,14	0,69	0,704
	1-5 yıl	0	0,0	0	0,0	8	19,5	18	43,9	15	36,6	41	4,17	0,74	
	6-10 yıl	1	6,7	0	0,0	2	13,3	5	33,3	7	46,7	15	4,13	1,13	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	46,2	7	53,8	13	4,54	0,52	
	16-20 yıl	0	0,0	1	4,3	3	13,0	8	34,8	11	47,8	23	4,26	0,86	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	1	3,2	18	58,1	12	38,7	31	4,35	0,55	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	50,0	5	50,0	10	4,50	0,53	0,307
	M-2	0	0,0	0	0,0	1	7,7	8	61,5	4	30,8	13	4,23	0,60	
	M-3	1	3,1	0	0,0	7	21,9	14	43,8	10	31,3	32	4,00	0,92	
	M-4	0	0,0	1	1,6	5	7,9	28	44,4	29	46,0	63	4,35	0,70	
	M-5	0	0,0	0	0,0	2	16,7	4	33,3	6	50,0	12	4,33	0,78	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	1	9,1	6	54,5	4	36,4	11	4,27	0,65	0,602
	L-2	0	0,0	0	0,0	4	23,5	8	47,1	5	29,4	17	4,06	0,75	
	L-3	0	0,0	0	0,0	3	13,6	12	54,5	7	31,8	22	4,18	0,66	
	L-4	1	2,2	1	2,2	4	8,7	17	37,0	23	50,0	46	4,30	0,89	
	L-5	0	0,0	0	0,0	1	7,1	8	57,1	5	35,7	14	4,29	0,61	
	L-6.	0	0,0	0	0,0	2	10,0	8	40,0	10	50,0	20	4,40	0,68	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	1	1,0	11	10,9	41	40,6	47	46,5	101	4,31	0,78	0,077
	Hayır	0	0,0	0	0,0	4	13,8	18	62,1	7	24,1	29	4,10	0,62	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 3-Soru 2. Bu Laboratuvarda Çalışanlara Gerekli Saygı Gösterilir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	1	3,6	3	10,7	17	60,7	7	25,0	28	4,07	0,72	0,037
	30-39 yaş	0	0,0	4	11,4	9	25,7	16	45,7	6	17,1	35	3,69	0,90	
	40-49 yaş	1	2,2	4	8,9	16	35,6	20	44,4	4	8,9	45	3,49	0,87	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	1	4,5	7	31,8	10	48,5	4	18,2	22	3,77	0,81	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	3	6,5	12	26,1	21	45,7	10	21,7	46	3,83	0,85	0,313
	Kadın	1	1,2	7	8,3	23	27,4	42	50,0	11	13,1	84	3,65	0,86	
Çalışma Deneçimini	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	0	0,0	7	3,71	0,49	0,482
	1-5 yıl	1	2,4	4	9,8	8	19,5	18	43,9	10	24,4	41	3,78	1,01	
	6-10 yıl	0	0,0	1	6,7	3	20,0	7	46,7	4	26,7	15	3,93	0,88	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	5	38,5	6	46,2	2	15,4	13	3,77	0,73	
	16-20 yıl	0	0,0	1	4,3	11	47,8	10	43,5	1	4,3	23	3,48	0,67	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	4	12,9	6	19,4	17	54,8	4	12,9	31	3,68	0,87	
Meslek	M-1	1	10,0	0	0,0	0	0,0	3	30,0	6	60,0	10	4,30	1,25	0,009
	M-2	0	0,0	0	0,0	1	7,7	9	69,2	3	23,1	13	4,15	0,55	
	M-3	0	0,0	4	12,5	11	34,4	13	40,6	4	12,5	32	3,53	0,88	
	M-4	0	0,0	5	7,9	18	28,6	34	54,0	6	9,5	63	3,65	0,77	
	M-5	0	0,0	1	8,3	5	41,7	4	33,3	2	16,7	12	4,33	0,78	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	3	27,3	5	45,5	3	27,3	11	4,00	0,77	0,045
	L-2	0	0,0	0	0,0	7	41,2	8	47,1	2	11,8	17	3,71	0,69	
	L-3	0	0,0	0	0,0	7	31,8	12	54,5	3	13,6	22	3,82	0,66	
	L-4	0	0,0	4	8,7	7	15,2	24	52,2	11	23,9	46	3,91	0,86	
	L-5	0	0,0	2	14,3	5	35,7	6	42,9	1	7,1	14	3,43	0,85	
	L-6.	1	5,0	4	20,0	6	30,0	8	40,0	1	5,0	20	3,20	1,00	
Eğitim Alma Durumu	Evet	0	0,0	9	8,9	26	25,7	50	49,5	16	15,8	101	3,72	0,84	0,918
	Hayır	1	3,4	1	3,4	9	31,0	13	44,8	5	17,2	29	3,69	0,93	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 4-Soru 3. Bu Laboratuvarıda Üstlerimin/Yöneticilerimin Yönetim Anlayışı İyidir, Gerekli Desteği Sağlarlar.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	1	3,6	5	17,9	18	64,3	4	14,3	28	3,89	0,69	0,803
	30-39 yaş	0	0,0	2	5,7	5	14,3	21	60,0	7	20,0	35	3,94	0,76	
	40-49 yaş	0	0,0	2	4,4	10	22,2	25	55,6	8	17,8	45	3,87	0,76	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	1	4,5	6	27,3	12	54,5	3	13,6	22	3,77	0,75	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	2	4,3	9	19,6	26	56,5	9	19,6	46	3,91	0,76	0,669
	Kadın	0	0,0	4	4,8	17	20,2	50	59,5	13	15,5	84	3,86	0,73	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	2	28,6	4	57,1	1	14,3	7	3,86	0,69	0,883
	1-5 yıl	0	0,0	4	9,8	7	17,1	23	56,1	7	17,1	41	3,80	0,84	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	3	20,0	9	60,0	3	20,0	15	4,00	0,65	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	3	23,1	6	46,2	4	30,8	13	4,08	0,76	
	16-20 yıl	0	0,0	1	4,3	4	17,4	14	60,9	4	17,4	23	3,91	0,73	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	1	3,2	7	22,6	20	64,5	3	9,7	31	3,81	0,65	
Meslek	M-1	0	0,0	1	10,0	2	20,0	1	10,0	6	60,0	10	4,20	1,14	0,198
	M-2	0	0,0	0	0,0	2	15,4	8	61,5	3	23,1	13	4,08	0,64	
	M-3	0	0,0	2	6,3	8	25,0	20	62,5	2	6,3	32	3,69	0,69	
	M-4	0	0,0	3	4,8	10	15,9	41	65,1	9	14,3	63	3,89	0,70	
	M-5	0	0,0	0	0,0	4	33,3	6	50,0	2	16,7	12	3,83	0,72	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	3	27,3	5	45,5	3	27,3	11	4,00	0,77	0,149
	L-2	0	0,0	0	0,0	2	11,8	10	58,8	5	29,4	17	4,18	0,64	
	L-3	0	0,0	0	0,0	8	36,4	13	59,1	1	4,5	22	3,68	0,57	
	L-4	0	0,0	3	6,5	6	13,0	27	58,7	10	21,7	46	3,96	0,79	
	L-5	0	0,0	1	7,1	2	14,3	10	71,4	1	7,1	14	3,79	0,70	
	L-6.	0	0,0	2	10,0	5	25,0	11	55,0	2	10,0	20	3,65	0,81	
Eğitim Alma Durumu	Evet	0	0,0	5	5,0	18	17,8	63	62,4	15	14,9	101	3,87	0,72	0,935
	Hayır	0	0,0	1	3,4	8	27,6	13	44,8	7	24,1	29	3,90	0,82	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 5-Soru 4. Bu Ekibin İçinde Olmaktan Gururluyum.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	1	3,6	4	14,3	15	53,6	8	28,6	28	4,07	0,77	0,330
	30-39 yaş	1	2,9	1	2,9	8	22,9	16	45,7	9	25,7	35	3,89	0,93	
	40-49 yaş	1	2,2	2	4,4	11	24,4	24	53,3	7	15,6	45	3,76	0,86	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	3	13,6	14	63,6	5	22,7	22	4,09	0,61	
Cinsiyet	Erkek	1	2,2	2	4,3	10	21,7	19	41,3	14	30,4	46	3,93	0,95	0,633
	Kadın	1	1,2	2	2,4	16	19,0	50	59,5	15	17,9	84	3,90	0,75	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	1	14,3	4	57,1	2	28,6	7	4,14	0,69	0,515
	1-5 yıl	2	4,9	2	4,9	10	24,4	19	46,3	8	19,5	41	3,71	1,01	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	4	26,7	6	40,0	5	33,3	15	4,07	0,80	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	8	61,5	4	30,8	13	4,23	0,60	
	16-20 yıl	0	0,0	1	4,3	4	17,4	14	60,9	4	17,4	23	3,91	0,73	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	1	3,2	6	19,4	18	58,1	6	19,4	31	3,94	0,73	
Meslek	M-1	1	10,0	0	0,0	0	0,0	2	20,0	7	70,0	10	4,40	1,26	0,014
	M-2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	69,2	4	30,8	13	4,31	0,48	
	M-3	1	3,1	2	6,3	8	25,0	15	46,9	6	18,8	32	3,72	0,96	
	M-4	0	0,0	2	3,2	15	23,8	36	57,1	10	15,9	63	3,86	0,72	
	M-5	0	0,0	0	0,0	3	25,0	7	58,3	2	16,7	12	3,92	0,67	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	1	9,1	7	63,6	3	27,3	11	4,18	0,60	0,583
	L-2	0	0,0	0	0,0	4	23,5	9	52,9	4	23,5	17	4,00	0,71	
	L-3	0	0,0	0	0,0	4	18,2	15	68,2	3	13,6	22	3,95	0,58	
	L-4	1	2,2	1	2,2	8	17,4	24	52,2	12	26,1	46	3,98	0,86	
	L-5	0	0,0	0	0,0	4	28,6	8	57,1	2	14,3	14	3,86	0,66	
	L-6.	1	5,0	3	15,0	5	25,0	6	30,0	5	25,0	20	3,55	1,19	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	4	4,0	22	21,8	54	53,5	20	19,8	101	3,87	0,81	0,160
	Hayır	1	3,4	0	0,0	4	13,8	15	51,7	9	31,0	29	4,07	0,88	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 6-Soru 5. Çalıştığım Bölümün Hedef ve Amaçlarının Farkındayım.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılmıyorum Ne Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	0	0,0	4	14,3	10	35,7	14	50,0	28	4,36	0,73	0,302
	30-39 yaş	2	5,7	0	0,0	2	5,7	23	65,7	8	22,9	35	4,00	0,91	
	40-49 yaş	1	2,2	1	2,2	4	8,9	25	55,6	14	31,1	45	4,11	0,83	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	0	0,0	15	68,2	7	31,8	22	4,32	0,48	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	0	0,0	4	8,7	22	47,8	20	43,5	46	4,35	0,64	0,073
	Kadın	3	3,6	1	1,2	6	7,1	51	60,7	23	27,4	84	4,07	0,85	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	71,4	2	28,6	7	4,29	0,49	0,875
	1-5 yıl	1	2,4	1	2,4	5	12,2	21	51,2	13	31,7	41	4,07	0,88	
	6-10 yıl	1	6,7	0	0,0	1	6,7	6	40,0	7	46,7	15	4,20	1,08	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	69,2	4	30,8	13	4,31	0,48	
	16-20 yıl	1	4,3	0	0,0	3	13,0	12	52,2	7	30,4	23	4,04	0,93	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	1	3,2	20	64,5	10	32,3	31	4,29	0,53	
Meslek	M-1	0	0,0	1	10,0	0	0,0	2	20,0	7	70,0	10	4,50	0,97	0,170
	M-2	0	0,0	0	0,0	1	7,7	8	61,5	4	30,8	13	4,23	0,60	
	M-3	1	3,1	0	0,0	4	12,5	19	59,4	8	25,0	32	4,03	0,82	
	M-4	1	1,6	0	0,0	5	7,9	35	55,6	22	34,9	63	4,22	0,73	
	M-5	1	8,3	0	0,0	0	0,0	9	75,0	2	16,7	12	3,92	1,00	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	90,9	1	9,1	11	4,09	0,30	0,378
	L-2	0	0,0	0	0,0	1	5,9	12	70,6	4	23,5	17	4,18	0,53	
	L-3	1	4,5	0	0,0	1	4,5	14	63,6	6	27,3	22	4,09	0,87	
	L-4	0	0,0	0	0,0	5	10,9	19	41,3	22	47,8	46	4,37	0,68	
	L-5	0	0,0	0	0,0	2	14,3	9	64,3	3	21,4	14	4,07	0,62	
	L-6.	2	10,0	1	5,0	1	5,0	9	45,0	7	35,0	20	3,90	1,25	
Eğitim Alma Durumu	Evet	3	3,0	0	0,0	8	7,9	56	55,4	34	33,7	101	4,17	0,81	0,857
	Hayır	0	0,0	1	3,4	2	6,9	17	58,6	9	31,0	29	4,17	0,71	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 7-Soru 6. Bölümde ve/veya Kurumda Getirdiğim Öneriler Olumlu Karşılır.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılmıyorum Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	1	3,6	6	21,4	14	50,0	7	25,0	28	3,96	0,79	0,123
	30-39 yaş	0	0,0	4	11,4	11	31,4	15	42,9	5	14,3	35	3,60	0,88	
	40-49 yaş	0	0,0	4	8,9	20	44,4	15	33,3	6	13,3	45	3,51	0,84	
	50 yaş ve üstü	1	4,5	0	0,0	7	31,8	10	45,5	4	18,2	22	3,73	0,94	
Cinsiyet	Erkek	1	2,2	3	6,5	13	28,3	17	37,0	12	26,1	46	3,78	0,99	0,199
	Kadın	0	0,0	6	7,1	31	36,9	37	44,0	10	11,9	84	3,61	0,79	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	3	42,9	3	42,9	1	14,3	7	3,71	0,76	0,513
	1-5 yıl	0	0,0	5	12,2	14	34,1	14	34,1	8	19,5	41	3,61	0,95	
	6-10 yıl	0	0,0	1	6,7	4	26,7	6	40,0	4	26,7	15	3,87	0,92	
	11-15 yıl	0	0,0	1	7,7	4	30,8	6	46,2	2	15,4	13	3,69	0,85	
	16-20 yıl	0	0,0	2	8,7	11	47,8	8	34,8	2	8,7	23	3,43	0,79	
	21 yıl ve üstü	1	3,2	0	0,0	8	25,8	17	54,8	5	16,1	31	3,81	0,83	
Meslek	M-1	1	10,0	0	0,0	2	20,0	1	10,0	6	60,0	10	4,10	1,37	0,081
	M-2	0	0,0	1	7,7	3	23,1	5	38,5	4	30,8	13	3,92	0,95	
	M-3	0	0,0	3	9,4	12	37,5	13	40,6	4	12,5	32	3,56	0,84	
	M-4	0	0,0	3	4,8	21	33,3	32	50,8	7	11,1	63	3,68	0,74	
	M-5	0	0,0	2	16,7	6	50,0	3	25,0	1	8,3	12	3,25	0,87	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	1	9,1	3	27,3	6	54,5	1	9,1	11	3,64	0,81	0,192
	L-2	0	0,0	0	0,0	5	29,4	9	52,9	3	17,6	17	3,88	0,70	
	L-3	0	0,0	1	4,5	12	54,5	9	40,9	0	0,0	22	3,36	0,58	
	L-4	1	2,2	3	6,5	10	21,7	22	47,8	10	21,7	46	3,80	0,93	
	L-5	0	0,0	2	14,3	6	42,9	4	28,6	2	14,3	14	3,42	0,94	
	L-6.	0	0,0	2	10,0	8	40,0	4	20,0	6	30,0	20	3,70	1,03	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	8	7,9	33	32,7	42	41,6	17	16,8	101	3,65	0,89	0,814
	Hayır	0	0,0	1	3,4	11	37,9	12	41,4	5	17,2	29	3,72	0,80	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 8-Soru 7. Yaptığım İşle İlgili Görev Tanımının, Gerekli Yetenek ve Sorumluluklarımın Farkındayım.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılmıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	0	0,0	1	3,6	11	39,3	16	57,1	28	4,54	0,58	0,452
	30-39 yaş	1	2,9	0	0,0	0	0,0	17	48,6	17	48,6	35	4,40	0,77	
	40-49 yaş	0	0,0	2	4,4	0	0,0	23	51,1	20	44,4	45	4,36	0,71	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	0	0,0	15	68,2	7	31,8	22	4,32	0,48	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	0	0,0	1	2,2	28	60,9	17	37,0	46	4,35	0,53	0,165
	Kadın	1	1,2	2	2,4	0	0,0	38	45,2	43	51,2	84	4,43	0,73	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	1	14,3	5	71,4	1	14,3	7	4,00	0,58	0,091
	1-5 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	23	56,1	18	43,9	41	4,44	0,50	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	26,7	11	73,3	15	4,73	0,46	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	46,2	7	53,8	13	4,54	0,52	
	16-20 yıl	1	4,3	2	8,7	0	0,0	8	34,8	12	52,2	23	4,22	1,13	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	0	0,0	20	64,5	11	35,5	31	4,35	0,49	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	30,0	7	70,0	10	4,70	0,48	0,506
	M-2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	69,2	4	30,8	13	4,31	0,48	
	M-3	0	0,0	0	0,0	1	3,1	16	50,0	15	46,9	32	4,44	0,56	
	M-4	1	1,6	2	3,2	0	0,0	31	49,2	29	46,0	63	4,35	0,79	
	M-5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	58,3	5	41,7	12	4,42	0,51	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	90,9	1	9,1	11	4,09	0,30	0,141
	L-2	0	0,0	1	5,9	0	0,0	9	52,9	7	41,2	17	4,29	0,77	
	L-3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	12	54,5	10	45,5	22	4,45	0,51	
	L-4	0	0,0	1	2,2	0	0,0	18	39,1	27	58,7	46	4,54	0,62	
	L-5	0	0,0	0	0,0	1	7,1	7	50,0	6	42,9	14	4,36	0,63	
	L-6.	1	5,0	0	0,0	0	0,0	10	50,0	9	45,0	20	4,30	0,92	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	0	0,0	0	0,0	49	48,5	51	50,5	101	4,48	0,61	0,026
	Hayır	0	0,0	2	6,9	1	3,4	17	58,6	9	31,0	29	4,14	0,79	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 9-Soru 8. İş Akışım Prosedür ve Talimatlara Uygundur.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	1	3,6	0	0,0	1	3,6	15	53,6	11	39,3	28	4,25	0,84	0,613
	30-39 yaş	2	5,7	0	0,0	2	5,7	20	57,1	11	31,4	35	4,09	0,95	
	40-49 yaş	0	0,0	2	4,4	8	17,8	21	46,7	14	31,1	45	4,04	0,82	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	1	4,5	15	68,2	6	27,3	22	4,23	0,53	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	1	2,2	2	4,3	29	63,0	14	30,4	46	4,22	0,63	0,646
	Kadın	3	3,6	1	1,2	10	11,9	42	50,0	28	33,3	84	4,08	0,91	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	1	14,3	5	71,4	1	14,3	7	4,00	0,58	0,941
	1-5 yıl	2	4,9	2	4,9	2	4,9	22	53,7	13	31,7	41	4,02	1,01	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	3	20,0	6	40,0	6	40,0	15	4,20	0,77	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	7	53,8	5	38,5	13	4,31	0,63	
	16-20 yıl	1	4,3	0	0,0	3	13,0	11	47,8	8	34,8	23	4,09	0,95	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	2	6,5	20	64,5	9	29,0	31	4,23	0,56	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	50,0	5	50,0	10	4,50	0,53	0,217
	M-2	0	0,0	0	0,0	1	7,7	9	69,2	3	23,1	13	4,15	0,55	
	M-3	1	3,1	0	0,0	2	6,3	16	50,0	13	40,6	32	4,25	0,84	
	M-4	2	3,2	1	1,6	7	11,1	34	54,0	19	30,2	63	4,06	0,88	
	M-5	0	0,0	1	8,3	2	16,7	7	58,3	2	16,7	12	3,83	0,83	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	1	9,1	1	9,1	7	63,6	2	18,2	11	3,91	0,83	0,416
	L-2	0	0,0	0	0,0	3	17,6	9	52,9	5	29,4	17	4,12	0,70	
	L-3	0	0,0	1	4,5	3	13,6	13	59,1	5	22,7	22	4,00	0,76	
	L-4	1	2,2	0	0,0	2	4,3	24	52,2	19	41,3	46	4,30	0,76	
	L-5	0	0,0	0	0,0	2	14,3	7	50,0	5	35,7	14	4,21	0,70	
	L-6.	2	10,0	0	0,0	1	5,0	11	55,0	6	30,0	20	3,95	1,15	
Eğitim Alma Durumu	Evet	3	3,0	2	2,0	7	6,9	56	55,4	33	32,7	101	4,13	0,86	0,701
	Hayır	0	0,0	0	0,0	5	17,2	15	51,7	9	31,0	29	4,14	0,69	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 10-Soru 9. İşler Yoğun Olduğu Zaman Bütün Çalışanlar Bir Takım Halinde Hareket Eder.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılmıyorum Ne Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	5	17,9	2	7,1	5	17,9	12	42,9	4	14,3	28	3,29	1,33	0,213
	30-39 yaş	1	2,9	3	8,6	11	31,4	13	37,1	7	20,0	35	3,63	1,00	
	40-49 yaş	4	8,9	4	8,9	13	28,9	19	42,2	5	11,1	45	3,38	1,09	
	50 yaş ve üstü	1	4,5	2	9,1	1	4,5	13	59,1	5	22,7	22	3,86	1,04	
Cinsiyet	Erkek	4	8,7	4	8,7	12	26,1	18	39,1	8	17,4	46	3,48	1,15	0,785
	Kadın	7	8,3	7	8,3	18	21,4	39	46,4	13	15,5	84	3,52	1,11	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	2	28,6	4	57,1	1	14,3	7	3,86	0,69	0,483
	1-5 yıl	2	4,9	4	9,8	9	22,0	20	48,8	6	14,6	41	3,59	1,02	
	6-10 yıl	3	20,0	0	0,0	6	40,0	3	20,0	3	20,0	15	3,20	1,37	
	11-15 yıl	1	7,7	2	15,4	3	23,1	4	30,8	3	23,1	13	3,46	1,27	
	16-20 yıl	4	17,4	2	8,7	6	26,1	8	34,8	3	13,0	23	3,17	1,30	
	21 yıl ve üstü	1	3,2	3	9,7	4	12,9	18	58,1	5	16,1	31	3,74	0,96	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	1	10,0	5	50,0	4	40,0	10	4,30	0,67	0,062
	M-2	0	0,0	1	7,7	2	15,4	8	61,5	2	15,4	13	3,85	0,80	
	M-3	3	9,4	2	6,3	11	34,4	11	34,4	5	15,6	32	3,41	1,13	
	M-4	8	12,7	6	9,5	10	15,9	30	47,6	9	14,3	63	3,41	1,23	
	M-5	0	0,0	2	16,7	6	50,0	3	25,0	1	8,3	12	3,25	0,87	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	1	9,1	2	18,2	4	36,4	4	36,4	11	4,00	1,00	0,107
	L-2	4	23,5	3	17,6	2	11,8	7	41,2	1	5,9	17	2,88	1,36	
	L-3	0	0,0	2	9,1	4	18,2	12	54,5	4	18,2	22	3,82	0,85	
	L-4	5	10,9	2	4,3	11	23,9	19	41,3	9	19,6	46	3,54	1,19	
	L-5	0	0,0	2	14,3	3	21,4	7	50,0	2	14,3	14	3,64	0,93	
	L-6.	2	10,0	1	5,0	8	40,0	8	40,0	1	5,0	20	3,25	1,02	
Eğitim Alma Durumu	Evet	8	7,9	10	9,9	25	24,8	44	43,6	14	13,97	101	3,46	1,10	0,202
	Hayır	3	10,3	1	3,4	5	17,2	13	44,8	7	24,1	29	3,69	1,20	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 11-Soru 10. Gerçekleşen Hata ve Olaylar Sonrasında İş Akışları Yeniden Düzenlenir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	1	3,6	2	7,1	2	7,1	18	64,3	5	17,9	28	3,86	0,93	0,165
	30-39 yaş	2	5,7	3	8,6	3	8,6	17	48,6	10	28,6	35	3,86	1,12	
	40-49 yaş	0	0,0	4	8,9	9	20,0	29	64,4	3	6,7	45	3,69	0,73	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	2	9,1	16	72,7	4	18,2	22	4,09	0,53	
Cinsiyet	Erkek	1	2,2	4	8,7	6	13,0	29	63,0	6	13,0	46	3,76	0,87	0,394
	Kadın	2	2,4	5	6,0	10	11,9	51	60,7	16	19,0	84	3,88	0,87	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	1	14,3	1	14,3	5	71,4	0	0,0	7	3,57	0,79	0,222
	1-5 yıl	1	2,4	4	9,8	4	9,8	24	58,5	8	19,5	41	3,83	0,95	
	6-10 yıl	1	6,7	1	6,7	3	20,0	7	46,7	3	20,0	15	3,67	1,11	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	7	53,8	5	38,5	13	4,31	0,63	
	16-20 yıl	1	4,3	3	13,0	2	8,7	15	65,2	2	8,7	23	3,61	0,99	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	5	16,1	22	71,0	4	12,9	31	3,97	0,55	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	1	10,0	6	60,0	3	30,0	10	4,20	0,63	0,003
	M-2	0	0,0	0	0,0	2	15,4	8	61,5	3	23,1	13	4,08	0,64	
	M-3	2	6,3	3	9,4	2	6,3	22	68,8	3	9,4	32	3,66	1,00	
	M-4	1	1,6	3	4,8	6	9,5	40	63,5	13	20,6	63	3,97	0,80	
	M-5	0	0,0	3	25,0	5	41,7	4	33,3	0	0,0	12	3,08	0,79	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	1	9,1	2	18,2	8	72,7	0	0,0	11	3,64	0,67	0,214
	L-2	0	0,0	1	5,9	2	11,8	12	70,6	2	11,8	17	3,88	0,70	
	L-3	0	0,0	2	9,1	4	18,2	13	59,1	3	13,6	22	3,77	0,81	
	L-4	1	2,2	1	2,2	4	8,7	28	60,9	12	26,1	46	4,07	0,80	
	L-5	1	7,1	3	21,4	1	7,1	7	50,0	2	14,3	14	3,43	1,22	
	L-6.	1	5,0	1	5,0	3	15,0	12	60,0	3	15,0	20	3,75	0,97	
Eğitim Alma Durumu	Evet	3	3,0	6	5,9	14	13,9	59	58,4	19	18,8	101	3,84	0,90	0,810
	Hayır	0	0,0	3	10,3	2	6,9	21	72,4	3	10,3	29	3,83	0,76	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 12-Soru 11. Çalıştığım Laboratuvar Numunelerin Doğru Tanımlanmasını Sağlamak İçin Prosedür ve Talimatlara Sahiptir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	0	0,0	1	3,6	15	53,6	12	42,9	28	4,39	0,57	0,455
	30-39 yaş	0	0,0	1	2,9	4	11,4	13	37,1	17	48,6	35	4,31	0,80	
	40-49 yaş	0	0,0	1	2,2	5	11,4	23	51,1	16	35,6	45	4,20	0,73	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	0	0,0	11	50,0	11	50,0	22	4,50	0,51	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	1	2,2	1	2,2	22	47,8	22	47,8	46	4,41	0,65	0,261
	Kadın	0	0,0	1	1,2	9	10,7	40	47,6	34	40,5	84	4,27	0,70	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	100	0	0,0	7	4,00	0,00	0,487
	1-5 yıl	0	0,0	2	4,9	4	9,8	18	43,9	17	41,5	41	4,22	0,82	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	3	20,0	3	20,0	9	60,0	15	4,40	0,83	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	53,8	6	46,2	13	4,46	0,52	
	16-20 yıl	0	0,0	0	0,0	3	13,0	8	34,8	12	52,2	23	4,39	0,72	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	0	0,0	19	61,3	12	38,7	31	4,39	0,50	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	40,0	6	60,0	10	4,60	0,52	0,340
	M-2	0	0,0	0	0,0	1	7,7	8	61,5	4	30,8	13	4,23	0,60	
	M-3	0	0,0	1	3,1	2	6,3	14	43,8	15	46,9	32	4,34	0,75	
	M-4	0	0,0	0	0,0	4	6,3	32	50,8	27	42,9	63	4,37	0,60	
	M-5	0	0,0	1	8,3	3	25,0	4	33,3	4	33,3	12	4,00	0,85	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	1	9,1	8	72,7	2	18,2	11	4,09	0,54	0,006
	L-2	0	0,0	0	0,0	2	11,8	9	52,9	6	35,3	17	4,24	0,66	
	L-3	0	0,0	1	4,5	3	13,6	9	40,9	9	40,9	22	4,18	0,85	
	L-4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	17	37,0	29	63,0	46	4,63	0,49	
	L-5	0	0,0	1	7,1	2	14,3	8	57,1	3	21,4	14	3,93	0,83	
	L-6.	0	0,0	0	0,0	2	10,0	11	55,0	7	35,0	20	4,25	0,64	
Eğitim Alma Durumu	Evet	0	0,0	2	2,0	9	8,9	40	39,6	50	49,5	101	4,37	0,73	0,047
	Hayır	0	0,0	0	0,0	1	3,4	22	75,9	6	20,7	29	4,17	0,47	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 13-Soru 12. Hasta Kimliklendirme (Tanımlama) İle İlgili Hatalar Kaydedilir ve Raporlanır.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılmıyorum Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		N	— x	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	1	3,6	1	3,6	0	0,0	16	57,1	10	35,7	28	4,18	0,90	0,918
	30-39 yaş	0	0,0	2	5,7	3	8,6	17	48,6	13	37,1	35	4,17	0,82	
	40-49 yaş	0	0,0	1	2,2	6	13,3	24	53,3	13	28,9	45	4,13	0,73	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	1	4,5	14	63,6	7	31,8	22	4,27	0,55	
Cinsiyet	Erkek	1	2,2	2	4,3	6	13,0	24	52,2	13	28,3	46	4,00	0i89	0,087
	Kadın	0	0,0	2	2,4	4	4,8	47	56,0	30	35,7	84	4,87	5,57	
Çalışma Dencyimi	1 yıldan az	0	0,0	1	14,3	0	0,0	6	85,7	0	0,0	7	3,71	0,76	0,216
	1-5 yıl	1	2,4	2	4,9	3	7,3	22	53,7	13	31,7	41	4,07	0,91	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	1	6,7	6	40,0	8	53,3	15	4,47	0,64	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	6	46,2	6	46,2	13	4,38	0,65	
	16-20 yıl	0	0,0	1	4,3	3	13,0	9	39,1	9	39,1	23	4,22	0,85	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	2	6,5	22	71,0	7	22,6	31	4,16	0,52	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	1	10,0	6	60,0	3	30,0	10	4,20	0,63	0,795
	M-2	1	7,7	0	0,0	0	0,0	9	69,2	3	23,1	13	4,00	1,00	
	M-3	0	0,0	3	9,4	1	3,1	17	53,1	10	31,3	32	4,12	0,87	
	M-4	0	0,0	1	1,6	4	6,3	35	55,6	23	36,5	63	4,27	0,65	
	M-5	0	0,0	0	0,0	4	33,3	4	33,3	4	33,3	12	4,00	0,85	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	3	27,3	6	54,5	2	18,2	11	3,91	0,70	0,040
	L-2	1	5,9	0	0,0	0	0,0	11	64,7	5	29,4	17	4,12	0,93	
	L-3	0	0,0	0	0,0	1	4,5	11	50,0	10	45,5	22	4,41	0,59	
	L-4	0	0,0	1	2,2	3	6,5	21	45,7	21	45,7	46	4,35	0,71	
	L-5	0	0,0	3	21,4	0	0,0	9	64,3	2	14,3	14	3,71	0,99	
	L-6.	0	0,0	0	0,0	3	15,0	13	65,0	4	20,0	20	4,05	0,60	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	3	3,0	9	8,9	48	47,5	39	38,6	101	4,22	0,81	0,080
	Hayır	0	0,0	1	3,4	1	3,4	23	79,3	4	13,8	29	4,03	0,57	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 14-Soru 13. Numunelerin Alınması Sırasındaki Hatalar ve Olaylar (Hemoliz, Pıhtılaşmış Numune, Yanlış Hacim Ölçümü, Yetersiz Konteyner Gibi) Raporlanır.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılmıyorum Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	3	10,7	4	14,3	13	46,4	8	28,6	28	3,93	0,94	0,329
	30-39 yaş	0	0,0	2	5,7	0	0,0	19	54,3	14	40,0	35	4,29	0,75	
	40-49 yaş	0	0,0	0	0,0	6	13,3	26	57,8	13	28,9	45	4,16	0,64	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	3	13,6	68	52,3	9	40,9	22	4,27	0,70	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	1	2,2	6	13,0	25	54,3	14	30,4	46	4,13	0,72	0,566
	Kadın	0	0,0	4	4,8	7	8,3	43	51,2	30	35,7	84	4,18	0,78	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	0	0,0	7	3,71	0,49	0,104
	1-5 yıl	0	0,0	4	9,8	4	9,8	22	53,7	11	26,8	41	3,98	0,88	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	2	13,3	5	33,3	8	53,3	15	4,40	0,74	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	6	46,2	6	46,2	13	4,38	0,65	
	16-20 yıl	0	0,0	1	4,3	1	4,3	11	47,8	10	43,5	23	4,30	0,76	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	3	9,7	19	61,3	9	29,0	31	4,19	0,60	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	2	20,0	5	50,0	3	30,0	10	4,10	0,74	0,710
	M-2	0	0,0	1	7,7	2	15,4	7	53,8	3	23,1	13	3,92	0,86	
	M-3	0	0,0	3	9,4	3	9,4	15	46,9	11	34,4	32	4,06	0,91	
	M-4	0	0,0	1	1,6	5	7,9	34	54,0	23	36,5	63	4,25	0,67	
	M-5	0	0,0	0	0,0	1	8,3	7	58,3	4	33,3	12	4,25	0,62	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	2	18,2	7	63,6	2	18,2	11	4,00	0,63	0,050
	L-2	0	0,0	1	5,9	0	0,0	10	58,8	6	35,3	17	4,24	0,75	
	L-3	0	0,0	0	0,0	4	18,2	10	45,5	8	36,4	22	4,18	0,73	
	L-4	0	0,0	0	0,0	2	4,3	23	50,0	21	45,7	46	4,41	0,58	
	L-5	0	0,0	2	14,3	1	7,1	8	57,1	3	21,4	14	3,86	0,95	
	L-6.	0	0,0	2	10,0	4	20,0	10	50,0	4	20,0	20	3,80	0,89	
Eğitim Alma Durumu	Evet	0	0,0	5	5,0	8	7,9	48	47,5	40	39,6	101	4,22	0,80	0,028
	Hayır	0	0,0	0	0,0	5	17,2	20	69,0	4	13,8	29	3,97	0,57	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 15-Soru 14. Tüm Olaylar ve Hatalar İzlenir, Takip Edilir ve Uygun Bir Şekilde Çözömlenir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	2	7,1	5	17,9	14	50,0	7	25,0	28	3,93	0,86	0,042
	30-39 yaş	1	2,9	0	0,0	1	2,9	21	60,0	12	34,3	35	4,23	0,77	
	40-49 yaş	1	2,2	0	0,0	7	15,6	32	71,1	5	11,1	45	3,89	0,68	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	1	4,5	15	68,2	6	27,3	22	4,23	0,53	
Cinsiyet	Erkek	1	2,2	1	2,2	8	17,4	25	54,3	11	23,9	46	3,96	0,84	0,370
	Kadın	1	1,2	1	1,2	6	7,1	57	67,9	19	22,6	84	4,10	0,67	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	0	0,0	7	3,71	0,49	0,298
	1-5 yıl	0	0,0	2	4,9	6	14,6	23	56,1	10	24,4	41	4,00	0,77	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	1	6,7	8	53,3	6	40,0	15	4,33	0,62	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	8	61,5	4	30,8	13	4,23	0,60	
	16-20 yıl	2	8,7	0	0,0	1	4,3	15	65,2	5	21,7	23	3,91	1,04	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	3	9,7	23	74,2	5	16,1	31	4,06	0,51	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	1	10,0	6	60,0	3	30,0	10	4,20	0,63	0,764
	M-2	0	0,0	1	7,7	1	7,7	9	69,2	2	15,4	13	3,92	0,76	
	M-3	0	0,0	1	3,1	5	15,6	19	59,4	7	21,9	32	4,00	0,72	
	M-4	2	3,2	0	0,0	6	9,5	41	65,1	14	22,2	63	4,03	0,78	
	M-5	0	0,0	0	0,0	1	8,3	7	58,3	4	33,3	12	4,25	0,62	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	2	18,2	9	81,8	0	0,0	11	3,82	0,40	0,162
	L-2	0	0,0	1	5,9	0	0,0	12	70,6	4	23,5	17	4,12	0,70	
	L-3	0	0,0	0	0,0	2	9,1	14	63,6	6	27,3	22	4,18	0,59	
	L-4	1	2,2	0	0,0	3	6,5	28	60,9	14	30,4	46	4,17	0,74	
	L-5	0	0,0	0	0,0	4	28,6	7	50,0	3	21,4	14	3,93	0,73	
	L-6	1	5,0	1	5,0	3	15,0	12	60,0	3	15,0	20	3,75	0,97	
Eğitim Alma Durumu	Evet	2	2,0	2	2,0	10	9,9	61	60,4	26	25,7	101	4,06	0,79	0,354
	Hayır	0	0,0	0	0,0	4	13,8	21	72,4	4	13,8	29	4,00	0,53	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 16-Soru 15. Hasta Güvenliğini Arttırmak İçin Yapılan Çalışmaların Etkin Olup Olmadığı Değerlendirilir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	3	10,7	4	14,3	16	57,1	5	17,9	28	3,82	0,86	0,631
	30-39 yaş	2	5,7	0	0,0	5	14,3	22	62,9	6	17,1	35	3,86	0,91	
	40-49 yaş	1	2,2	0	0,0	10	22,2	32	71,1	2	4,4	45	3,76	0,65	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	4	18,2	15	68,2	3	13,6	22	3,95	0,58	
Cinsiyet	Erkek	1	2,2	2	4,3	8	17,4	29	63,0	6	13,0	46	3,80	0,81	0,845
	Kadın	2	2,4	1	1,2	15	17,9	56	66,7	10	11,9	84	3,85	0,74	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	2	28,6	0	0,0	5	71,4	0	0,0	7	3,43	0,98	0,562
	1-5 yıl	1	2,4	0	0,0	7	17,1	26	63,4	7	17,1	41	3,93	0,75	
	6-10 yıl	0	0,0	1	6,7	4	26,7	8	53,3	2	13,3	15	3,73	0,80	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	10	76,9	2	15,4	13	4,08	0,49	
	16-20 yıl	2	8,7	0	0,0	3	13,0	16	69,6	2	8,7	23	3,70	0,97	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	8	25,8	20	64,5	3	9,7	31	3,84	0,58	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	1	10,0	8	80,0	1	10,0	10	4,00	0,47	0,580
	M-2	0	0,0	1	7,7	1	7,7	8	61,5	3	23,1	13	4,00	0,82	
	M-3	1	3,1	1	3,1	8	25,0	19	59,4	3	9,4	32	3,69	0,82	
	M-4	2	3,2	1	1,6	11	17,5	40	63,5	9	14,3	63	3,84	0,81	
	M-5	0	0,0	0	0,0	2	16,7	10	83,3	0	0,0	12	3,83	0,39	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	5	45,5	6	54,5	0	0,0	11	3,55	0,52	0,079
	L-2	0	0,0	1	5,9	0	0,0	14	82,4	2	11,8	17	4,00	0,61	
	L-3	0	0,0	1	4,5	1	4,5	18	81,8	2	9,1	22	3,95	0,58	
	L-4	1	2,2	0	0,0	8	17,4	28	60,9	9	19,6	46	3,96	0,76	
	L-5	1	7,1	1	7,1	3	21,4	8	57,1	1	7,1	14	3,50	1,02	
	L-6	1	5,0	0	0,0	6	30,0	11	55,0	2	10,0	20	3,65	0,88	
Eğitim Alma Durumu	Evet	3	3,0	1	1,0	18	17,8	65	64,4	14	13,9	101	3,85	0,78	0,448
	Hayır	0	0,0	2	6,9	5	17,2	20	69,0	2	6,9	29	3,76	0,69	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 17-Soru 16. Hasta Güvenliği Açısından Bölümümde Manuel Olarak Gerçekleştirilen Analiz Süreçleri Zararlı Olabilir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	P
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	1	3,6	5	17,9	11	39,3	9	32,1	2	7,1	28	3,21	0,96	0,693
	30-39 yaş	3	8,6	6	17,1	12	34,3	12	34,3	2	5,7	35	3,11	1,05	
	40-49 yaş	0	0,0	8	17,8	20	44,4	15	33,3	2	4,4	45	3,24	0,80	
	50 yaş ve üstü	4	18,2	5	22,7	5	22,7	6	27,3	2	9,1	22	2,86	1,28	
Cinsiyet	Erkek	3	6,5	7	15,2	19	41,3	15	32,6	2	4,3	46	3,13	0,96	0,971
	Kadın	5	6,0	17	20,2	29	34,5	27	32,1	6	7,1	84	3,14	1,02	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	1	14,3	2	28,6	4	57,1	0	0,0	7	3,43	0,79	0,596
	1-5 yıl	2	4,9	6	14,6	17	41,5	13	31,7	3	7,3	41	3,22	0,96	
	6-10 yıl	1	6,7	2	13,3	4	26,7	7	46,7	1	6,7	15	3,33	1,05	
	11-15 yıl	1	7,7	2	15,4	5	38,5	5	38,5	0	0,0	13	3,08	0,95	
	16-20 yıl	0	0,0	5	21,7	11	47,8	5	21,7	2	8,7	23	3,17	0,89	
	21 yıl ve üstü	4	12,9	8	25,8	9	29,0	8	25,8	2	6,5	31	2,87	1,15	
Meslek	M-1	2	20,0	3	30,0	2	20,0	2	20,0	1	10,0	10	2,70	1,34	0,356
	M-2	1	7,7	2	15,4	3	23,1	5	38,5	2	15,4	13	3,38	1,19	
	M-3	1	3,1	8	25,0	11	34,4	9	28,1	3	9,4	32	3,16	1,02	
	M-4	4	6,3	11	17,5	26	41,3	20	31,7	2	3,2	63	3,08	0,94	
	M-5	0	0,0	0	0,0	6	50,0	6	50,0	0	0,0	12	3,50	0,52	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	4	36,4	3	27,3	3	27,3	1	9,1	11	3,09	1,04	0,350
	L-2	2	11,8	2	11,8	7	41,2	5	29,4	1	5,9	17	3,06	1,09	
	L-3	0	0,0	4	18,2	12	54,5	5	22,7	1	4,5	22	3,14	0,77	
	L-4	3	6,5	8	17,4	12	26,1	18	39,1	5	10,9	46	3,30	1,09	
	L-5	3	21,4	3	21,4	5	35,7	3	21,4	0	0,0	14	2,57	1,09	
	L-6	0	0,0	3	15,0	9	45,0	8	40,0	0	0,0	20	3,25	0,72	
Eğitim Alma Durumu	Evet	7	6,9	18	17,8	35	34,7	34	33,7	7	6,9	101	3,16	1,03	0,561
	Hayır	1	3,4	6	20,7	13	44,8	8	27,6	1	3,4	29	3,07	0,88	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 18-Soru 17. Hasta Güvenliğini Geliştirmek İçin Diğer Bölümlerle İşbirliği Yapılır.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	5	17,9	9	32,1	8	28,6	6	21,4	28	3,54	1,04	0,094
	30-39 yaş	2	5,7	1	2,9	6	17,1	18	51,4	8	22,9	35	3,83	1,01	
	40-49 yaş	0	0,0	2	4,4	19	42,2	19	42,2	5	11,1	45	3,60	0,75	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	1	4,5	3	13,6	13	59,1	5	22,7	22	4,00	0,76	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	6	13,0	13	28,3	19	41,3	8	17,4	46	3,63	0,93	0,405
	Kadın	2	2,4	3	3,6	24	28,6	39	46,4	16	19,0	84	3,76	0,89	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	3	42,9	0	0,0	3	42,9	1	14,3	7	3,29	1,25	0,139
	1-5 yıl	1	2,4	1	2,4	15	36,6	18	43,9	6	14,6	41	3,66	0,85	
	6-10 yıl	0	0,0	1	6,7	1	6,7	6	40,0	7	46,7	15	4,27	0,88	
	11-15 yıl	0	0,0	2	15,4	3	23,1	7	53,8	1	7,7	13	3,54	0,88	
	16-20 yıl	1	4,3	1	4,3	7	30,4	11	47,8	3	13,0	23	3,61	0,94	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	1	3,2	11	35,5	13	41,9	6	19,4	31	3,77	0,80	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	1	10,0	6	60,0	3	30,0	10	4,20	0,63	0,202
	M-2	0	0,0	2	15,4	5	38,5	2	15,4	4	30,8	13	3,62	1,12	
	M-3	1	3,1	3	9,4	5	15,6	16	50,0	7	21,9	32	3,78	1,00	
	M-4	1	1,6	4	6,3	23	36,5	27	42,9	8	12,7	63	3,59	0,85	
	M-5	0	0,0	0	0,0	3	25,0	7	58,3	2	16,7	12	3,92	0,67	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	2	18,2	1	9,1	8	72,7	0	0,0	11	3,55	0,82	0,390
	L-2	0	0,0	2	11,8	5	29,4	8	47,1	2	11,8	17	3,59	0,87	
	L-3	0	0,0	1	4,5	7	31,8	11	50,0	3	13,6	22	3,73	0,77	
	L-4	0	0,0	2	4,3	12	26,1	18	39,1	14	30,4	46	3,96	0,87	
	L-5	1	7,1	2	14,3	3	21,4	5	35,7	3	21,4	14	3,50	1,22	
	L-6.	1	5,0	0	0,0	9	45,0	8	40,0	2	10,0	20	3,50	0,89	
Eğitim Alma Durumu	Evet	2	2,0	5	5,0	30	29,7	45	44,6	19	18,8	101	3,73	0,89	0,714
	Hayır	0	0,0	4	13,8	7	24,1	13	44,8	5	17,2	29	3,66	0,94	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 19-Soru 18. Amirim/Yöneticilerim Hasta Güvenliği İle İlgili Sorunları Görmezden Gelir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	13	46,4	12	42,9	2	7,1	1	3,6	0	0,0	28	1,68	0,77	0,349
	30-39 yaş	19	54,3	11	31,4	1	2,9	2	5,7	2	5,7	35	1,77	1,14	
	40-49 yaş	14	31,1	24	53,3	6	13,3	0	0,0	1	2,2	45	1,89	0,80	
	50 yaş ve üstü	11	50,0	8	36,4	2	9,1	1	4,5	0	0,0	22	1,68	0,84	
Cinsiyet	Erkek	24	52,2	13	28,3	6	13,0	2	4,3	1	2,2	46	1,76	0,99	0,510
	Kadın	33	39,3	42	50,0	5	6,0	2	2,4	2	2,4	84	1,79	0,85	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	3	42,9	2	28,6	2	28,6	0	0,0	0	0,0	7	1,86	0,90	0,292
	1-5 yıl	13	31,7	22	53,7	2	4,9	2	4,9	2	4,9	41	1,98	1,01	
	6-10 yıl	10	66,7	4	26,7	1	6,7	0	0,0	0	0,0	15	1,40	0,63	
	11-15 yıl	8	61,5	3	23,1	1	7,7	0	0,0	1	7,7	13	1,69	1,18	
	16-20 yıl	10	43,5	11	47,8	1	4,3	1	4,3	0	0,0	23	3,61	0,94	
	21 yıl ve üstü	13	41,9	13	41,9	4	12,9	1	3,2	0	0,0	31	3,77	0,80	
Meslek	M-1	6	60,0	2	20,0	1	10,0	1	10,0	0	0,0	10	1,70	1,06	0,936
	M-2	7	53,8	3	23,1	1	7,7	1	7,7	1	7,7	13	1,92	1,32	
	M-3	15	46,9	13	40,6	2	6,3	1	3,1	1	3,1	32	1,75	0,95	
	M-4	25	39,7	30	47,6	6	9,5	1	1,6	1	1,6	63	1,78	0,81	
	M-5	4	33,3	7	58,3	1	8,3	0	0,0	0	0,0	12	1,75	0,62	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	4	36,4	5	45,5	2	18,2	0	0,0	0	0,0	11	1,82	0,75	0,722
	L-2	9	52,9	6	35,3	1	5,9	0	0,0	1	5,9	17	1,71	1,05	
	L-3	7	31,8	12	54,5	2	9,1	1	4,5	0	0,0	22	1,86	0,77	
	L-4	24	52,2	16	34,8	3	6,5	2	4,3	1	2,2	46	1,70	0,94	
	L-5	6	42,9	6	42,9	1	7,1	0	0,0	1	7,1	14	1,86	1,10	
	L-6.	7	35,0	10	50,0	2	10,0	1	5,0	0	0,0	20	1,85	0,81	
Eğitim Alma Durumu	Evet	47	46,5	42	41,0	7	6,9	3	3,0	2	2,0	101	1,72	0,87	0,175
	Hayır	10	34,5	13	44,8	4	13,8	1	3,4	1	3,4	29	1,97	0,98	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 20-Soru 19. Bu Laboratuvarda İnsan Kaynağı Yeterlidir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	12	42,9	5	17,9	3	10,7	6	21,4	2	7,1	28	2,32	1,42	0,060
	30-39 yaş	4	11,4	8	22,9	8	22,9	11	31,4	4	11,4	35	3,09	1,22	
	40-49 yaş	6	13,3	14	31,1	11	24,4	13	28,9	1	2,2	45	2,76	1,09	
	50 yaş ve üstü	2	9,1	5	22,7	6	27,3	6	27,3	3	13,6	22	3,14	1,21	
Cinsiyet	Erkek	9	19,6	9	19,6	11	23,9	14	30,4	3	6,5	46	2,85	1,25	0,799
	Kadın	15	17,9	23	27,4	17	20,2	22	26,2	7	8,3	84	2,80	1,25	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	2	28,6	0	0,0	1	14,3	4	57,1	0	0,0	7	3,00	1,41	0,992
	1-5 yıl	7	17,1	12	29,3	8	19,5	9	22,0	5	12,2	41	2,83	1,30	
	6-10 yıl	4	26,7	3	20,0	3	20,0	4	26,7	1	6,7	15	2,67	1,35	
	11-15 yıl	3	23,1	2	15,4	3	23,1	5	38,5	0	0,0	13	2,77	1,24	
	16-20 yıl	3	13,0	5	21,7	8	34,8	6	26,1	1	4,3	23	2,87	1,10	
	21 yıl ve üstü	5	16,1	10	32,3	5	16,1	8	25,8	3	9,7	31	2,81	1,28	
Meslek	M-1	0	0,0	4	40,0	2	20,0	3	30,0	1	10,0	10	3,10	1,10	0,931
	M-2	5	38,5	2	15,4	0	0,0	5	38,5	1	7,7	13	2,62	1,56	
	M-3	6	18,8	7	21,9	8	25,0	10	31,3	1	3,1	32	2,78	1,18	
	M-4	12	19,0	15	23,8	15	23,8	15	23,8	6	9,5	63	2,81	1,27	
	M-5	1	8,3	4	33,3	3	25,0	3	25,0	1	8,3	12	2,92	1,16	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	3	27,3	7	63,6	1	9,1	11	3,82	0,60	<0,001
	L-2	4	23,5	4	23,5	4	23,5	3	17,6	2	11,8	17	1,71	1,36	
	L-3	2	9,1	5	22,7	6	27,3	8	36,4	1	4,5	22	1,86	1,09	
	L-4	9	19,6	12	26,1	10	21,7	13	28,3	2	4,3	46	1,70	1,20	
	L-5	7	50,0	5	35,7	2	14,3	0	0,0	0	0,0	14	1,86	0,74	
	L-6.	2	10,0	6	30,0	3	15,0	5	25,0	4	20,0	20	1,85	1,35	
Eğitim Alma Durumu	Evet	20	19,8	24	23,8	22	21,8	27	26,7	8	7,9	101	2,79	1,26	0,683
	Hayır	4	13,8	8	27,6	6	20,7	9	31,0	2	6,9	29	2,90	1,21	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 21-Soru 20. Numunelerin Taşınması İle İlgili Kurallar Mevcuttur.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		n	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	1	3,6	0	0,0	6	21,4	14	50,0	7	25,0	28	3,93	0,90	0,465
	30-39 yaş	1	2,9	1	2,9	2	5,7	19	54,3	12	34,3	35	4,14	0,88	
	40-49 yaş	2	4,4	1	2,2	4	8,9	29	64,4	9	20,0	45	3,93	0,89	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	1	4,5	2	9,1	12	54,5	7	31,8	22	4,14	0,77	
Cinsiyet	Erkek	2	4,3	2	4,3	4	8,7	26	56,5	12	26,1	46	3,96	0,97	0,739
	Kadın	2	2,4	1	1,2	10	11,9	48	57,1	23	27,4	84	4,06	0,81	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	1	14,3	6	85,7	0	0,0	7	3,86	0,38	0,197
	1-5 yıl	3	7,3	1	2,4	5	12,2	21	51,2	11	26,8	41	3,88	1,08	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	53,3	7	46,7	15	4,47	0,52	
	11-15 yıl	1	7,7	1	7,7	1	7,7	7	53,8	3	23,1	13	3,77	1,17	
	16-20 yıl	0	0,0	1	4,3	5	21,7	11	47,8	6	26,1	23	3,96	0,82	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	2	6,5	21	67,7	8	25,8	31	4,19	0,54	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	50,0	5	50,0	10	4,50	0,53	0,103
	M-2	0	0,0	0	0,0	3	23,1	7	53,8	3	23,1	13	4,00	0,71	
	M-3	1	3,1	0	0,0	4	12,5	18	56,3	9	28,1	32	4,06	0,84	
	M-4	2	3,2	2	3,2	5	7,9	37	58,7	17	27,0	63	4,03	0,88	
	M-5	1	8,3	1	8,3	2	16,7	7	58,3	1	8,3	12	3,50	1,09	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	3	27,3	6	54,5	2	18,2	11	3,91	0,70	0,506
	L-2	0	0,0	0	0,0	2	11,8	11	64,7	4	23,5	17	4,12	0,60	
	L-3	1	4,5	2	9,1	3	13,6	11	50,0	5	22,7	22	3,77	1,07	
	L-4	2	4,3	1	2,2	3	6,5	23	50,0	17	37,0	46	4,13	0,96	
	L-5	1	7,1	0	0,0	2	14,3	8	57,1	3	21,4	14	3,86	1,03	
	L-6.	0	0,0	0	0,0	1	5,0	15	75,0	4	20,0	20	4,15	0,49	
Eğitim Alma Durumu	Evet	4	4,0	2	2,0	11	10,9	55	54,5	29	28,7	101	4,02	0,92	0,704
	Hayır	0	0,0	1	3,4	3	10,3	19	65,5	6	20,7	29	4,03	0,68	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 22-Soru 21. Analiz İsteklerinde Elle Doldurulan Miktar Belirlenir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	1	3,6	13	46,4	11	39,3	3	10,7	28	3,57	0,74	0,383
	30-39 yaş	1	2,9	0	0,0	13	37,1	17	48,6	4	11,4	35	3,66	0,80	
	40-49 yaş	0	0,0	0	0,0	22	48,9	21	46,7	2	4,4	45	3,56	0,59	
	50 yaş ve üstü	1	0,8	3	2,3	60	46,2	6	27,3	2	9,1	22	3,36	0,79	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	2	4,3	26	56,5	16	34,8	2	4,3	46	3,39	0,65	0,038
	Kadın	1	1,2	1	1,2	34	40,5	39	46,4	9	10,7	84	3,64	0,74	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	0	0,0	7	3,71	0,49	0,617
	1-5 yıl	1	2,4	1	2,4	18	43,9	16	39,0	5	12,2	41	3,56	0,84	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	5	33,3	8	53,3	2	13,3	15	3,80	0,68	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	7	53,8	5	38,5	1	7,7	13	3,54	0,66	
	16-20 yıl	0	0,0	0	0,0	13	56,5	10	43,5	0	0,0	23	3,43	0,51	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	2	6,5	15	48,4	11	35,5	3	9,7	31	3,48	0,77	
Meslek	M-1	0	0,0	1	10,0	5	50,0	3	30,0	1	10,0	10	3,40	0,84	0,763
	M-2	0	0,0	0	0,0	5	38,5	6	46,2	2	15,4	13	3,77	0,73	
	M-3	1	3,1	1	3,1	12	37,5	15	46,9	3	9,4	32	3,56	0,84	
	M-4	0	0,0	1	1,6	32	50,8	25	39,7	5	7,9	63	3,54	0,67	
	M-5	0	0,0	0	0,0	6	50,0	6	50,0	0	0,0	12	3,50	0,52	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	1	9,1	5	45,5	4	36,4	1	9,1	11	3,45	0,82	0,482
	L-2	0	0,0	0	0,0	10	58,8	6	35,3	1	5,9	17	3,47	0,62	
	L-3	0	0,0	1	4,5	12	54,5	9	40,9	0	0,0	22	3,36	0,58	
	L-4	0	0,0	1	2,2	22	47,8	17	37,0	6	13,0	46	3,61	0,74	
	L-5	1	7,1	0	0,0	3	21,4	8	57,1	2	14,3	14	3,71	0,99	
	L-6.	0	0,0	0	0,0	8	40,0	11	55,0	1	5,0	20	3,65	0,59	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	2	2,0	46	45,5	43	42,6	9	8,9	101	3,56	0,73	0,714
	Hayır	0	0,0	1	3,4	14	48,3	12	41,4	2	6,9	29	3,52	0,69	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 23-Soru 22. Hasta Tanımlama Barkotu Olmayan, Ancak Etiketli Numunelerde Hata Olma Olasılığı Yüksek.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	1	3,6	0	0,0	4	14,3	11	39,3	12	42,9	28	4,18	0,94	0,346
	30-39 yaş	1	2,9	2	5,7	3	8,6	14	40,0	15	42,9	35	4,14	1,00	
	40-49 yaş	1	2,2	1	2,2	7	15,6	25	55,6	11	24,4	45	3,98	0,84	
	50 yaş ve üstü	6	4,6	4	3,1	17	13,1	8	36,4	7	31,8	22	3,68	1,36	
Cinsiyet	Erkek	2	4,3	1	2,2	5	10,9	21	45,7	17	37,0	46	4,09	0,98	0,530
	Kadın	4	4,8	3	3,6	12	14,3	37	44,0	28	33,3	84	3,98	1,03	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	1	14,3	3	42,9	3	42,9	7	4,29	0,76	0,753
	1-5 yıl	1	2,4	1	2,4	5	12,2	19	46,3	15	36,6	41	4,12	0,90	
	6-10 yıl	1	6,7	1	6,7	2	13,3	5	33,3	6	40,0	15	3,93	1,22	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	7	53,8	5	38,5	13	4,31	0,63	
	16-20 yıl	1	4,3	1	4,3	4	17,4	9	39,1	8	34,8	23	3,96	1,07	
	21 yıl ve üstü	3	9,7	1	3,2	4	12,9	15	48,4	8	25,8	31	3,77	1,18	
Meslek	M-1	1	10,0	0	0,0	4	40,0	3	30,0	2	20,0	10	3,50	1,18	0,001
	M-2	0	0,0	0	0,0	1	7,7	5	38,5	7	53,8	13	4,46	0,66	
	M-3	2	6,3	1	3,1	4	12,5	11	34,4	14	43,8	32	4,06	1,13	
	M-4	3	4,8	0	0,0	4	6,3	34	54,0	22	34,9	63	4,14	0,91	
	M-5	0	0,0	3	25,0	4	33,3	5	41,7	0	0,0	12	3,17	0,83	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	4	36,4	4	36,4	3	27,3	11	3,91	0,83	0,246
	L-2	1	5,9	0	0,0	3	17,6	7	41,2	6	35,3	17	4,00	1,06	
	L-3	1	4,5	1	4,5	3	13,6	14	63,6	3	13,6	22	3,77	0,92	
	L-4	1	2,2	2	4,3	3	6,5	19	41,3	21	45,7	46	4,24	0,92	
	L-5	2	14,3	1	7,1	2	14,3	4	28,6	5	35,7	14	3,64	1,45	
	L-6	1	5,0	0	0,0	2	10,0	10	50,0	7	35,0	20	4,10	0,97	
Eğitim Alma Durumu	Evet	6	5,9	4	4,0	11	10,9	43	42,6	37	36,6	101	4,00	1,09	0,657
	Hayır	0	0,0	0	0,0	6	20,7	15	51,7	8	27,6	29	4,07	0,70	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 24-Soru 23.Hangi Numunelerin Kabul veya Reddedileceği Bellidir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	1	3,6	1	3,6	0	0,0	16	57,1	10	35,7	28	4,18	0,90	0,904
	30-39 yaş	1	2,9	1	2,9	2	5,7	14	40,0	17	48,6	35	4,29	0,93	
	40-49 yaş	0	0,0	0	0,0	2	4,4	25	55,6	18	40,0	45	4,36	0,57	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	0	0,0	14	63,6	8	36,4	22	4,36	0,49	
Cinsiyet	Erkek	1	2,2	1	2,2	1	2,2	16	34,8	27	58,7	46	4,46	0,84	0,006
	Kadın	1	1,2	1	1,2	3	3,6	53	63,1	26	31,0	84	4,21	0,68	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	1	14,3	0	0,0	0	0,0	5	71,4	1	14,3	7	3,71	1,25	0,339
	1-5 yıl	1	2,4	2	4,9	0	0,0	23	56,1	15	36,6	41	4,20	0,87	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	2	13,3	5	33,3	8	53,3	15	4,40	0,74	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	4	30,8	8	61,5	13	4,54	0,66	
	16-20 yıl	0	0,0	0	0,0	1	4,3	11	47,8	11	47,8	23	4,43	0,59	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	0	0,0	21	67,7	10	32,3	31	4,32	0,48	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	1	10,0	4	40,0	5	50,0	10	4,40	0,70	0,758
	M-2	1	7,7	1	7,7	0	0,0	7	53,8	4	30,8	13	3,92	1,19	
	M-3	1	3,1	1	3,1	1	3,1	15	46,9	14	43,8	32	4,25	0,92	
	M-4	0	0,0	0	0,0	1	1,6	36	57,1	26	41,3	63	4,40	0,52	
	M-5	0	0,0	0	0,0	1	8,3	7	58,3	4	33,3	12	4,25	0,62	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	2	18,2	5	45,5	4	36,4	11	4,18	0,75	0,020
	L-2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	12	70,6	5	29,4	17	4,29	0,47	
	L-3	1	4,5	0	0,0	1	4,5	12	54,5	8	36,4	22	4,18	0,91	
	L-4	0	0,0	1	2,2	0	0,0	17	37,0	28	60,9	46	4,57	0,62	
	L-5	1	7,1	1	7,1	0	0,0	9	64,3	3	21,4	14	3,86	1,10	
	L-6.	0	0,0	0	0,0	1	5,0	14	70,0	5	25,0	20	4,20	0,52	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	2	2,0	4	4,0	47	46,5	47	46,5	101	4,36	0,74	0,038
	Hayır	1	3,4	0	0,0	0	0,0	22	75,9	6	20,7	29	4,10	0,72	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 25-Soru 24. Reddedilen Numuneler Kayıt Altına Alınır ve Raporlanır.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	1	3,6	3	10,7	14	50,0	10	35,7	28	4,18	0,77	0,866
	30-39 yaş	2	5,7	3	8,6	2	5,7	11	31,4	17	48,6	35	4,09	1,20	
	40-49 yaş	0	0,0	0	0,0	3	6,7	29	64,4	13	28,9	45	4,22	0,56	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	2	9,1	11	50,0	9	40,9	22	4,32	0,65	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	1	2,2	5	10,9	15	32,6	25	54,3	46	4,39	0,77	0,020
	Kadın	2	2,4	3	3,6	5	6,0	50	59,5	24	28,6	84	4,08	0,84	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	3	42,9	4	57,1	0	0,0	7	3,57	0,53	0,091
	1-5 yıl	1	2,4	4	9,8	3	7,3	15	36,6	18	43,9	41	4,10	1,07	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	53,3	7	46,7	15	4,47	0,52	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	5	38,5	7	53,8	13	4,46	0,66	
	16-20 yıl	1	4,3	0	0,0	0	0,0	14	60,9	8	34,8	23	4,22	0,85	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	3	9,7	19	61,3	9	29,0	31	4,19	0,60	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	1	10,0	4	40,0	5	50,0	10	4,40	0,70	0,402
	M-2	0	0,0	0	0,0	1	7,7	7	53,8	5	38,5	13	4,31	0,63	
	M-3	1	3,1	3	9,4	5	15,6	13	40,6	10	31,3	32	3,87	1,07	
	M-4	1	1,6	0	0,0	3	4,8	35	55,6	24	38,1	63	4,29	0,71	
	M-5	0	0,0	1	8,3	0	0,0	6	50,0	5	41,7	12	4,25	0,87	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	1	9,1	8	72,7	2	18,2	11	4,09	0,54	0,001
	L-2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	58,8	7	41,2	17	4,41	0,51	
	L-3	0	0,0	0	0,0	2	9,1	11	50,0	9	40,9	22	4,32	0,65	
	L-4	0	0,0	1	2,2	0	0,0	20	43,5	25	54,3	46	4,50	0,62	
	L-5	1	7,1	2	14,3	2	14,3	7	50,0	2	14,3	14	3,50	1,16	
	L-6.	1	5,0	1	5,0	5	25,0	9	45,0	4	20,0	20	3,70	1,03	
Eğitim Alma Durumu	Evet	2	2,0	3	3,0	6	5,9	46	45,5	44	43,6	101	4,26	0,86	0,017
	Hayır	0	0,0	1	3,4	4	13,8	19	65,5	5	17,2	29	3,97	0,68	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 26-Soru 25. Her Kademe İçin Uygun Personel İstihdam Edilmesine Öncelik Verilmektedir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılmıyorum Ne Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	$\bar{X}$	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	4	14,3	5	17,9	5	17,9	10	35,7	4	14,3	28	3,18	1,31	0,557
	30-39 yaş	3	8,6	1	2,9	10	28,6	16	45,7	5	14,3	35	3,54	1,07	
	40-49 yaş	5	11,1	5	11,1	12	26,7	19	42,2	4	8,9	45	3,27	1,14	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	2	9,1	7	31,8	11	50,0	2	9,1	22	3,59	0,80	
Cinsiyet	Erkek	5	10,9	3	6,5	15	32,6	18	39,1	5	10,9	46	3,33	1,12	0,622
	Kadın	7	8,3	10	11,9	19	22,6	38	45,2	10	11,9	84	3,40	1,11	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	2	28,6	2	28,6	3	42,9	0	0,0	7	3,14	0,90	0,804
	1-5 yıl	4	9,8	5	12,2	6	14,6	19	46,3	7	17,1	41	3,49	1,21	
	6-10 yıl	3	20,0	0	0,0	4	26,7	5	33,3	3	20,0	15	3,33	1,40	
	11-15 yıl	2	15,4	0	0,0	5	38,5	6	46,2	0	0,0	13	3,15	1,07	
	16-20 yıl	2	8,7	1	4,3	7	30,4	11	47,8	2	8,7	23	3,43	1,04	
	21 yıl ve üstü	1	3,2	5	16,1	10	32,3	12	38,7	3	9,7	31	3,35	0,98	
Meslek	M-1	0	0,0	1	10,0	1	10,0	6	60,0	2	20,0	10	3,90	0,88	0,474
	M-2	1	7,7	2	15,4	3	23,1	5	38,5	2	15,4	13	3,38	1,19	
	M-3	2	6,3	2	6,3	11	34,4	13	40,6	4	12,5	32	3,47	1,02	
	M-4	7	11,1	7	11,1	15	23,8	28	44,4	6	9,5	63	3,30	1,14	
	M-5	2	16,7	1	8,3	4	33,3	4	33,3	1	8,3	12	3,08	1,24	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	3	27,3	7	63,6	1	9,1	11	3,82	0,60	0,204
	L-2	1	5,9	3	17,6	4	23,5	7	41,2	2	11,8	17	3,35	1,11	
	L-3	2	9,1	0	0,0	6	27,3	11	50,0	3	13,6	22	3,59	1,05	
	L-4	6	13,0	2	4,3	11	23,9	21	45,7	6	13,0	46	3,41	1,18	
	L-5	2	14,3	4	28,6	4	28,6	3	21,4	1	7,1	14	2,79	1,19	
	L-6.	1	5,0	4	20,0	6	30,0	7	35,0	2	10,0	20	3,25	1,07	
Eğitim Alma Durumu	Evet	12	11,9	8	7,9	26	25,7	41	40,6	14	13,9	101	3,37	1,18	0,864
	Hayır	0	0,0	5	17,2	8	27,6	15	51,7	1	3,4	29	3,41	0,82	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 27-Soru 26. Elle ve Otomatik Çalışılan Testler İçin Panik Değerler ve Panik Değer Bildirim Sürecine Yönelik Kurallara Uyulur.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	2	7,1	2	7,1	14	50,0	10	35,7	28	4,14	0,85	0,559
	30-39 yaş	2	5,7	1	2,9	2	5,7	19	54,3	11	31,4	35	4,03	1,01	
	40-49 yaş	0	0,0	0	0,0	9	20,0	27	60,0	9	20,0	45	4,00	0,64	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	2	9,1	15	68,2	5	22,7	22	4,14	0,56	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	1	2,2	5	10,9	19	41,3	21	45,7	46	4,30	0,76	0,004
	Kadın	2	2,4	2	2,4	10	11,9	56	66,7	14	16,7	84	3,93	0,77	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	1	14,3	1	14,3	3	42,9	2	28,6	7	3,86	1,07	0,922
	1-5 yıl	1	2,4	2	9,8	4	9,8	24	58,5	10	24,4	41	3,98	0,88	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	1	6,7	9	60,0	5	33,3	15	4,27	0,59	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	2	15,4	7	53,8	4	30,8	13	4,15	0,69	
	16-20 yıl	1	4,3	0	0,0	4	17,4	10	43,5	8	34,8	23	4,04	0,98	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	3	9,7	22	71,0	6	19,4	31	4,10	0,54	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	2	20,0	5	50,0	3	30,0	10	4,10	0,74	0,128
	M-2	0	0,0	1	7,7	1	7,7	5	38,5	6	46,2	13	4,23	0,93	
	M-3	1	3,1	1	3,1	3	9,4	19	59,4	8	25,0	32	4,00	0,88	
	M-4	1	1,6	0	0,0	5	7,9	40	63,5	17	27,0	63	4,14	0,69	
	M-5	0	0,0	1	8,3	4	33,3	6	50,0	1	8,3	12	3,58	0,79	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	2	18,2	8	72,7	1	9,1	11	3,91	0,54	0,001
	L-2	0	0,0	0	0,0	1	5,9	11	64,7	5	29,4	17	4,24	0,56	
	L-3	0	0,0	1	4,5	4	18,2	14	63,6	3	13,6	22	3,86	0,71	
	L-4	0	0,0	0	0,0	1	2,2	23	50,0	22	47,8	46	4,46	0,55	
	L-5	1	7,1	1	7,1	3	21,4	7	50,0	2	14,3	14	3,57	1,09	
	L-6.	1	5,0	1	5,0	4	20,0	12	60,0	2	10,0	20	3,65	0,93	
Eğitim Alma Durumu	Evet	2	2,0	1	1,0	8	7,9	61	60,4	29	28,7	101	4,13	0,76	0,050
	Hayır	0	0,0	2	6,9	7	24,1	14	48,3	6	20,7	29	3,83	0,85	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 28-Soru 27. Numune Kabul ve Sonuç Verme Alanlarında Yeterli Hasta Mahremiyeti Sağlanır.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	1	3,6	1	3,6	2	7,1	13	46,4	11	39,3	28	4,14	0,97	0,381
	30-39 yaş	0	0,0	1	2,9	3	8,6	18	51,4	13	37,1	35	4,23	0,73	
	40-49 yaş	1	2,2	1	2,2	6	13,3	27	60,0	10	22,2	45	3,98	0,81	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	1	4,5	2	9,1	14	63,6	5	22,7	22	4,05	0,72	
Cinsiyet	Erkek	1	2,2	0	0,0	5	10,9	23	50,0	17	37,0	46	4,,20	0,81	0,238
	Kadın	1	1,2	4	4,8	8	9,5	49	58,3	22	26,2	84	4,04	0,81	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	1	14,3	4	57,1	2	28,6	7	4,14	0,69	0,409
	1-5 yıl	1	2,4	3	7,3	2	4,9	23	56,1	12	29,3	41	4,02	0,94	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	1	6,7	6	40,0	8	53,3	15	4,47	0,64	
	11-15 yıl	1	7,7	0	0,0	1	7,7	6	46,2	5	38,5	13	4,08	1,12	
	16-20 yıl	0	0,0	0	0,0	4	17,4	14	60,9	5	21,7	23	4,04	0,64	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	1	3,2	4	12,9	19	61,3	7	22,6	31	4,03	0,71	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	2	20,0	4	40,0	4	40,0	10	4,20	0,79	0,255
	M-2	0	0,0	0	0,0	1	7,7	8	61,5	4	30,8	13	4,23	0,60	
	M-3	0	0,0	2	6,3	1	3,1	16	50,0	13	40,6	32	4,25	0,80	
	M-4	2	3,2	1	1,6	7	11,1	36	57,1	17	27,0	63	4,03	0,86	
	M-5	0	0,0	1	8,3	2	16,7	8	66,7	1	8,3	12	3,75	0,75	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	2	18,2	1	9,1	7	63,6	1	9,1	11	3,64	0,92	0,020
	L-2	0	0,0	0	0,0	2	11,8	11	64,7	4	23,5	17	4,12	0,60	
	L-3	0	0,0	0	0,0	3	13,6	15	68,2	4	18,2	22	4,05	0,58	
	L-4	2	4,3	0	0,0	2	4,3	24	52,2	18	39,1	46	4,22	0,89	
	L-5	0	0,0	1	7,1	1	7,1	3	21,4	9	64,3	14	4,43	0,94	
	L-6.	0	0,0	1	5,0	4	20,0	12	60,0	3	15,0	20	3,85	0,75	
Eğitim Alma Durumu	Evet	2	2,0	2	2,0	8	7,9	56	55,4	33	32,7	101	4,15	0,80	0,090
	Hayır	0	0,0	2	6,9	5	17,2	16	55,2	6	20,7	29	3,90	0,82	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 29-Soru 28. Analiz Verileri ve Sonuçlarının Saklanması, Gerekirse Arşivlenmesi Konusunda Kurallarımız Mevcuttur.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılmıyorum Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	0	0,0	2	7,1	16	57,1	10	35,7	28	4,29	0,60	0,552
	30-39 yaş	1	2,9	0	0,0	0	0,0	18	51,4	16	45,7	35	4,37	0,77	
	40-49 yaş	0	0,0	0	0,0	1	2,2	30	66,7	14	31,1	45	4,29	0,51	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	1	4,5	1	4,5	13	59,1	7	31,8	22	4,18	0,73	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	0	0,0	2	4,3	20	43,5	24	52,2	46	4,48	0,59	0,009
	Kadın	1	1,2	1	1,2	2	2,4	57	67,9	23	27,4	84	4,19	0,65	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	1	14,3	4	57,1	2	28,6	7	4,14	0,69	0,244
	1-5 yıl	1	2,4	0	0,0	1	2,4	25	61,0	14	34,1	41	4,24	0,73	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	53,3	7	46,7	15	4,47	0,52	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	38,5	8	61,5	13	4,61	0,51	
	16-20 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	16	69,6	7	30,4	23	4,30	0,47	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	1	3,2	2	6,5	19	61,3	9	29,0	31	4,16	0,69	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	60,0	4	40,0	10	4,40	0,52	0,875
	M-2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	53,8	6	46,2	13	4,46	0,52	
	M-3	1	3,1	1	3,1	1	3,1	17	53,1	12	37,5	32	4,19	0,90	
	M-4	0	0,0	0	0,0	3	4,8	39	61,9	21	33,3	63	4,29	0,55	
	M-5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	66,7	4	33,3	12	4,33	0,49	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	1	9,1	1	9,1	7	63,6	2	18,2	11	3,91	0,83	0,047
	L-2	0	0,0	0	0,0	1	5,9	13	76,5	3	17,6	17	4,12	0,49	
	L-3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	13	59,1	9	40,9	22	4,41	0,50	
	L-4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	24	52,2	22	47,8	46	4,48	0,51	
	L-5	1	7,1	0	0,0	2	14,3	7	50,0	4	28,6	14	3,93	1,07	
	L-6.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	13	65,0	7	35,0	20	4,35	0,49	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	0	0,0	3	3,0	59	58,4	38	37,6	101	4,32	0,63	0,437
	Hayır	0	0,0	1	3,4	1	3,4	18	62,1	9	31,0	29	4,21	0,68	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 30-Soru 29. Analiz Sonuçlarına Ulaşım Konusunda Gerekli Kısıtlamalarla İlgili Kurallarımız Mevcuttur.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	1	3,6	1	3,6	3	10,7	15	53,6	8	28,6	28	4,00	0,94	0,739
	30-39 yaş	1	2,9	1	2,9	1	2,9	23	65,7	9	25,7	35	4,09	0,82	
	40-49 yaş	0	0,0	1	2,2	7	15,6	28	62,2	9	20,0	45	4,00	0,67	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	2	9,1	3	13,6	12	54,5	5	22,7	22	3,91	0,87	
Cinsiyet	Erkek	1	2,2	1	2,2	7	15,2	22	47,8	15	32,6	46	4,07	0,88	0,402
	Kadın	1	1,2	4	4,8	7	8,3	56	66,7	16	19,0	84	3,98	0,76	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	1	14,3	5	71,4	1	14,3	7	4,00	0,58	0,250
	1-5 yıl	1	2,4	1	2,4	3	7,3	24	58,5	12	29,3	41	4,10	0,83	
	6-10 yıl	1	6,7	0	0,0	1	6,7	7	46,7	6	40,0	15	4,13	1,06	
	11-15 yıl	0	0,0	1	7,7	0	0,0	8	61,5	4	30,8	13	4,15	0,80	
	16-20 yıl	0	0,0	0	0,0	6	26,1	15	65,2	2	8,7	23	3,83	0,58	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	3	9,7	3	9,7	19	61,3	6	19,4	31	3,90	0,83	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	70,0	3	30,0	10	4,30	0,48	0,619
	M-2	0	0,0	1	7,7	0	0,0	8	61,5	4	30,8	13	4,15	0,80	
	M-3	2	6,3	2	6,3	2	6,3	17	53,1	9	28,1	32	3,91	1,09	
	M-4	0	0,0	2	3,2	10	15,9	39	61,9	12	19,0	63	3,97	0,69	
	M-5	0	0,0	0	0,0	2	16,7	7	58,3	3	25,0	12	4,08	0,67	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	1	9,1	2	18,2	7	63,6	1	9,1	11	3,73	0,79	0,539
	L-2	0	0,0	0	0,0	2	11,8	11	64,7	4	23,5	17	4,12	0,60	
	L-3	0	0,0	1	4,5	3	13,6	14	63,6	4	18,2	22	3,95	0,72	
	L-4	1	2,2	0	0,0	3	6,5	29	63,0	13	28,3	46	4,15	0,73	
	L-5	1	7,1	1	7,1	1	7,1	7	50,0	4	28,6	14	3,86	1,17	
	L-6.	0	0,0	2	10,0	3	15,0	10	50,0	5	25,0	20	3,90	0,91	
Eğitim Alma Durumu	Evet	2	2,0	4	4,0	10	9,9	58	57,4	27	26,7	101	4,03	0,84	0,288
	Hayır	0	0,0	1	3,4	4	13,8	20	69,0	4	13,8	29	3,93	0,65	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 31-Soru 30. Laboratuvar Ortamında Çalışırken Yeterli Işıklandırma Vardır.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	2	7,1	4	14,3	2	7,1	17	60,7	3	10,7	28	3,54	1,10	0,010
	30-39 yaş	0	0,0	0	0,0	3	8,6	19	54,3	13	37,1	35	4,29	0,62	
	40-49 yaş	0	0,0	1	2,2	4	8,9	32	71,1	8	17,8	45	4,04	0,60	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	1	4,5	0	0,0	15	68,2	6	27,3	22	4,18	0,66	
Cinsiyet	Erkek	2	4,3	2	4,3	5	10,9	22	47,8	15	32,6	46	4,00	1,01	0,582
	Kadın	0	0,0	4	4,8	4	4,8	61	72,6	15	17,9	84	4,04	0,65	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	1	14,3	1	14,3	5	71,4	0	0,0	7	3,57	0,79	0,249
	1-5 yıl	0	0,0	3	7,3	5	12,2	24	58,5	9	22,0	41	3,95	0,80	
	6-10 yıl	2	13,3	1	6,7	2	13,3	4	26,7	6	40,0	15	3,73	1,44	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	61,5	5	38,5	13	4,38	0,51	
	16-20 yıl	0	0,0	0	0,0	1	4,3	18	78,3	4	17,4	23	4,13	0,46	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	1	3,2	0	0,0	24	77,4	6	19,4	31	4,13	0,56	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	1	10,0	4	40,0	5	50,0	10	4,40	0,70	0,221
	M-2	0	0,0	2	15,4	1	7,7	9	69,2	1	7,7	13	3,69	0,85	
	M-3	1	3,1	2	6,3	2	6,3	17	53,1	10	31,3	32	4,03	0,97	
	M-4	1	1,6	2	3,2	3	4,8	46	73,0	11	17,5	63	4,02	0,71	
	M-5	0	0,0	0	0,0	2	16,7	7	58,3	3	25,0	12	4,08	0,67	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	1	9,1	0	0,0	8	72,7	2	18,2	11	4,00	0,77	0,322
	L-2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	14	82,4	3	17,6	17	4,18	0,39	
	L-3	0	0,0	1	4,5	3	13,6	14	63,6	4	18,2	22	3,95	0,72	
	L-4	2	4,3	1	2,2	2	4,3	25	54,3	16	34,8	46	4,13	0,93	
	L-5	0	0,0	1	7,1	3	21,4	8	57,1	2	14,3	14	3,79	0,80	
	L-6.	0	0,0	2	10,0	1	5,0	14	70,0	3	15,0	20	3,90	0,79	
Eğitim Alma Durumu	Evet	2	2,0	4	4,0	6	5,9	64	63,4	25	24,8	101	4,05	0,80	0,322
	Hayır	0	0,0	2	6,9	3	10,3	19	65,5	5	17,2	29	3,93	0,75	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 32-Soru 31. Ortam Sıcaklığı ve Ortam Gürültüsü Kabul Edilebilir Düzeydedir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	4	14,3	4	14,3	4	14,3	14	50,0	2	7,1	28	3,21	1,23	0,171
	30-39 yaş	1	2,9	6	17,1	6	17,1	16	45,7	6	17,1	35	3,57	1,07	
	40-49 yaş	5	11,1	4	8,9	8	17,8	26	57,8	2	4,4	45	3,36	1,09	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	1	4,5	4	18,2	13	59,1	4	18,2	22	3,91	0,75	
Cinsiyet	Erkek	6	13,0	1	2,2	9	19,6	22	47,8	8	17,4	46	3,54	1,21	0,400
	Kadın	4	4,8	14	16,7	13	15,5	47	56,0	6	7,1	84	3,44	1,01	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	1	14,3	2	28,6	0	0,0	4	57,1	0	0,0	7	3,00	1,29	0,409
	1-5 yıl	2	4,9	6	14,6	10	24,4	19	46,3	4	9,8	41	3,41	1,02	
	6-10 yıl	2	13,3	3	20,0	2	13,3	6	40,0	2	13,3	15	3,20	1,32	
	11-15 yıl	1	7,7	1	7,7	1	7,7	7	53,8	3	23,1	13	3,77	1,17	
	16-20 yıl	2	8,7	2	8,7	4	17,4	14	60,9	1	4,3	23	3,43	1,04	
	21 yıl ve üstü	2	6,5	1	3,2	5	16,1	19	61,3	4	12,9	31	3,71	0,97	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	2	20,0	5	50,0	3	30,0	10	4,10	0,74	0,247
	M-2	1	7,7	2	15,4	2	15,4	7	53,8	1	7,7	13	3,38	1,12	
	M-3	1	3,1	8	25,0	6	18,8	14	43,8	3	9,4	32	3,31	1,06	
	M-4	8	12,7	4	6,3	7	11,1	37	58,7	7	11,1	63	3,49	1,18	
	M-5	0	0,0	1	8,3	5	41,7	6	50,0	0	0,0	12	3,42	0,67	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	2	18,2	2	18,2	5	45,5	2	18,2	11	3,64	1,03	0,041
	L-2	0	0,0	2	11,8	1	5,9	11	64,7	3	17,6	17	3,88	0,86	
	L-3	0	0,0	1	4,5	6	27,3	14	63,6	1	4,5	22	3,68	0,65	
	L-4	8	17,4	2	4,3	3	6,5	25	54,3	8	17,4	46	3,50	1,33	
	L-5	1	7,1	2	14,3	5	35,7	6	42,9	0	0,0	14	3,14	0,95	
	L-6.	1	5,0	6	30,0	5	25,0	8	40,0	0	0,0	20	3,00	0,97	
Eğitim Alma Durumu	Evet	9	8,9	11	10,9	15	14,9	55	54,5	11	10,9	101	3,48	1,08	0,770
	Hayır	1	3,4	4	13,8	7	24,1	14	48,3	3	10,3	29	3,48	0,99	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 33-Soru 32. Çalışanlar Yeterli Özel Alana Sahiptir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	3	10,7	6	21,4	7	25,0	9	32,1	3	10,7	28	3,11	1,20	0,471
	30-39 yaş	3	8,6	7	20,0	6	17,1	14	40,0	5	14,3	35	3,31	1,21	
	40-49 yaş	2	4,4	11	24,4	8	17,8	21	46,7	3	6,7	45	3,27	1,05	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	1	4,5	7	31,8	13	59,1	1	4,5	22	3,64	0,66	
Cinsiyet	Erkek	3	6,5	7	15,2	8	17,4	21	45,7	7	15,2	46	3,48	1,13	0,137
	Kadın	5	6,0	18	21,4	20	23,8	36	42,9	5	6,0	84	3,21	1,04	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	1	14,3	1	14,3	3	42,9	2	28,6	0	0,0	7	2,86	1,07	0,126
	1-5 yıl	4	9,8	12	29,3	8	19,5	13	31,7	4	9,8	41	3,02	1,19	
	6-10 yıl	0	0,0	5	33,3	1	6,7	4	26,7	5	33,3	15	3,60	1,30	
	11-15 yıl	0	0,0	2	15,4	1	7,7	8	61,5	2	15,4	13	3,77	0,93	
	16-20 yıl	2	8,7	4	17,4	4	17,4	13	56,5	0	0,0	23	3,22	1,04	
	21 yıl ve üstü	1	3,2	1	3,2	11	35,5	17	54,8	1	3,2	31	3,52	0,77	
Meslek	M-1	0	0,0	1	10,0	3	30,0	4	40,0	2	20,0	10	3,70	0,95	0,497
	M-2	1	7,7	4	30,8	4	30,8	3	23,1	1	7,7	13	2,92	1,12	
	M-3	2	6,3	10	31,3	3	9,4	13	40,6	4	12,5	32	3,22	1,21	
	M-4	5	7,9	8	12,7	14	22,2	31	49,2	5	7,9	63	3,37	1,07	
	M-5	0	0,0	2	16,7	4	33,3	6	50,0	0	0,0	12	3,33	0,78	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	2	18,2	1	9,1	6	54,5	2	18,2	11	3,73	1,00	0,008
	L-2	0	0,0	5	29,4	4	23,5	6	35,3	2	11,8	17	3,29	1,05	
	L-3	0	0,0	3	13,6	10	45,5	9	40,9	0	0,0	22	3,27	0,70	
	L-4	3	6,5	6	13,0	5	10,9	24	52,2	8	17,4	46	3,61	1,13	
	L-5	2	14,3	4	28,6	6	42,9	2	14,3	0	0,0	14	2,57	0,94	
	L-6.	3	15,0	5	25,0	2	10,0	10	50,0	0	0,0	20	2,95	1,19	
Eğitim Alma Durumu	Evet	7	6,9	17	16,8	19	18,8	48	47,5	10	9,9	101	3,37	1,09	0,156
	Hayır	1	3,4	8	27,6	9	31,0	9	31,0	2	6,9	29	3,10	1,01	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 34-Soru 33. Çalışma Alanında Kullandığımız Teknik Teçhizat, Donanım Ergonomisi Yeterlidir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılmıyorum Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	4	14,3	9	32,1	2	7,1	9	32,1	4	14,3	28	3,00	1,36	0,141
	30-39 yaş	3	8,6	5	14,3	7	20,0	15	42,9	5	14,3	35	3,40	1,17	
	40-49 yaş	3	6,7	6	13,3	8	17,8	27	60,0	1	2,2	45	3,38	0,98	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	6	27,3	13	59,1	3	13,6	22	3,86	0,64	
Cinsiyet	Erkek	5	10,9	2	4,3	7	15,2	26	56,5	6	13,0	46	3,57	1,13	0,099
	Kadın	5	6,0	18	21,4	16	19,0	38	45,2	7	8,3	84	3,29	1,08	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	1	14,3	2	28,6	2	28,6	2	28,6	0	0,0	7	2,71	1,11	0,157
	1-5 yıl	4	9,8	10	24,4	7	17,1	16	39,0	4	9,8	41	3,15	1,20	
	6-10 yıl	2	13,3	1	6,7	2	13,3	7	46,7	3	20,0	15	3,53	1,30	
	11-15 yıl	0	0,0	2	15,4	1	7,7	9	69,2	1	7,7	13	3,69	0,85	
	16-20 yıl	2	8,7	3	13,0	4	17,4	13	56,5	1	4,3	23	3,35	1,07	
	21 yıl ve üstü	1	3,2	2	6,5	7	22,6	17	54,8	4	12,9	31	3,68	0,91	
Meslek	M-1	0	0,0	1	10,0	2	20,0	4	40,0	3	30,0	10	3,90	0,99	0,117
	M-2	1	7,7	7	53,8	1	7,7	2	15,4	2	15,4	13	2,77	1,30	
	M-3	2	6,3	5	15,6	3	9,4	18	56,3	4	12,5	32	3,53	1,11	
	M-4	7	11,1	5	7,9	12	19,0	35	55,6	4	6,3	63	3,38	1,10	
	M-5	0	0,0	2	16,7	5	41,7	5	41,7	0	0,0	12	3,25	0,75	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	1	9,1	1	9,1	1	9,1	7	63,6	1	9,1	11	3,55	1,13	0,003
	L-2	0	0,0	4	23,5	4	23,5	7	41,2	2	11,8	17	3,41	1,00	
	L-3	0	0,0	6	27,3	7	31,8	9	40,9	0	0,0	22	3,14	0,83	
	L-4	5	10,9	1	2,2	3	6,5	28	60,9	9	19,6	46	3,76	1,14	
	L-5	2	14,3	5	35,7	4	28,6	2	14,3	1	7,1	14	2,64	1,15	
	L-6.	2	10,0	3	15,0	4	20,0	11	55,0	0	0,0	20	3,20	1,06	
Eğitim Alma Durumu	Evet	9	8,9	13	12,9	15	14,9	52	51,5	12	11,9	101	3,45	1,14	0,113
	Hayır	1	3,4	7	24,1	8	27,6	12	41,4	1	3,4	29	3,17	0,97	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 35-Soru 34. Mevcut Çalışma Alanı Yeterlidir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	4	14,3	8	28,6	2	7,1	12	42,9	2	7,1	28	3,00	1,28	0,180
	30-39 yaş	3	8,6	7	20,0	5	14,3	16	45,7	4	11,4	35	3,31	1,18	
	40-49 yaş	4	8,9	7	15,6	10	22,2	23	51,1	1	2,2	45	3,22	1,04	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	2	9,1	3	13,6	16	72,7	1	4,5	22	3,73	0,70	
Cinsiyet	Erkek	5	10,9	6	13,0	6	13,0	24	52,2	5	10,9	46	3,39	1,18	0,293
	Kadın	6	7,1	18	21,4	14	16,7	43	51,2	3	3,6	84	3,23	1,06	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	1	14,3	2	28,6	0	0,0	4	57,1	0	0,0	7	3,00	1,29	0,473
	1-5 yıl	3	7,3	11	26,8	8	19,5	17	41,5	2	4,9	41	3,10	1,09	
	6-10 yıl	2	13,3	4	26,7	1	6,7	5	33,3	3	20,0	15	3,20	1,42	
	11-15 yıl	2	15,4	1	7,7	1	7,7	7	53,8	2	15,4	13	3,46	1,33	
	16-20 yıl	2	8,7	3	13,0	5	21,7	13	56,5	0	0,0	23	3,26	1,01	
	21 yıl ve üstü	1	3,2	3	9,7	5	16,1	21	67,7	1	3,2	31	3,58	0,85	
Meslek	M-1	0	0,0	2	20,0	2	20,0	5	50,0	1	10,0	10	3,50	0,97	0,828
	M-2	1	7,7	6	46,2	0	0,0	5	38,5	1	7,7	13	2,92	1,26	
	M-3	2	6,3	9	28,1	3	9,4	15	46,9	3	9,4	32	3,25	1,16	
	M-4	8	12,7	7	11,1	9	14,3	36	57,1	3	4,8	63	3,30	1,14	
	M-5	0	0,0	0	0,0	6	50,0	6	50,0	0	0,0	12	3,50	0,52	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	1	9,1	2	18,2	0	0,0	6	54,5	2	18,2	11	3,55	1,29	0,055
	L-2	0	0,0	4	23,5	2	11,8	9	52,9	2	11,8	17	3,53	1,01	
	L-3	0	0,0	2	9,1	6	27,3	14	63,6	0	0,0	22	3,55	0,67	
	L-4	7	15,2	5	10,9	5	10,9	25	54,3	4	8,7	46	3,30	1,24	
	L-5	2	14,3	6	42,9	3	21,4	3	21,4	0	0,0	14	2,50	1,02	
	L-6	1	5,0	5	25,0	4	20,0	10	50,0	0	0,0	20	3,15	0,99	
Eğitim Alma Durumu	Evet	10	9,9	16	15,8	13	12,9	55	54,5	7	6,9	101	3,33	1,13	0,244
	Hayır	1	3,4	8	27,6	7	24,5	12	41,4	1	3,4	29	3,14	0,99	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 36-Soru 35. Hasta ve Çalışan Güvenliği Açısından Prosedür ve Talimatlar Vardır ve Yeterlidir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	1	3,6	4	14,3	9	32,1	10	35,7	4	14,3	28	3,43	1,03	0,059
	30-39 yaş	2	5,7	1	2,9	6	17,1	16	45,7	10	28,6	35	3,89	1,05	
	40-49 yaş	0	0,0	3	6,7	10	22,2	25	55,6	7	15,6	45	3,80	0,79	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	2	9,1	16	72,7	4	18,2	22	4,09	0,53	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	0	0,0	8	17,4	24	52,2	14	30,4	46	4,13	0,69	0,003
	Kadın	3	3,6	8	9,5	19	22,6	43	51,2	11	13,1	84	3,61	0,96	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	1	14,3	3	42,9	3	42,9	0	0,0	7	3,29	0,76	0,022
	1-5 yıl	1	2,4	5	12,2	10	24,4	20	48,8	5	12,2	41	3,56	0,95	
	6-10 yıl	1	6,7	0	0,0	2	13,3	7	46,7	5	33,3	15	4,00	1,07	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	2	15,4	5	38,5	6	46,2	13	4,31	0,75	
	16-20 yıl	1	4,3	2	8,7	5	21,7	11	47,8	4	17,4	23	3,65	1,03	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	5	16,1	21	67,7	5	16,1	31	4,00	0,58	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	2	20,0	6	60,0	2	20,0	10	4,00	0,67	0,127
	M-2	0	0,0	3	23,1	5	38,5	3	23,1	2	15,4	13	3,31	1,03	
	M-3	1	3,1	1	3,1	7	21,9	15	46,9	8	25,0	32	3,88	0,94	
	M-4	2	3,2	4	6,3	7	11,1	38	60,3	12	19,0	63	3,86	0,91	
	M-5	0	0,0	0	0,0	6	50,0	5	41,7	1	8,3	12	3,58	0,67	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	1	9,1	1	9,1	7	63,6	2	18,2	11	3,91	0,83	0,001
	L-2	1	5,9	1	5,9	4	23,5	7	41,2	4	23,5	17	3,71	1,10	
	L-3	0	0,0	1	4,5	6	27,3	12	54,5	3	13,6	22	3,77	0,75	
	L-4	0	0,0	2	4,3	4	8,7	26	56,5	14	30,4	46	4,13	0,75	
	L-5	1	7,1	2	14,3	8	57,1	3	21,4	0	0,0	14	2,93	0,83	
	L-6.	1	5,0	1	5,0	4	20,0	12	60,0	2	10,0	20	3,65	0,93	
Eğitim Alma Durumu	Evet	3	3,0	4	4,0	16	15,8	55	54,5	23	22,8	101	3,90	0,90	0,003
	Hayır	0	0,0	4	13,8	11	37,9	12	41,4	2	6,9	29	3,41	0,82	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 37-Soru 36. İşimi Yapmak İçin Gerekli Eğitimi Aldım.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 Yaş	0	0,0	0	0,0	4	14,3	12	42,9	12	42,9	28	4,29	0,71	0,951
	30-39 Yaş	1	2,9	0	0,0	1	2,9	21	60,0	12	34,3	35	4,23	0,77	
	40-49 Yaş	0	0,0	2	4,4	2	4,4	26	57,8	15	33,3	45	4,20	0,73	
	50 Yaş Ve Üstü	0	0,0	1	4,5	1	4,5	11	50,0	9	40,9	22	4,27	0,77	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	1	2,2	2	4,3	20	43,5	23	50,0	46	4,41	0,69	0,026
	Kadın	1	1,2	2	2,4	6	7,1	50	59,5	25	29,8	84	4,14	0,75	
Çalışma Deneyimi	1 Yıllan Az	0	0,0	0	0,0	2	28,6	4	57,1	1	14,3	7	3,86	0,69	0,030
	1-5 Yıl	0	0,0	1	2,4	5	12,2	23	56,1	12	23,3	41	4,12	0,71	
	6-10 Yıl	0	0,0	0	0,0	1	6,7	6	40,0	8	53,3	15	4,47	0,64	
	11-15 Yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	38,5	8	61,5	13	4,62	0,51	
	16-20 Yıl	1	4,3	2	8,7	0	0,0	14	60,9	6	26,1	23	3,96	1,02	
	21 Yıl Ve Üstü	0	0,0	0	0,0	0	0,0	18	58,1	13	41,9	31	4,42	0,50	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	60,0	4	40,0	10	4,40	0,52	0,217
	M-2	0	0,0	0	0,0	3	23,1	6	46,2	4	30,8	13	4,08	0,76	
	M-3	0	0,0	0	0,0	3	9,4	17	53,1	12	37,5	32	4,28	0,63	
	M-4	1	1,6	2	3,2	0	0,0	34	54,0	26	41,3	63	4,30	0,78	
	M-5	0	0,0	1	8,3	2	16,7	7	58,3	2	16,7	12	3,83	0,83	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	72,7	3	27,3	11	4,27	0,47	0,005
	L-2	0	0,0	1	5,9	0	0,0	12	70,6	4	23,5	17	4,12	0,70	
	L-3	0	0,0	1	4,5	3	13,6	14	63,6	4	18,2	22	3,95	0,72	
	L-4	0	0,0	1	2,2	0	0,0	18	39,1	27	58,7	46	4,54	0,62	
	L-5	0	0,0	0	0,0	4	28,6	5	35,7	5	35,7	14	4,07	0,83	
	L-6.	1	5,0	0	0,0	1	5,0	13	65,0	5	25,0	20	4,05	0,89	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	1	1,0	4	4,0	53	52,5	42	41,6	101	4,33	0,69	0,010
	Hayır	0	0,0	2	6,9	4	13,8	17	58,6	6	20,7	29	3,93	0,80	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 38-Soru 37. Bu İşyerinde Eğitimim, Bilgi, Yetenek ve Deneyimlerim Tatmin Edici Bir Şekilde Değerlendirildi.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılmıyorum Ne Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	1	3,6	7	25,0	12	42,9	8	28,6	28	3,96	0,84	0,599
	30-39 yaş	1	2,9	0	0,0	4	11,4	22	62,9	8	22,9	35	4,03	0,79	
	40-49 yaş	0	0,0	2	4,4	11	24,4	24	53,3	8	17,8	45	3,84	0,77	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	4	18,2	13	59,1	5	22,7	22	4,05	0,65	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	2	4,3	6	13,0	23	50,0	15	32,6	46	4,11	0,80	0,055
	Kadın	1	1,2	1	1,2	20	23,8	48	57,1	14	16,7	84	3,87	0,74	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	3	42,9	4	57,1	0	0,0	7	3,57	0,53	0,080
	1-5 yıl	0	0,0	2	4,9	10	24,4	20	48,8	9	22,0	41	3,88	0,81	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	4	26,7	6	40,0	5	33,3	15	4,07	0,80	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	53,8	6	46,2	13	4,46	0,52	
	16-20 yıl	1	4,3	1	4,3	3	13,0	15	65,2	3	13,0	23	3,78	0,90	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	6	19,4	19	61,3	6	19,4	31	4,00	0,63	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	1	10,0	5	50,0	4	40,0	10	4,30	0,67	0,160
	M-2	0	0,0	0	0,0	5	38,5	6	46,2	2	15,4	13	3,77	0,73	
	M-3	0	0,0	1	3,1	7	21,9	15	46,9	9	28,1	32	4,00	0,80	
	M-4	1	1,6	1	1,6	10	15,9	37	58,7	14	22,2	63	3,98	0,77	
	M-5	0	0,0	1	8,3	3	25,0	8	66,7	0	0,0	12	3,58	0,67	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	1	9,1	1	9,1	6	54,5	3	27,3	11	4,00	0,89	0,001
	L-2	0	0,0	1	5,9	4	23,5	10	58,8	2	11,8	17	3,76	0,75	
	L-3	0	0,0	0	0,0	6	27,3	15	68,2	1	4,5	22	3,77	0,53	
	L-4	0	0,0	0	0,0	5	10,9	21	45,7	20	43,5	46	4,33	0,67	
	L-5	0	0,0	0	0,0	6	42,9	7	50,0	1	7,1	14	3,64	0,63	
	L-6.	1	5,0	1	5,0	4	20,0	12	60,0	2	10,0	20	3,65	0,93	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	2	2,0	13	12,9	60	59,4	25	24,8	101	4,05	0,74	0,003
	Hayır	0	0,0	1	3,4	13	44,8	11	37,9	4	13,8	29	3,62	0,78	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 39-Soru 38. Üretilen Bilgilerin Uygun Bir Şekilde Kullanılması Konusunda Eğitim Gördüm.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	0	0,0	5	17,9	14	50,0	9	32,1	28	4,14	0,71	0,912
	30-39 yaş	1	2,9	0	0,0	3	8,6	22	62,9	9	25,7	35	4,09	0,78	
	40-49 yaş	0	0,0	4	8,9	3	6,7	28	62,2	10	22,2	45	3,98	0,81	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	5	22,7	10	45,5	7	31,8	22	4,09	0,75	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	1	2,2	7	15,2	20	43,5	18	39,1	46	4,20	0,78	0,114
	Kadın	1	1,2	3	3,6	9	10,7	54	64,3	17	20,2	84	3,99	0,75	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	3	43,9	4	57,1	0	0,0	7	3,57	0,53	0,004
	1-5 yıl	0	0,0	1	2,4	6	14,6	27	65,9	7	17,1	41	3,98	0,65	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	2	13,3	6	40,0	7	46,7	15	4,33	0,72	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	38,5	8	61,5	13	4,62	0,51	
	16-20 yıl	1	4,3	3	13,0	1	4,3	14	60,9	4	17,4	23	3,74	1,05	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	4	12,9	18	58,1	9	29,0	31	4,16	0,64	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	60,0	4	40,0	10	4,40	0,52	0,039
	M-2	0	0,0	0	0,0	3	23,1	8	61,5	2	15,4	13	3,92	0,64	
	M-3	0	0,0	1	3,1	6	18,8	17	53,1	8	25,0	32	4,00	0,76	
	M-4	1	1,6	2	3,2	3	4,8	37	58,7	20	31,7	63	4,16	0,79	
	M-5	0	0,0	1	8,3	4	33,3	6	50,0	1	8,3	12	3,58	0,79	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	1	9,1	2	18,2	7	63,6	1	9,1	11	3,73	0,79	<0,001
	L-2	0	0,0	1	5,9	1	5,9	12	70,6	3	17,6	17	4,00	0,71	
	L-3	0	0,0	1	4,5	5	22,7	13	59,1	3	13,6	22	3,82	0,73	
	L-4	0	0,0	1	2,2	0	0,0	22	47,8	23	50,0	46	4,46	0,62	
	L-5	0	0,0	0	0,0	4	28,6	9	64,3	1	7,1	14	3,79	0,58	
	L-6.	1	5,0	0	0,0	4	20,0	11	55,0	4	20,0	20	3,85	0,93	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	1	1,0	8	7,9	59	58,4	32	31,7	101	4,19	0,70	<0,001
	Hayır	0	0,0	3	10,3	8	27,6	15	51,7	3	10,3	29	3,62	0,82	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 40-Soru 39. İşimdeki Performansımın Dolaylı Hastanın Güvenliğini Tehlikeye Atabileceğimin Farkındayım.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	4	14,3	4	14,3	2	7,1	14	50,0	4	14,3	28	3,36	1,31	0,212
	30-39 yaş	3	8,6	3	8,6	2	5,7	19	54,3	8	22,9	35	3,74	1,17	
	40-49 yaş	3	6,7	5	11,1	2	4,4	22	48,9	13	28,9	45	3,82	1,17	
	50 yaş ve üstü	1	4,5	2	9,1	0	0,0	12	54,5	7	31,8	22	4,00	1,07	
Cinsiyet	Erkek	3	6,5	2	4,3	4	8,7	18	39,1	19	41,3	46	4,04	1,13	0,008
	Kadın	8	9,5	12	14,3	2	2,4	49	58,3	13	15,5	84	3,56	1,20	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	1	14,3	0	0,0	2	28,6	4	57,1	0	0,0	7	3,29	1,11	0,269
	1-5 yıl	4	9,8	6	14,6	1	2,4	24	58,5	6	14,6	41	3,54	1,21	
	6-10 yıl	3	20,0	1	6,7	1	6,7	5	33,3	5	33,3	15	3,53	1,55	
	11-15 yıl	1	7,7	1	7,7	1	7,7	4	30,8	6	46,2	13	4,00	1,29	
	16-20 yıl	0	0,0	4	17,4	0	0,0	13	56,5	6	26,1	23	3,91	1,00	
	21 yıl ve üstü	2	6,5	2	6,5	1	3,2	17	54,8	9	29,0	31	3,94	1,09	
Meslek	M-1	2	20,0	0	0,0	1	10,0	5	50,0	2	20,0	10	3,50	1,43	0,262
	M-2	2	15,4	1	7,7	1	7,7	8	61,5	1	7,7	13	3,38	1,26	
	M-3	1	3,1	3	9,4	2	6,3	19	59,4	7	21,9	32	3,88	0,98	
	M-4	4	6,3	7	11,1	2	3,2	30	47,6	20	31,7	63	3,87	1,17	
	M-5	2	16,7	3	25,0	0	0,0	5	41,7	2	16,7	12	3,17	1,47	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	1	9,1	2	18,2	1	9,1	5	45,5	2	18,2	11	3,45	1,29	0,176
	L-2	0	0,0	2	11,8	3	17,6	9	52,9	3	17,6	17	3,76	0,90	
	L-3	1	4,5	5	22,7	0	0,0	14	63,6	2	9,1	22	3,50	1,10	
	L-4	5	10,9	3	6,5	0	0,0	21	45,7	17	37,0	46	3,91	1,28	
	L-5	3	21,4	1	7,1	1	7,1	7	50,0	2	14,3	14	3,29	1,44	
	L-6.	1	5,0	1	5,0	1	5,0	11	55,0	6	30,0	20	4,00	1,02	
Eğitim Alma Durumu	Evet	9	8,9	8	7,9	3	3,0	53	52,5	28	27,7	101	3,82	1,19	0,050
	Hayır	2	6,9	6	20,7	3	10,3	14	48,3	4	13,8	29	3,41	1,18	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 41-Soru 40. Laboratuvaradan Kaynaklanan Her Bir Hatanın Hastada Ortaya Çıkabilecek Sonuçlarının Farkındayım.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	0	0,0	1	3,6	15	53,6	12	42,9	28	4,39	0,57	0,834
	30-39 yaş	0	0,0	0	0,0	2	5,7	20	57,1	13	37,1	35	4,31	0,58	
	40-49 yaş	1	2,2	0	0,0	0	0,0	24	53,3	20	44,4	45	4,38	0,72	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	1	4,5	13	59,1	8	36,4	22	4,32	0,57	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	47,8	24	52,2	46	4,52	0,51	0,027
	Kadın	1	1,2	0	0,0	4	4,8	50	59,5	29	34,5	84	4,26	0,66	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	85,7	1	14,3	7	4,14	0,38	0,624
	1-5 yıl	0	0,0	0	0,0	3	7,3	23	56,1	15	36,6	41	4,29	0,60	
	6-10 yıl	1	6,7	0	0,0	0	0,0	7	46,7	7	46,7	15	4,27	1,03	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	46,2	7	53,8	13	4,54	0,52	
	16-20 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	13	56,5	10	43,5	23	4,43	0,51	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	1	3,2	17	54,8	13	41,9	31	4,39	0,56	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	50,0	5	50,0	10	4,50	0,53	0,295
	M-2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	53,8	6	46,2	13	4,46	0,52	
	M-3	0	0,0	0	0,0	1	3,1	21	65,6	10	31,3	32	4,28	0,52	
	M-4	0	0,0	0	0,0	2	3,2	32	50,8	29	46,0	63	4,43	0,56	
	M-5	1	8,3	0	0,0	1	8,3	7	58,3	3	25,0	12	3,92	1,08	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	72,7	3	27,3	11	4,27	0,47	0,150
	L-2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	12	70,6	5	29,4	17	4,29	0,47	
	L-3	1	4,5	0	0,0	1	4,5	14	63,6	6	27,3	22	4,09	0,87	
	L-4	0	0,0	0	0,0	1	2,2	19	41,3	26	56,5	46	4,54	0,55	
	L-5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	64,3	5	35,7	14	4,36	0,50	
	L-6.	0	0,0	0	0,0	2	10,0	10	50,0	8	40,0	20	4,30	0,66	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	0	0,0	4	4,0	54	53,5	42	41,6	101	4,35	0,65	0,957
	Hayır	0	0,0	0	0,0	0	0,0	18	62,1	11	37,9	29	4,38	0,49	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 42-Soru 41. Hasta Güvenliğine İlişkin Numune Kalitesi, İstekler, Ulaşma Zamanı, Kimliklendirme Hataları Gibi Problemlerin Neden Kayıt Altına Alındığını Biliyorum.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	1	3,6	1	3,6	20	71,4	6	21,4	28	4,11	0,63	0,713
	30-39 yaş	1	2,9	0	0,0	1	2,9	21	60,0	12	34,3	35	4,23	0,77	
	40-49 yaş	1	2,2	0	0,0	0	0,0	31	68,9	13	28,9	45	4,22	0,67	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	1	4,5	14	63,6	7	31,8	22	4,27	0,55	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	0	0,0	1	2,2	27	58,7	18	39,1	46	4,37	0,53	0,049
	Kadın	2	2,4	1	1,2	2	2,4	59	70,2	20	23,8	84	4,12	0,72	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	85,7	1	14,3	7	4,14	0,38	0,441
	1-5 yıl	1	2,4	0	0,0	1	2,4	31	75,6	8	19,5	41	4,10	0,66	
	6-10 yıl	1	6,7	1	6,7	0	0,0	6	40,0	7	46,7	15	4,13	1,19	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	53,8	6	46,2	13	4,46	0,52	
	16-20 yıl	0	0,0	0	0,0	1	4,3	15	65,2	7	30,4	23	4,26	0,54	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	1	3,2	21	67,7	9	29,0	31	4,26	0,51	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	50,0	5	50,0	10	4,50	0,53	0,477
	M-2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	76,9	3	23,1	13	4,23	0,44	
	M-3	1	3,1	0	0,0	0	0,0	22	68,8	9	28,1	32	4,19	0,74	
	M-4	0	0,0	1	1,6	3	4,8	40	63,5	19	30,2	63	4,22	0,61	
	M-5	1	8,3	0	0,0	0	0,0	9	75,0	2	16,7	12	3,92	1,00	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	1	9,1	9	81,8	1	9,1	11	4,00	0,45	0,063
	L-2	0	0,0	1	5,9	0	0,0	13	76,5	3	17,6	17	4,06	0,66	
	L-3	1	4,5	0	0,0	1	4,5	15	68,2	5	22,7	22	4,05	0,85	
	L-4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	26	56,5	20	43,5	46	4,43	0,50	
	L-5	1	7,1	0	0,0	0	0,0	10	71,4	3	21,4	14	4,00	0,96	
	L-6	0	0,0	0	0,0	1	5,0	13	65,0	6	30,0	20	4,25	0,55	
Eğitim Alma Durumu	Evet	2	2,0	1	1,0	3	3,0	64	63,4	31	30,7	101	4,20	0,72	0,839
	Hayır	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	75,9	7	24,1	29	4,25	0,44	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 43-Soru 42. Bu Laboratuvarıda Hasta İçin Potansiyel Bir Zararı Olmasa Bile Tüm Laboratuvar Hataları İncelenir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	0	0,0	6	21,4	17	60,7	5	17,9	28	3,96	0,64	0,814
	30-39 yaş	1	2,9	1	2,9	4	11,4	19	54,3	10	28,6	35	4,03	0,89	
	40-49 yaş	0	0,0	3	6,7	5	11,1	29	64,4	8	17,8	45	3,93	0,75	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	4	18,2	13	59,1	5	22,7	22	4,04	0,65	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	0	0,0	8	17,4	27	58,7	11	23,9	46	4,07	0,65	0,568
	Kadın	1	1,2	4	4,8	11	13,1	51	60,7	17	20,2	84	3,94	0,80	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	3	42,9	3	42,9	1	14,3	7	3,71	0,76	0,450
	1-5 yıl	0	0,0	1	2,4	7	17,1	25	61,0	8	19,5	41	3,98	0,69	
	6-10 yıl	0	0,0	1	6,7	3	20,0	6	40,0	5	33,3	15	4,00	0,93	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	69,2	4	30,8	13	4,31	0,48	
	16-20 yıl	1	4,3	2	8,7	1	4,3	16	69,6	3	13,0	23	3,78	0,95	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	5	16,1	19	61,3	7	22,6	31	4,06	0,63	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	2	20,0	5	50,0	3	30,0	10	4,10	0,74	0,991
	M-2	0	0,0	0	0,0	3	23,1	7	53,8	3	23,1	13	4,00	0,71	
	M-3	0	0,0	0	0,0	5	15,6	22	68,8	5	15,6	32	4,00	0,57	
	M-4	1	1,6	3	4,8	8	12,7	37	58,7	14	22,2	63	3,95	0,83	
	M-5	0	0,0	1	8,3	1	8,3	7	58,3	3	25,0	12	4,00	0,85	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	1	9,1	9	81,8	1	9,1	11	4,00	0,45	0,160
	L-2	0	0,0	1	5,9	3	17,6	10	58,8	3	17,6	17	3,88	0,78	
	L-3	0	0,0	1	4,5	5	22,7	12	54,5	4	18,2	22	3,86	0,77	
	L-4	0	0,0	1	2,2	3	6,5	27	58,7	15	32,6	46	4,22	0,66	
	L-5	0	0,0	0	0,0	5	35,7	6	42,9	3	21,4	14	3,86	0,77	
	L-6.	1	5,0	1	5,0	2	10,0	14	70,0	2	10,0	20	3,75	0,91	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	2	2,0	13	12,9	60	59,4	25	24,8	101	4,05	0,74	0,048
	Hayır	0	0,0	2	6,9	6	20,7	18	62,1	3	10,3	29	3,76	0,74	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 44-Soru 43. Bu Laboratuvarda Çalışanların Hataları Kendilerine Karşı Kullanılır.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	6	21,4	11	39,3	8	28,6	3	10,7	0	0,0	28	2,29	0,94	0,726
	30-39 yaş	7	20,0	10	28,6	10	28,6	6	17,1	2	5,7	35	2,60	1,17	
	40-49 yaş	7	15,6	17	37,8	17	37,8	3	6,7	1	2,2	45	2,42	0,92	
	50 yaş ve üstü	5	22,7	8	36,4	6	27,3	2	9,1	1	4,5	22	2,36	1,09	
Cinsiyet	Erkek	8	17,4	18	39,1	13	28,3	6	13,0	1	2,2	46	2,43	1,00	0,978
	Kadın	17	20,2	28	33,3	28	33,3	8	9,5	3	3,6	84	2,43	1,03	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	1	14,3	2	28,6	2	28,6	2	28,6	0	0,0	7	2,71	1,11	0,846
	1-5 yıl	7	17,1	14	34,1	12	29,3	6	14,6	2	4,9	41	2,56	1,10	
	6-10 yıl	3	20,0	7	46,7	4	26,7	1	6,7	0	0,0	15	2,20	0,86	
	11-15 yıl	4	30,8	3	23,1	4	30,8	2	15,4	0	0,0	13	2,31	1,11	
	16-20 yıl	4	17,4	8	38,4	10	43,5	0	0,0	1	4,3	23	2,39	0,94	
	21 yıl ve üstü	6	19,4	12	38,7	9	29,0	3	9,7	1	3,2	31	2,39	1,02	
Meslek	M-1	4	40,0	4	40,0	1	10,0	1	10,0	0	0,0	10	1,90	0,99	0,170
	M-2	3	23,1	5	38,5	3	23,1	1	7,7	1	7,7	13	2,38	1,19	
	M-3	7	21,9	13	40,6	8	25,0	4	12,5	0	0,0	32	2,28	0,96	
	M-4	10	15,9	22	34,9	21	33,3	7	11,1	3	4,8	63	2,54	1,04	
	M-5	1	8,3	2	16,7	8	66,7	1	8,3	0	0,0	12	2,75	0,75	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	1	9,1	5	45,5	2	18,2	2	18,2	1	9,1	11	2,73	1,19	0,022
	L-2	2	11,8	6	35,3	7	41,2	1	5,9	1	5,9	17	2,59	1,00	
	L-3	1	4,5	8	36,4	10	45,5	3	13,6	0	0,0	22	2,68	0,78	
	L-4	13	28,3	19	41,3	10	21,7	3	6,5	1	2,2	46	2,13	0,98	
	L-5	6	42,9	3	21,4	4	28,6	1	7,1	0	0,0	14	2,00	1,04	
	L-6.	2	10,0	5	25,0	8	40,0	4	20,0	1	5,0	20	2,85	1,04	
Eğitim Alma Durumu	Evet	22	21,8	35	34,7	31	30,7	10	9,9	3	3,0	101	2,38	1,03	0,244
	Hayır	3	10,3	11	37,9	10	34,5	4	13,8	1	3,4	29	2,62	0,98	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 45-Soru 44. Laboratuvar Çalışanları, Hastanın Güvenliğini Etkileyebilecek Her Şeyi Her Koşulda Bildirir.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılmıyorum Ne Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	1	3,6	7	25,0	14	50,0	6	21,4	28	3,89	0,79	0,342
	30-39 yaş	1	2,9	0	0,0	3	8,6	22	62,9	9	25,7	35	4,09	0,78	
	40-49 yaş	0	0,0	0	0,0	7	15,6	34	75,6	4	8,9	45	3,93	0,50	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	4	18,4	16	72,7	2	9,1	22	3,91	0,53	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	0	0,0	8	17,4	30	65,2	8	17,4	46	4,00	0,60	0,789
	Kadın	1	1,2	1	1,2	13	15,5	56	66,7	13	15,5	84	3,94	0,68	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	0	0,0	7	3,71	0,49	0,237
	1-5 yıl	0	0,0	1	2,4	10	24,4	22	53,7	8	19,5	41	3,90	0,74	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	1	6,7	10	66,7	4	26,7	15	4,20	0,56	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	8	61,5	4	30,8	13	4,23	0,60	
	16-20 yıl	1	4,3	0	0,0	2	8,7	17	73,9	3	13,0	23	3,91	0,79	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	5	16,1	24	77,4	2	6,5	31	3,90	0,47	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	2	20,0	6	60,0	2	20,0	10	4,00	0,67	0,602
	M-2	0	0,0	1	7,7	4	30,8	6	46,2	2	15,4	13	3,69	0,85	
	M-3	0	0,0	0	0,0	4	12,5	22	68,8	6	18,8	32	4,06	0,56	
	M-4	1	1,6	0	0,0	9	14,3	43	68,3	10	15,9	63	3,97	0,67	
	M-5	0	0,0	0	0,0	2	16,7	9	75,0	1	8,3	12	3,92	0,51	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	1	9,1	9	81,8	1	9,1	11	4,00	0,45	0,007
	L-2	0	0,0	1	5,9	3	17,6	12	70,6	1	5,9	17	3,76	0,66	
	L-3	0	0,0	0	0,0	4	18,2	16	72,7	2	9,1	22	3,91	0,53	
	L-4	0	0,0	0	0,0	4	8,7	28	60,9	14	30,4	46	4,22	0,59	
	L-5	0	0,0	0	0,0	2	14,3	10	71,4	2	14,3	14	4,00	0,55	
	L-6	1	5,0	0	0,0	7	35,0	11	55,0	1	5,0	20	3,55	0,83	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	1	1,0	16	15,8	65	64,4	18	17,8	101	3,97	0,68	0,603
	Hayır	0	0,0	0	0,0	5	17,2	21	72,4	3	10,3	29	3,93	0,53	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 46-Soru 45. Hataları Bildirmek İçin İzlenecek Süreç Çalışanların Hepsini Tarafından Açıkça Anlaşılmıştır.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılmıyorum Ne Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	1	3,6	8	28,6	14	50,0	5	17,9	28	3,82	0,77	0,172
	30-39 yaş	2	5,7	0	0,0	5	14,3	19	54,3	9	25,7	35	3,94	0,97	
	40-49 yaş	0	0,0	0	0,0	17	37,8	24	53,3	4	8,9	45	3,71	0,63	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	4	18,2	15	68,2	3	13,6	22	3,95	0,58	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	1	2,2	11	23,9	27	58,7	7	15,2	46	3,87	0,69	0,828
	Kadın	2	2,4	0	0,0	23	27,4	45	53,6	14	16,7	84	3,82	0,79	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	1	14,3	2	28,6	4	57,1	0	0,0	7	3,43	0,79	0,319
	1-5 yıl	1	2,4	0	0,0	11	26,8	23	56,1	6	14,6	41	3,80	0,78	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	4	26,7	6	40,0	5	33,3	15	4,07	0,80	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	9	69,2	3	23,1	13	4,15	0,55	
	16-20 yıl	1	4,3	0	0,0	7	30,4	11	47,8	4	17,4	23	3,74	0,92	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	9	29,0	19	61,3	3	9,7	31	3,81	0,60	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	2	20,0	6	60,0	2	20,0	10	4,00	0,67	0,749
	M-2	0	0,0	0	0,0	6	46,2	5	38,5	2	15,4	13	3,69	0,75	
	M-3	1	3,1	1	3,1	5	15,6	20	62,5	5	15,6	32	3,84	0,85	
	M-4	1	1,6	0	0,0	17	27,0	34	54,0	11	17,5	63	3,86	0,76	
	M-5	0	0,0	0	0,0	4	33,3	7	58,3	1	8,3	12	3,75	0,62	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	2	18,2	8	72,7	1	9,1	11	3,91	0,54	0,023
	L-2	0	0,0	0	0,0	4	23,5	12	70,6	1	5,9	17	3,82	0,53	
	L-3	0	0,0	0	0,0	8	36,4	12	54,5	2	9,1	22	3,73	0,63	
	L-4	0	0,0	0	0,0	7	15,2	26	56,5	13	28,3	46	4,13	0,65	
	L-5	1	7,1	1	7,1	5	35,7	5	35,7	2	14,3	14	3,43	1,09	
	L-6	1	5,0	0	0,0	8	40,0	9	45,0	2	10,0	20	3,55	0,89	
Eğitim Alma Durumu	Evet	2	2,0	0	0,0	24	23,8	57	56,4	18	17,8	101	3,88	0,77	0,154
	Hayır	0	0,0	1	3,4	10	34,5	15	51,7	3	10,3	29	3,69	0,71	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 47-Soru 46. Kritik Bir Hata Yapıldığında İlgili Personel İle Görüşülür.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	$\bar{X}$	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	0	0,0	2	7,1	15	53,6	11	39,3	28	4,32	0,61	0,242
	30-39 yaş	1	2,9	0	0,0	4	11,4	18	51,4	12	34,3	35	4,14	0,85	
	40-49 yaş	0	0,0	0	0,0	4	8,9	34	75,6	7	15,6	45	4,07	0,50	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	2	9,1	12	54,5	8	36,4	22	4,27	0,63	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	0	0,0	5	10,9	25	54,3	16	34,8	45	4,24	0,64	0,453
	Kadın	1	1,2	0	0,0	7	8,3	54	64,3	22	26,2	84	4,14	0,66	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	1	14,3	6	85,7	0	0,0	7	3,86	0,38	0,656
	1-5 yıl	0	0,0	0	0,0	3	7,3	24	58,5	14	34,1	41	4,27	0,59	
	6-10 yıl	0	0,0	0	0,0	4	26,7	5	33,3	6	40,0	15	4,13	0,83	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	76,9	3	23,1	13	4,23	0,44	
	16-20 yıl	1	4,3	0	0,0	3	13,0	12	52,2	7	30,4	23	4,04	0,93	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	1	3,2	22	71,0	8	25,8	31	4,23	0,50	
Meslek	M-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	50,0	5	50,0	10	4,50	0,53	0,457
	M-2	0	0,0	0	0,0	2	15,4	7	53,8	4	30,8	13	4,15	0,69	
	M-3	0	0,0	0	0,0	3	9,4	20	62,5	9	28,1	32	4,19	0,59	
	M-4	1	1,6	0	0,0	4	6,3	41	65,1	17	27,0	63	4,16	0,68	
	M-5	0	0,0	0	0,0	3	25,0	6	50,0	3	25,0	12	4,00	0,74	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	90,9	1	9,1	11	4,09	0,30	0,037
	L-2	0	0,0	0	0,0	1	5,9	12	70,6	4	23,5	17	4,18	0,53	
	L-3	0	0,0	0	0,0	4	18,2	13	59,1	5	22,7	22	4,05	0,65	
	L-4	0	0,0	0	0,0	3	6,5	21	45,7	22	47,8	46	4,41	0,62	
	L-5	0	0,0	0	0,0	1	7,1	10	71,4	3	21,4	14	4,14	0,53	
	L-6.	1	5,0	0	0,0	3	15,0	13	65,0	3	15,0	20	3,85	0,88	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	0	0,0	10	9,9	57	56,4	33	32,7	101	4,20	0,69	0,298
	Hayır	0	0,0	0	0,0	2	6,9	22	75,9	5	17,2	29	4,10	0,49	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 48-Soru 47. Bir Hata Bildirildiğinde İlgili Kişi Sorumlu Tutulur.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	$\bar{X}$	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	1	3,6	2	7,1	11	39,3	12	42,9	2	7,1	28	3,43	0,88	0,645
	30-39 yaş	4	11,4	5	14,3	10	28,6	12	34,3	4	11,4	35	3,20	1,18	
	40-49 yaş	1	2,2	6	13,3	18	40,0	17	37,8	3	6,7	45	3,33	0,88	
	50 yaş ve üstü	1	4,5	5	22,7	8	36,4	7	31,8	1	4,5	22	3,09	0,97	
Cinsiyet	Erkek	2	4,3	6	13,0	21	45,7	13	28,3	4	8,7	46	3,24	0,95	0,536
	Kadın	5	6,0	12	14,3	26	31,0	35	41,7	6	7,1	84	3,30	1,00	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	1	14,3	4	57,1	2	28,6	0	0,0	7	3,14	0,69	0,790
	1-5 yıl	2	49,2	5	12,2	13	31,7	17	41,5	4	9,8	41	3,39	1,00	
	6-10 yıl	2	13,3	4	26,7	3	20,0	5	33,3	1	6,7	15	2,93	1,22	
	11-15 yıl	2	15,4	0	0,0	6	46,2	3	23,1	2	15,4	13	3,23	1,24	
	16-20 yıl	0	0,0	4	17,4	8	34,8	9	39,1	2	8,7	23	3,39	0,89	
	21 yıl ve üstü	1	3,2	4	12,9	13	41,9	12	38,7	1	3,2	31	3,26	0,86	
Meslek	M-1	1	10,0	1	10,0	5	50,0	3	30,0	0	0,0	10	3,00	0,94	0,207
	M-2	0	0,0	2	15,4	5	38,5	5	38,5	1	7,7	13	3,38	0,87	
	M-3	2	6,3	8	25,0	11	34,4	9	28,1	2	6,3	32	3,03	1,03	
	M-4	4	6,3	6	9,5	24	38,1	22	34,9	7	11,1	63	3,35	1,02	
	M-5	0	0,0	1	8,3	2	16,7	9	75,0	0	0,0	12	3,67	0,65	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	1	9,1	6	54,5	3	27,3	1	9,1	11	3,36	0,81	0,452
	L-2	0	0,0	2	11,8	6	35,3	8	47,1	1	5,9	17	3,47	0,80	
	L-3	0	0,0	2	9,1	9	40,9	11	50,0	0	0,0	22	3,41	0,67	
	L-4	5	10,9	10	21,7	13	28,3	13	28,3	5	10,9	46	3,07	1,18	
	L-5	1	7,1	2	14,3	6	42,9	5	35,7	0	0,0	14	3,07	0,92	
	L-6	1	5,0	1	5,0	7	35,0	8	40,0	3	15,0	20	3,55	1,00	
Eğitim Alma Durumu	Evet	7	6,9	16	15,8	32	31,7	37	36,6	9	8,9	101	3,25	1,05	0,743
	Hayır	0	0,0	2	6,9	15	51,7	11	37,9	1	3,4	29	3,38	0,68	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

Tablo 49-Soru 48. Bir Hata Bildirildiğinde Problem Araştırılır.

Değişken	Gruplar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		N	— X	SD	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Yaş	20-29 yaş	0	0,0	0	0,0	2	7,1	16	57,1	10	35,7	28	4,29	0,60	0,315
	30-39 yaş	1	2,9	2	5,7	2	5,7	21	60,0	9	25,7	35	4,00	0,91	
	40-49 yaş	0	0,0	0	0,0	8	17,8	26	57,8	11	24,4	45	4,07	0,65	
	50 yaş ve üstü	0	0,0	0	0,0	1	4,5	13	59,1	8	36,4	22	4,32	0,57	
Cinsiyet	Erkek	0	0,0	1	2,2	6	13,0	22 2	47,8	17	37,0	46	4,20	0,75	0,426
	Kadın	1	1,2	1	1,2	7	8,3	54	64,3	21	25,0	84	4,11	0,69	
Çalışma Deneyimi	1 yıldan az	0	0,0	0	0,0	2	28,6	4	57,1	1	14,3	7	3,86	0,69	0,402
	1-5 yıl	0	0,0	0	0,0	2	4,9	26	63,4	13	31,7	41	4,27	0,55	
	6-10 yıl	0	0,0	2	13,3	3	20,0	6	40,0	4	26,7	15	3,80	1,01	
	11-15 yıl	0	0,0	0	0,0	1	7,7	7	53,8	5	38,5	13	4,31	0,63	
	16-20 yıl	1	4,3	0	0,0	2	8,7	14	60,9	6	26,1	23	4,04	0,88	
	21 yıl ve üstü	0	0,0	0	0,0	3	9,7	19	61,3	9	29,0	31	4,19	0,60	
Meslek	M-1	1	10,0	1	10,0	5	50,0	3	30,0	0	0,0	10	4,50	0,53	0,062
	M-2	0	0,0	2	15,4	5	38,5	5	38,5	1	7,7	13	4,31	0,63	
	M-3	2	6,3	8	25,0	11	34,4	9	28,1	2	6,3	32	4,06	0,84	
	M-4	4	6,3	6	9,5	24	38,1	22	34,9	7	11,1	63	4,16	0,70	
	M-5	0	0,0	1	8,3	2	16,7	9	75,0	0	0,0	12	3,75	0,45	
Çalıştığı Laboratuvar	L-1	0	0,0	0	0,0	2	18,2	6	54,5	3	27,3	11	4,09	0,70	0,131
	L-2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	12	70,6	5	29,4	17	4,29	0,47	
	L-3	0	0,0	0	0,0	5	22,7	13	59,1	4	18,2	22	3,95	0,65	
	L-4	0	0,0	0	0,0	2	4,3	26	56,5	18	39,1	46	4,35	0,57	
	L-5	0	0,0	1	7,1	2	14,3	7	50,0	4	28,6	14	4,00	0,88	
	L-6.	1	5,0	1	5,0	2	10,0	12	60,0	4	20,0	20	3,85	0,99	
Eğitim Alma Durumu	Evet	1	1,0	1	1,0	10	9,9	57	56,4	32	31,7	101	4,17	0,72	0,302
	Hayır	0	0,0	1	3,4	3	10,3	19	65,5	6	20,7	29	4,03	0,68	
M-1: Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi								L-1: Hematoloji ve Doku Tiplendirme							
M-2: Araştırma Görevlisi								L-2: Mikrobiyoloji							
M-3: Hemşire, Biyolog ve Kimyager								L-3: Patoloji							
M-4: Teknisyen ve Tekniker								L-4: Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma							
M-5: Sekreter								L-5: Genetik							
								L-6: Kan Merkezi							

5. TARTIŞMA

Araştırmaya katılanların demografik bilgilerinin incelenmesi sonucunda;

Yapılan istatistiklere göre katılımcıların çoğunluğunun 40-49 yaş (%34,6) arasında olduğu görülmüştür. Bu bulgu klinik laboratuvarlarda çalışan personelin çoğunluğunun deneyimli bir gruptan oluşturduğunu gösterir. Deneyimli personel bölümün ihtiyaçlarını, dinamiklerini ve özelliklerini bilir, rol ve sorumlulukları konusunda bilinçlidir, günlük rutin işlerin dışında kriz durumlarını nasıl çözeceklerini bilirler. Dolayısı ile bu durum klinik laboratuvarlarda hasta güvenliğine yönelik planlanan çalışmalarda avantaja çevrilebilir.

Sağlık alanında diğer alanlarda olduğu gibi araştırmamızda da laboratuvarlarda çalışanlar arasında kadın cinsiyet oranının yüksek olduğu (%64,6) görülmüştür. Sağlık hizmeti kesintisiz yirmi dört saat sürmesi gereken bir hizmettir. Buda sağlık kurumunda birçok bölümde olduğu gibi laboratuvarlarda da gece çalışmayı gerektirmektedir. Özel hayat, aile ve ev sorumlulukları kadın çalışan için stres kaynağına dönüşmektedir. Durum böyle olunca da sağlık sektöründe hizmet veren kadın çalışanların yaşadığı stres diğer alanlarda çalışan kadınlara oranla daha fazla olmaktadır. Ancak bu durum kadın cinsiyetin titizlik ve detaycılık özelliklerinin ön plana çıkartılması ile avantaja dönüştürülebileceği de unutulmamalıdır.

Katılımcıların çalışma deneyimleri bulgularına göre ise ortaya deneyimsiz ve çok deneyimli çalışanların bir arada olduğu bir tablo çıkmıştır. 1-5 yıl arası bir zaman laboratuvar deneyimi olan personel deneyimli personelden işi öğrenmeye çalışırken, yenilikleri daha kolay takip ederek diğer çalışanlara aktarabilmelidir. Bu durum aynı zamanda deneyimsiz grup için deneyimli grubun hasta güvenliği deneyimlerinden faydalanabilecekleri öngörüsünü de birlikte getirmektedir (52).

Klinik laboratuvarlarda çalışanların çoğunluğunun, neredeyse tüm çalışanların yarısını Teknisyen/Tekniker grubunun oluşturduğu görülmüştür. Öyleyse bu grubun hasta güvenliğine yönelik eğitimlerinin okul dönemlerinden itibaren almalarının sağlanması halinde sorun büyük ölçüde azaltılmış olacaktır.

Katılımcıların çalıştıkları bölümlere göre dağılımlarına bakıldığında Biyokimya, Farmakoloji, Metabolizma Laboratuvarları grubunun katılımının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Hasta güvenliğine yönelik eğitim, seminer vb. katılım durumu incelendiğinde %77,7 gibi bir oranda çalışanın hasta güvenliği konusunda bir programa katıldığı görülmüştür. Bu sonuç sürecin tanımlanma ve uygulanma sürecinde çalışanların katılımının sağlanabileceğini

düşündürmektedir. Çalışanların hasta güvenliği konusunda eğitilmiş olması hasta güvenliği bilincinin yayılmasını kolaylaştırabilmektedir (53). Uribe ve ark. tarafından hekim ve hemşireler üzerinde hata raporlamayı engelleyen algıları belirlemek için yapılan çalışmada hasta güvenliğini etkileyen konularda personelin sürekli eğitilmesi gerekliliği belirtilmiş, özellikle tıp ve hemşirelik öğrencilerinin bu eğitime tabi tutulmasının önemi vurgulanmıştır (54).

Araştırmada görülen yaş, cinsiyet ve meslek grubu bulguları Giménez-Marín ve ark. nın yaptıkları çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Giménez-Marín ve ark. nın çalışmasında laboratuvar çalışanlarının ortalama yaşı 46 ve %80,6' sını kadın cinsiyette bulunmuştur. %51,4' ünün mesleğinin ise teknisyen olduğu bulunmuştur (3). Bu durum bize klinik laboratuvarlarda çalışan sağlık personellerimizin özelliklerinin dünyada diğer ülkeler, hastanelerin laboratuvarlarıyla benzerlik gösterdiği, dolayısıyla hasta güvenliği konusunda personel kaynaklı yaşanabilecek sorunların evrensel olduğu ve çözüm için evrensel kararlar alınabileceğini göstermektedir.

Araştırmaya katılanlara Hasta Güvenliği uygulamalarına yaklaşımları ve bu konuda çalışma ortamlarındaki yaklaşımlarını değerlendirmek için yönelttiğimiz 48 ifadeye verilen yanıtlar istatistiksel açıdan değerlendirilmiş ve verilen cevaplar arasındaki farklılıkların kişilerin demografik bilgileri ile ilişkileri incelenmiştir.

Katılımcıların;

Soru 1 ve Soru 6 arasındaki “Kişisel Faktörler” ile ilgili ifadelere verdikleri yanıtlarda; 2 numaralı “Bu Laboratuvarlarda Çalışanlara Gerekli Saygı Gösterilir” ifadesine verilen yanıtlarda yaş, meslek ve çalıştıkları laboratuvar değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. İfadeye verilen yanıtların yaş değişkenine göre puan ortalamalarına bakıldığında 20-29 yaş grubunun puan ortalamasının diğerlerine göre yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç genç çalışanların iş doyumlarının yüksek olduğu, mesleklerinden pozitif yönde beklentilerinin olduğunu düşündürmektedir. Meslek grubu değişkenine göre verilen yanıtların puan ortalamalarında Sekreter ve Öğretim Üyesi/Öğretim Görevlisi puan ortalamalarının diğerlerine göre yüksek olduğu görülmüştür. Çalıştıkları laboratuvar değişkenine göre soruya verilen yanıtların puan ortalamalarına bakıldığında ise Hematoloji ve Doku Tiplendirme Laboratuvarı çalışanı olan katılımcıların yanıtlarının puan ortalamalarının diğerlerine göre yüksek olduğu görülmüştür.

4 numaralı “Bu Ekibin İçinde Olmaktan Gururluyum” ifadesine verilen yanıtlarda meslek demografik bilgilerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Öğretim Üyesi/Öğretim Görevlisi olan katılımcıların yanıtlarının puan ortalaması diğerlerinden yüksektir. Bu bulgular Giménez-Marín ve ark. nın yaptıkları çalışma ile benzerlik göstermektedir. Onların çalışmasında da “Kişisel, Sosyal ve Kültürel Faktörler” grubu sorularına verilen cevaplarda meslek değişkenine göre puan ortalamaları arasında yüksek derecede anlamlı farklılık vardır (3).

Soru 7 ve Soru 18 arasındaki “İş ve İşyeri İle İlgili Faktörler” ile ilişkili ifadelere verdikleri yanıtlarda; 7 numaralı “Yaptığım İşle İlgili Görev Tanımımın, Gerekli Yetenek ve Sorumluluklarımın Farkındayım” ifadesine verilen yanıtlarda çalışanların hasta güvenliği ile ilgili eğitim, semine vb. katılma durumu değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur ve evet yanıtını verenler çoğunluğu oluşturmaktadır. Bu durum kurumda çalışanlara gerek kurum içi gerekse kurum dışı programlarla verilen hasta güvenliği konulu eğitimlerin etkili olduğunu göstermektedir.

10 numaralı “Gerçekleşen Hata ve Olaylar Sonrasında İş Akışları Yeniden Düzenlenir” ifadesine verilen yanıtlarda, meslek değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Öğretim Üyesi/Öğretim Görevlilerinin puan ortalamaları diğerlerine göre daha yüksektir. Bu meslek grubunun laboratuvarda karar verici rolü olmasının etkisi olduğu düşünülürse bu beklenen bir sonuçtur. Giménez-Marín ve ark. çalışmasında da “İşle İlgili Faktörler” grubunda verilen cevaplarda meslek değişkenine göre bölüm başkanı puan ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir ve toplam puan ortalamaları arasında yüksek derecede anlamlı farklılık vardır (3). Bu açıdan çalışmamızla benzerlik göstermektedir.

11 numaralı “Çalıştığım Laboratuvar Numunelerin Doğru Tanımlanmasını Sağlamak İçin Prosedür ve Talimatlara Sahiptir” ifadesine verilen yanıtlarda, çalıştığı laboratuvar ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim, semine vb. katılma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Çalıştığı laboratuvar değişkenine göre Biyokimya, Farmakoloji, Metabolizma laboratuvarlarında çalışanların yanıtlarının puan ortalamaları diğerlerine göre yüksek bulunmuştur. Hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenine göre eğitim alma durumu evet olanların yanıtlarının puan ortalamaları almayanlara göre yüksek bulunmuştur. Yapılan eğitimlerin farkındalık sağlamada etkili olduğu görülmektedir.

12 numaralı “Hasta Kimliklendirme (tanımlama) İle İlgili Hatalar Kaydedilir ve Raporlanır” ifadesine katılımcıların verdikleri yanıtlar arasında, çalıştığı laboratuvar

değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Patoloji Laboratuvarı çalışanlarının yanıtlarının puan ortalamaları diğerlerinden yüksek bulunmuştur. Patoloji Laboratuvarları analizi yapılan numunelerin özellik, taşıma ve muhafaza koşullarının çeşitliliği açısından diğer laboratuvarlardan daha karmaşık alanlardır. Bulunan sonuç çalışanların bu laboratuvarın özelliklerin farkında olduğunu düşündürmektedir.

13 numaralı “Numunelerin Alınması Sırasındaki Hatalar ve Olaylar (hemoliz, pıhtılaşmış numune, yanlış hacim ölçümü, yetersiz konteyner gibi) Raporlanır” ifadesine katılımcıların verdikleri yanıtlarda, çalıştığı laboratuvar ve eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Biyokimya, Farmakoloji ve Metabolizma Laboratuvarlarında çalışan katılımcıların verdikleri yanıtların puan ortalamaları diğerlerinden yüksek bulunmuştur. Yine hasta güvenliği konusunda çalışanların aldıkları eğitimlerin etkinliğini kanıtlayan bir sonuç olarak eğitim alma durumu evet olanların verdikleri yanıtların puan ortalamaları eğitim almayanlara göre daha yüksek olarak bulunmuştur.

14 numaralı “Tüm Olaylar ve Hatalar İzlenir, Takip Edilir ve Uygun Bir Şekilde Çözülür” ifadesine katılımcıların verdikleri yanıtlar arasında yaş değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. 30-39 yaş arası çalışanlar ile 50 yaş ve üstü çalışanların yanıtlarının puan ortalamaları aynı olup, diğer yaş gruplarından daha yüksek bulunmuştur.

Soru 19 ve soru 26 arasındaki “Kullanılan Malzeme, Materyal ve Personel İstihdamı” ile ilgili faktörlerle ilgili ifadeler verilen yanıtlarda; 19 numaralı “Bu Laboratuvarın İnsan Kaynağı Yeterlidir” ifadesine verilen yanıtlar arasında çalıştığı laboratuvar değişkenine göre yüksek derecede anlamlı farklılık vardır. Hematoloji, Doku Tiplendirme Laboratuvarlarında çalışanların soruya verdikleri yanıtların puan ortalamaları diğerlerine göre daha yüksektir.

21 numaralı “Analiz İsteklerinde Elle Doldurulan Miktar Belirlenir” ifadesine verilen yanıtlar arasında Cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Kadın cinsiyet olanların yanıtlarının puan ortalamaları diğerlerine göre daha yüksektir.

22 numaralı “Hasta Tanımlama Barkodu Olmayan, Ancak Etiketli Numunelerde Hata Olma Olasılığı Yüksek” ifadesine verilen yanıtlar arasında meslek değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırma Görevlisi olanların yanıtlarının puan ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir. Araştırma Görevlileri ülkenin çeşitli kurumlarından eğitimlerini tamamlayarak, hatta çalışma deneyimleri kazanarak gelmektedir. Her birinin gözlemlediği iyi ya da kötü uygulama örnekleri olabilir. Artık sağlık kurumlarında tıbbi hataların önlenmesine

yönelik geliştirilen, hatta kurumun kendi bilgi işlem merkezlerinde kurulup yönetilebilecek oldukça ekonomik, bir o kadar da hata önleme yeteneği yüksek sistemler bulunmaktadır. Bu sistemler hatayı önleyerek hastanın hayatını etkilediği gibi, çalışanında zamandan kazanmasını sağlayan ve hata yapma riskini azaltan kolaylaştırıcı uygulamalardır. Diğer kurumlardaki iyi uygulama örneklerini çalıştıkları alana taşıyabilirler. Araştırma görevlisi olan çalışanların bu soruya verdikleri yanıtlarının puan ortalamaların yüksek olması bu gerçeği desteklemektedir.

23 numaralı “Hangi Numunelerin Kabul veya Reddedileceği Bellidir” ifadesine verilen yanıtlar arasında cinsiyet, çalıştığı laboratuvar ve eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Erkek cinsiyetin, Biyokimya, Farmakoloji, Metabolizma Laboratuvarlarında çalışan ve eğitim alan katılımcıların yanıtlarının puan ortalamaları diğerlerinden yüksek bulunmuştur.

24 numaralı “Hangi Numuneler Kayıt Altına Alınır ve Raporlanır” ifadesine verilen yanıtlar arasında cinsiyet ve eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı, çalıştığı laboratuvar değişkenine göre yüksek derecede anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre erkek cinsiyet, Biyokimya, Farmakoloji, Metabolizma Laboratuvarlarında çalışanlar ve eğitim alanların yanıtlarının puan ortalamaları diğerlerine göre daha yüksektir.

26 numaralı “Elle ve Otomatik Çalışılan Testler İçin Panik Değerler ve Panik Değer Bildirim Sürecine Yönelik Kurallara Uyulur” ifadesine verilen yanıtlar arasında cinsiyet ve eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı, çalıştığı laboratuvar değişkenine göre yüksek derecede anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre erkek cinsiyet, Biyokimya, Farmakoloji, Metabolizma Laboratuvarları ve eğitim alanların yanıtlarının puan ortalamaları diğerlerine göre daha yüksektir.

Giménez-Marín ve ark. nın çalışmasında “Ekipman ve Kaynaklarla ilişkili faktörler” grubunda laboratuvarda çalışma yılı ve meslek değişkenlerine göre puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar vardır. Çalışmaya göre laboratuvarda çalışma yılı 10 yılın altında olanların puan ortalamaları ve laboratuvar bölüm başkanının puan ortalaması diğerlerinden yüksektir (3). Çalışmamızda ise bu faktör grubuyla ilgili sorulara verilen yanıtların çoğunlukla çalıştığı laboratuvar, eğitim alma durumu ve cinsiyet değişkenlerinden etkilendiği görülmüştür.

Soru 27 ve soru 29 arasındaki “Bilgi Güvenliği” ile faktörlerle ilgili sorulara verilen yanıtlardan; 27 numaralı “Numune Kabul ve Sonuç Verme Alanlarında Yeterli Hasta Mahremiyeti Sağlanır” ifadesine verilen yanıtlar arasında çalıştığı laboratuvar değişkenine göre

anlamli farklılık bulunmuştur. Genetik Laboratuvarı çalışanlarının yanıtlarının puan ortalamaları diğerlerine göre daha yüksektir.

28 numaralı “Analiz Verileri ve Sonuçlarının Saklanması, Gerekiyorsa Arşivlenmesi Konusunda Kurallarımız Mevcuttur” ifadesine verilen yanıtlar arasında cinsiyet ve çalıştığı laboratuvar değişkenlerine göre anlamli farklılık bulunmuştur. Erkek cinsiyet ve Biyokimya, Farmakoloji, Metabolizma Laboratuvarları çalışanlarının yanıtlarının puan ortalamaları diğerlerine göre daha yüksektir.

Soru 30 ve Soru 35 arasındaki “Laboratuvar Ortamı” ile ilgili faktörlerle ilgili sorulara verilen yanıtlardan; 30 numaralı “Laboratuvar Ortamında Çalışırken Yeterli Işıklandırma Vardır” ifadesine verilen yanıtlar arasında yaş değişkenine göre anlamli farklılık vardır. 30-39 yaş arası katılımcıların yanıtlarının puan ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir.

31 numaralı “Ortam Sıcaklığı ve Ortam Gürültüsü Kabul Edilebilir Düzeydedir” ifadesine verilen yanıtlar arasında çalıştığı laboratuvar değişkenine göre anlamli farklılık bulunmuştur. Mikrobiyoloji Laboratuvarı çalışanlarının yanıtlarının puan ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir.

32 numaralı “Çalışanlar Yeterli Alana Sahiptir” ifadesine verilen yanıtlar arasında çalıştığı laboratuvar değişkenine göre anlamli farklılık bulunmuştur. Hematoloji ve Doku Tiplendirme Laboratuvarları çalışanlarının yanıtlarının puan ortalaması diğerlerine göre daha yüksektir.

33 numaralı “Çalışma Alanında Kullandığımız Teknik Teçhizat, Donanım Ergonomisi Yeterlidir” ifadesine verilen yanıtlar arasında çalıştığı laboratuvar değişkenine göre anlamli farklılık bulunmuştur. Biyokimya, Farmakoloji, Metabolizma Laboratuvarı çalışanlarının yanıtlarının puan ortalaması diğerlerinden yüksektir.

Hastanede klinik laboratuvarların mekan olarak yerleşimleri farklı binalarda olup, bazı binaların yaşının büyük olması ve laboratuvarların teknolojik gelişimlerinin aynı olmaması nedenleriyle anlamlılıkların farklı laboratuvarlarda görülmesi mantıklı bir sonuçtur. Çalışanların mekan ve çalışma ortamı ile ilgili bu düşüncelerinin örgütsel yeterlilik ve iş tatmini ilişkin algıları üzerinde etkisi vardır (55,56).

35 numaralı “Hasta ve Çalışan Güvenliği Açısından Prosedür ve Talimatlar Vardır ve Yeterlidir” ifadesine verine yanıtlar arasında cinsiyet, çalışma deneyimi ve eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamli, çalıştığı laboratuvar değişkenine göre yüksek derecede anlamli

düzeyde farklılık bulunmuştur. Erkek cinsiyet, 11-15 yıl deneyimi olan, Biyokimya, Farmakoloji, Metabolizma Laboratuvarları çalışanlarının ve eğitim alanların verdikleri yanıtların puan ortalaması diğerlerinden yüksek bulunmuştur.

Giménez-Marín ve ark. yaptıkları çalışmada, çalışma koşulları ile ilişkili faktörler grubunda erkek cinsiyetin puan ortalamalarının kadın cinsiyetten daha fazla, 45 yaş altı çalışanların puan ortalamalarının 45 yaş üstünden daha fazla, 10 yılın altında çalışma deneyimi olanların 10 yıldan fazla zamandır çalışanlara göre daha fazla, halen çalışmakta olduğu laboratuvar da 10 yıldan az süredir çalışanların puan ortalamalarının 10 yıldan fazla süredir çalışanlara göre daha yüksek ve bölüm başkanı olan katılımcıların puan ortalamalarının diğer çalışanlara göre daha yüksek olduğunu saptamışlardır (3). Cinsiyet ve yaş değişkeni açısından bizim çalışmamızda da benzer anlamlılık bulunmakla birlikte diğer değişkenler açısından benzerlik görülmemiştir.

Çalışmamızda da laboratuvar ortamı ile ilgili faktörleri içeren sorulara katılımcılar çoğunlukla olumlu yanıt vermişlerdir. Connelly tarafından ABD’ de 37 hastanede, çalışanlar üzerine yapılan araştırmada katılımcılar çalıştıkları ortamı hasta güvenlik kültürü açısından olumlu bulduklarını belirtmişlerdir (57). Yine ABD’ de Sexton ve Thomas tarafından hekim dışında kalan hemşire ve diğer sağlık personeline yönelik yapılan başka bir çalışmada hasta güvenliği ikliminin nasıl algılandığına bakılmış ve çalışanlar hastanelerinde olumlu bir hasta güvenliği ortamının olduğunu belirtmişlerdir (58). Bu açıdan bizim çalışmamızla benzerlik göstermektedir.

Soru 36 ve soru 43 arasında yer alan “Eğitim ve Tecrübe” ile ilgili faktörlerle ilgili sorulara verilen yanıtlarda; 36 numaralı “İşimi Yapmak İçin Gerekli Eğitimi Aldım” ifadesine verilen yanıtlar arasında cinsiyet, çalışma deneyimi, çalıştığı laboratuvar ve eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Erkek cinsiyet, 11-15 yıl arası deneyimi olanlar, Biyokimya, Farmakoloji, Metabolizma Laboratuvarında çalışanlar ve eğitim almış olanların yanıtlarının puan ortalamaları diğerlerinden yüksektir.

37 numaralı “Bu İşyerinde Eğitimim, Bilgi Yetenek ve Deneyimlerim Tatmin Edici Şekilde Değerlendirildi” ifadesine verilen yanıtlar arasında çalıştığı laboratuvar ve eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Biyokimya, Farmakoloji, Metabolizma Laboratuvarı çalışanları ve eğitim alan katılımcıların yanıtlarının puan ortalamaları diğerlerine göre yüksek bulunmuştur.

38 numaralı “Üretilen Bilgilerin Uygun Bir Şekilde Kullanılması Konusunda Eğitim Gördüm” ifadesine verilen yanıtlar arasında çalışma deneyimi ve meslek değişkenlerine göre anlamlı, çalıştığı laboratuvar ve eğitim alma durumu değişkenlerine göre yüksek derecede anlamlı farklılık bulunmuştur. 11-15 yıl arasında deneyimi olanlar, Öğretim Üyesi Öğretim Görevlileri, Biyokimya, Farmakoloji, Metabolizma Laboratuvarında çalışanlar ve eğitim alan olan katılımcıların puan ortalamaları diğerlerine göre yüksek bulunmuştur.

39 numaralı “İşimdeki Performansından Dolayı Hastanın Güvenliğini Tehlikeye Atabileceğimin Farkındayım” ifadesine verilen yanıtlar arasında cinsiyet ve eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Erkek cinsiyet ve eğitim alan katılımcıların verdikleri yanıtların puan ortalamaları diğerlerine göre yüksek bulunmuştur.

40 numaralı “Laboratuvardan Kaynaklanan Her Bir Hatanın Hastada Ortaya Çıkarabileceği Sonuçların Farkındayım” İfadesi ve 41 numaralı “Hasta Güvenliğine İlişkin Numune Kalitesi, İstekler, Ulaşma Zamanı, Kimliklendirme Hataları Gibi Problemlerin Neden Kayıt Altına Alındığını Biliyorum” ifadesine verilen yanıtlar arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuş, erkek cinsiyetin yanıtlarının puan ortalamasının yüksek olduğu görülmüştür.

42 numaralı “Bu Laboratuvarda Hasta İçin Potansiyel Bir Zararı Olmasa Bile Tüm Laboratuvar Hataları İncelenir” ifadesine verilen yanıtlar arasında eğitim alma durumu değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Eğitim alan katılımcıların yanıtlarının puan ortalamaları almayanlara göre daha yüksektir.

43 numaralı “Bu Laboratuvarda Çalışanların Hataları Kendilerine Karşı Kullanılır” ifadesine verilen yanıtlar arasında çalıştığı laboratuvar değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Genetik Laboratuvarında çalışan katılımcıların yanıtlarının puan ortalamaları diğerlerine göre daha düşük bulunmuştur.

Giménez-Marín ve ark. nın çalışmasında “Eğitim ve Öğretim Faktörleri” ile ilgili sorulara verilen yanıtlarda ise laboratuvar bölüm başkanları meslek grubunun yanıtlarının puan ortalamalarının diğerlerinden yüksek olduğu görülmüştür (3). Aydın tarafından 2010 yılında yapılan başka bir çalışmada ise hekim ve hemşirelerin % 81,5’ i kurumda yapılan hatanın aleyhine kullanılacağını belirtirken (59), çalışmamızda “Bu Laboratuvarda Çalışanların Hataları Kendilerine Karşı Kullanılır” sorusuna % 54,6 oranında olumsuz yanıt, “Bir Hata Bildirildiğinde İlgili Kişi Sorumlu Tutulur” sorusuna % 44,6 oranında olumlu yanıt verilmiştir. Hasta güvenliği kültürü gelişmiş kurumlarda hatalar açıkça konuşulur, tartışılır, nedenler ortaya

konularak iyileştirme faaliyetlerine başlanır. Olumlu hasta güvenliği kültürü olan kurumlarda, olmayanlara göre tıbbi hataların önemli ölçüde azaldığı bilinmektedir (60,61).

Hasta güvenliği ile ilgili çalışmalar tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de son 20 yılda önem kazanmış, ilk etapta emekleyerek ardında koşarak gelişme göstermiştir. Ülkemizde Filiz tarafından 2009 yılında tıp fakültesi hastanesi ve devlet hastanesinde çalışan hekim, hemşire ve diğer sağlık personeli üzerinde hasta güvenliği tutumu algılanması ve tutumlarının belirlenmesine yönelik yapılan çalışmada hekimlerin % 78'inin, hemşirelerin % 86'sının ve diğer sağlık çalışanların % 89'unun hatalı olayları hiç rapor etmedikleri belirlenmiştir(61). Bizim çalışmamızın yapıldığı ESOGÜ Sağlık, Uygulama ve Araştırma Hastanesi' nde hasta güvenliğine yönelik çalışmalar ilk olarak 1999 yılında ISO 9001:2000 Kalite Güvence Belgesi alınması ile başlamıştır. Sağlık Bakanlığı'nın Sağlıkta Kalite Değerlendirmeleri kapsamına üniversite hastanelerini dahil etmesi ile Sağlıkta Kalite Standartları' nı uygulamaya devam etmiştir. Dolayısıyla hasta güvenliği kavramına kurum çalışanları yabancı değildir. Çalışmamızda hasta güvenliğini tehdit edebilecek olayların farkında olunması ve raporlanması ile ilgili sorulara katılımcıların verdikleri yanıtların yüksek oranda olumlu olduğu görülmüştür. Tüm çalışanların potansiyel olarak yanlış yapma olasılığı konusunda sürekli aktif bir farkındalığının olduğu anlaşılmıştır.

Soru 44 ve Soru 48 arasındaki “İletişim” faktörleriyle ilgili yanıtlardan; 44 numaralı “Laboratuvar Çalışanları, Hastanın Güvenliğini Etkileyebilecek Her Şeyi Her Koşulda Bildirir” ifadesine verilen yanıtlar arasında çalıştığı laboratuvar değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Hematoloji ve Doku Tiplendirme Laboratuvarları ve Genetik Laboratuvarında çalışan katılımcıların yanıtlarının puan ortalamaları aynı olup, diğerlerinden yüksektir.

45 numaralı “Hataları Bildirmek İçin İzlenecek Süreç Çalışanların Hepsini Tarafından Açıkça Anlaşılmıştır” ve 46 numaralı “Kritik Bir Hata Yapıldığında Personel İle Görüşülür” ifadelerine verilen yanıtlar arasında çalıştığı laboratuvar değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Biyokimya, Farmakoloji, Metabolizma Laboratuvarlarında çalışan katılımcıların verdikleri yanıtların puan ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Giménez-Marín ve ark. çalışmasında “İletişim Faktörleri” ile ilgili sorulara verilen yanıtlarda ise yine laboratuvar bölüm başkanları meslek grubunun yanıtlarının puan ortalamalarının diğerlerinden anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmüştür (3).

Uluslararası alanda klinik laboratuvar çalışanlarının hasta güvenliği tutumlarına yönelik araştırmalara bakıldığında Giménez-Marín ve ark. nın yaptığı araştırma dışında bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ülkemizde de hastanelerde hekim, hemşire ve diğer sağlık çalışanlarına yönelik hasta güvenliği kültürü çalışmaları mevcuttur. Bildiğimiz kadarıyla çalışmamız klinik laboratuvarlarda hasta güvenliği kültürü üzerine yapılan ilk çalışmadır ve hasta güvenliği tutumu konusunda ülkemizde bundan klinik laboratuvar çalışanlarına yönelik yapılacak anket çalışmaları için öncü olacaktır. Gelecekteki çalışmalarda farklı özellikteki hastanelerin klinik laboratuvarları arasında karşılaştırmalarda yapılabilecektir. Çalışanların kendilerine sunulan farklı imkanlar sonucunda hasta güvenliği yaklaşımları arasında farklılıklar olup olmadığı değerlendirilebilecektir. Hasta güvenliği süreci dinamik bir süreçtir (62). Eski binada bulunan laboratuvarların ortam koşullarının yapısal olarak iyileştirme süreci devam etmektedir. Ayrıca Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen klinik laboratuvarlarda kalite ve ruhsatlandırma çalışmaları çerçevesinde de değişim süreci de devam edecektir. Örgütsel modeller netleştikten ve oluşturulduktan sonra, yönetim uygulamalarında yapılan müdahalelerin ve değişikliklerin performansı etkin bir şekilde iyileştirip iyileştirmediği ve klinik laboratuvarlardaki güvenlik kültürünü arttırıp arttırmadığını incelemek ilginç olacaktır.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Sağlık kurumlarında hasta güvenliğinin sağlanması yönünde benimsenmesi gereken yaklaşımlar belirlenirken uluslararası standartların yanı sıra ulusal koşullar ve gereklilikler göz önünde bulundurularak ve şartların gerektiği durumlarda standartlar çerçevesinde revizyonlar yapılabilmelidir. Kısacası çalışanların standartların belirlenmesi konusunda uygulanabilirlik konusunda görüşleri mutlaka alınmalıdır. Böylece oluşturulacak standartlar sadece dosya düzeyinde kalmayacak çalışanlar tarafından da benimsenerek hasta güvenliği bir kurum kültürü haline dönüşecektir.

Araştırmada hasta güvenliği yaklaşımları ile ilgili puan ortalamaları arasındaki farklılıkların daha çok katılımcıların çalıştıkları laboratuvar, meslek grubu, hasta güvenliği ile ilgili eğitim, seminer vb. katılma durumu değişkenine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Bu sonuç hasta güvenliğine yönelik standartların belirlenirken çalışma ortamı koşullarının göz önüne alınması gerektiği görüşünü desteklemektedir. Ayrıca;

✓ Laboratuvarlarda artık son sistem teknolojik cihazlar kullanılsa da bu durumun insan kaynağına ihtiyacı azaltmadığı bir gerçektir. Klinik laboratuvarlarda iş süreçlerine göre olması

gereken insan gücü miktarı belirlenmeli ve mevcut çalışan sayına göre iyileştirme gerekiyorsa sağlanmalıdır. Laboratuvarlara insan kaynağı temininde görev tanımlarına uygun mezuniyete sahip olması, çalışacağı ortamın sorumluluklarını alabilecek niteliklere sahip olmasına özen gösterilmelidir.

✓ Laboratuvarlar kendi içlerinde değerlendirilerek bölümdeki sorunlar belirlenmelidir. Her bir laboratuvar çalışanın bu ekibin bir parçası olduğu ve ekibin her üyesinin de hasta güvenliğini sağlamak ve sürdürmek için zincirin bir parçası olduğu yaklaşımı benimsenmelidir.

✓ Yine her laboratuvar da süreçle ilgili kararlar yalnızca bölümün en tepesindeki çalışanın iradesiyle değil, sürecin her bir parçasında rolü olanların katılımıyla alınmalıdır.

✓ Araştırma sonucunda hasta güvenliği konusunda eğitim, seminer vb. katılanların görev tanımları, laboratuvar süreçleri ve hasta güvenliği ile ilgili uygulamalara daha hakim olduğu görüldüğüne göre, bu konudaki gerek kurum içinde hizmet içi eğitimler şeklinde gerekse kurum dışı mesleki etkinliklere tüm meslek gruplarının katılımlarının desteklenmesi ile, diğer kurumlardan paydaşların da uygulamalarını, ulusal ve uluslar arası çalışmaları görerek hasta güvenliği uygulamaları konusundaki farkındalıklarının artırılmasını sağlamak için faydalı olacaktır.

✓ İletişim sürecinin kalitesinin artırılması için laboratuvarlar ve klinikler arasında sürekli bilgi paylaşımı olmalı. Değişiklikler ve yeniliklerin takibinde ortak payda oluşturulmalıdır. Laboratuvar ve klinik çalışanları birbirlerini yargılama ve denetleme düşüncesinden uzak bir şekilde rahatlıkla bir araya gelebilmelidir.

✓ Hastane yönetiminin kurumda Hasta Güvenliği Kültürü oluşumunda rol oynayan faktörleri belirlemelidir. Yapılan iyileştirmelerde çalışan odaklı olmalı, uzun soluklu sistemler kurmalıdır. Çünkü ortaya çıkartılan her yeni sistem çalışanlar için yeni bir direnç ve sonrasında düzensizlik ortamı yaratmaktadır.

7. KAYNAKLAR

1. Aksay K, Orhan F, Kurutkan M.N. Sağlık hizmetlerinde bir risk yönetimi tekniği olarak FMEA: Laboratuvar sürecine yönelik bir uygulama. Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi, 2012;4:123-125.
2. Tilburg C.M, Leistikow I.P, Rademaker C.M.A, Bierings M.B et al. Health care failure mode and effect analysis: A useul proactive risk analysis in a pediatric oncology ward. Qual Saf Health Care, 2006;15:58-64.
3. Giménez-Marín A, Rivas-Rviz F, Garcia-Raja Ana M et al. Assessment of patient safety culture in clinical laboratories in the Spanish National Health System, Biochemia Medica, 2015;25:363-364.
4. Küçük M, Yazıcı Sorucuoğlu A, Uzun G, Gürbüz Z ve ark. Sağlık çalışanlarının hasta güvenliği tutumlarının belirlenmesi: Bir devlet hastanesi örneği. VII. Uluslararası Sağlıkta Performans ve Kalite Kongresi Kongre Bilimsel Yayınları: 102-103, 2018, Antalya.
5. Süzük S, Avcıküçük S. Laboratuvar kalite yönetim sistemi uygulamasının hasta güvenliğine etkisi: Hasta kimlik doğrulaması. Türk Mikrobiyoloji Cemiyeti Dergisi, 2014;44:118-122.
6. Yaman S. Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi klinik biyokimya laboratuvarlarında hizmet kalite standartlarının uygulanması ve değerlendirilmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uzmanlık Tezi, 2014:19.
7. Wagar E. A. Patient safety in the clinical laboratory. Arch Pathol Lab Med, 2006:1662-1668.
8. Avcı K, Aktan T. Bir sistem sorunu olarak tıbbi hatalar ve hasta güvenliği. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2015;5:48-54.
9. Çiçek A. Hemşirelerin hasta güvenliğine yönelik görüş ve tutumlarının incelenmesi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012:1-2.
10. Bol P. İlaç uygulama hataları ve hataların raporlanmasına ilişkin hemşirelerin tutumlarının incelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012:15.
11. Ovalı F, Hasta güvenliği yaklaşımları. Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi, 34-35.
12. Tokaç M. <http://www.sdplatform.com/Yazilar/Kose-Yazilari/113/Turk-tip-tarihine-ait-belgelerde-hasta-guvenligi.aspx>, Erişim tarihi: 12.11.2018.
13. Sayek F. Füsun Sayek TTB Raporları/Kitapları, 1, 2011:33.
14. Akalın E. Yoğun bakım ünitelerinde hasta güvenliği. Yoğun Bakım Dergisi, 2005;5:141-146.

15. <http://www.iom.edu.np/> Erişim tarihi: 29.03.2018.
16. The Joint Commission. National Patient Safety Goals Effective, Hospital Accreditation Program. 2019:1-17.
17. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel M¼d¼rl¼ę¼ Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Daire Başkanlığı. SKS Işığında Sağlıkta Kalite. Ankara, 2012;1:1-6.
18. Sağlık Hizmetleri Genel M¼d¼rl¼ę¼ Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Daire Başkanlığı. Sağlıkta Kalite Standartları Hastane, Versiyon-5, Revizyon-01. Ankara, 2016;18-23.
19. Tıbbi Laboratuvarlar Y¼netmelięi. 9 Ekim 2013 tarih 28790 sayılı Resmi gazete 4. madde r bendi. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/10/20131009-11.htm>, Erişim tarihi: 10.01.2019.
20. ¼zarda Y. Tıp laboratuvarlarında hasta g¼venlięi ve hasta g¼venlięinin toplam kalite y¼netimindeki rol¼. II. Uluslararası Sağlıkta Performans ve Kalite Kongresi Bildiriler Kitabı:27-38, 2010, Ankara.
21. Demir M, ¼uhadar S, Aslan ¼ ve diğerleri. Klinik Biyokimya Laboratuvarlarını Değerlendirme anketi. T¼rk Klinik Biyokimya Dergisi, 2011;9(1):23-30.
22. Boyacı H. ¼niversite hastaneleri laboratuvar ¼alıřanlarının, ¼alıřma ortamlarının risk fakt¼rlerine ilişkin algılarının belirlenmesi. İstanbul ¼niversitesi Sosyal Bilimler Enstit¼s¼, Y¼ksek Lisans Tezi, 2014:15.
23. Da Rin G. Pre-analytical workstations: A tool reducing laboratory errors. Clinica Chimica Acta, Elsevier B. V, 2009:68-74.
24. Bayram A, G¼rsel D, Zeytinoğlu A, ¼zacar T. Klinik viroloji-seroloji laboratuvarında maliyeti y¼ksek test isteklerinin değerlendirilmesi. Ege Tıp Dergisi, 2009;48(3):145-151.
25. Nar R. Emekli D.İ, G¼çlü K, İlanbey B. Biyokimya laboratuvarında pre-preanalitik hata kavramı. Ahi Evran Tıp Dergisi, 2017;1:23-24.
26. K¼me T, şişman A.R, ¼zkaya A, ¼oker C. Acil servisten laboratuvara g¼nderilen ¼rneklerle ait preanalitik hatalar. T¼rk Klinik Biyokimya Dergisi, 2009;7(2):49-55.
27. Sağlık Hizmetleri Genel M¼d¼rl¼ę¼ Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Daire Başkanlığı. Klinik Mikrobiyoloji Laboratuvarları Kalite Y¼netimi Rehberi, Ankara, 2014:111-190.
28. Aykal G, Yeğin A, Aydın ¼, Yılmaz N ve ark. Preanalitik s¼reçteki red oranlarının azalmasında eğitimin ¼nemi. T¼rk Biyokimya Dergisi, 2014;39(4):562-566.
29. Turhan B, ¼alık B. T, Demirin H. Kanıta dayalı tıp laboratuvar testleri ve preanalitik değişkenler. Konuralp Tıp Dergisi, 2010;2(3):29-33.

30. Özcan O, Güreser A.S. Analiz öncesi (preanalitik) hata kaynakları ve eğitimin hata önlemedeki rolü. Dicle Tıp Dergisi, 2012;39(4):524-530.
31. Uzun S, Bıyık M. Güvenlik raporlama kültürü laboratuvar hataları sınıflandırma sistemi bildirim analizi. VII. Uluslararası Sağlıkta Performans ve Kalite Kongresi Kongre Bilimsel Yayınları: 146, 2018, Antalya.
32. Dağlıoğlu G, İnal T, Aksoy K. Altı sigma nedir? Arşiv, 2009;18:132.
33. Durusu Tanrıöver M, Serteser M, Ünsal İ, Akalın A.E. Tanı hataları: Güvenli ve yüksek kaliteli bir sağlık sistemi için öncelikli bir iyileştirme alanı. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi. 2016:53-61.
34. Köksal A, Mızrak S. Preanalitik süreç yönetiminin hasta güvenliğine etkisi ve verimlilik düzeyi (Bir Uşak Devlet Hastanesi örneği). Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi. 2016;11:117-132.
35. Gümüş Z, Candan B, Karadağ E. Tıbbi patoloji laboratuvarlarında hasta güvenliği kapsamında hataları azaltmak ve önlemek için laboratuvar hataları sınıflandırma sistemin (LHSS) kullanmak. Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi.2016;11:97-116.
36. Aydan M. Sağlık hizmetleri kalite iyileştirme çalışmalarında hata tür ve etkileri analizinin bir üniversite hastanesinde uygulanabilirliği, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010:3.
37. Tütüncü Ö, Küçükusta D, Yağcı K. Toplam kalite yönetimi kapsamında hasta güvenliği kültürü ve bir ölçme aracı. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2007;9:1.
38. Dağlıoğlu G. Klinik laboratuvarlarda kalite yönetimi: Altı sigma protokolünün uygulanması. Çukurova üniversitesi Tıp Fakültesi Biyokimya Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi, 2009:12.
39. İnal B.B, Topkaya Ç. Klinik biyokimya laboratuvarlarında akreditasyona geçiş. İstanbul Tıp Dergisi, 2010;2:74-76.
40. Özgür M. Kalite uygulamalarının kalite algısına etkisinin test istem tekrarları ile ilişkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012:17-18.
41. Çakır A. Hasta güvenliği kültürü ile kalite yönetim sistemi arasındaki ilişkinin analizi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007:18.
42. Altındış M. <http://www.sdplatform.com/Dergi/213/Klinik-laboratuvar-hizmetlerinde-kalite-akreditasyon-ve-hasta-guvenligi.aspx>, Erişim tarihi: 14.01.2019.

43. Bal C.G, Aral M. Tıbbi laboratuvarlarda kalite yönetimi: EN ISO 15189 uygulama şartları, Sağlık Bilimleri Dergisi, 2013;22(1):81-85.
44. Hayta T. Hastane laboratuvarları. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2015:27-29.
45. Akalın E. <http://www.sdplatform.com/Dergi/818/Hasta-guvenligi-Degisen-paradigma.aspx>, Erişim Tarihi: 14.01.2019.
46. <http://www.turkak.org.tr/turkaksite/akreditasyonakreditasyonnedir.aspx>, Erişim tarihi 28.01.2019.
47. Polat S. ISO 15189 standardizasyonunun biyokimya laboratuvarına uygulanması. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010:4-10.
48. Laboratory National Patient Safety Goals. 2019 Erişim https://www.jointcommission.org/assets/1/6/2019_LAB_NPSGs_final.pdf, Erişim tarihi: 10.03.2019.
49. http://www.standartkalite.com/iso17025_nedir.htm, Erişim tarihi: 21.01.2019.
50. http://www.turkak.org.tr/turkaksite/kurumsalbirimlerlabakrdbskligi_1.aspx, Erişim tarihi 21.01.2019.
51. İnceboz T. Sağlıkta kalite uygulamaları ve ISO 15189:2007 (Tıbbi laboratuvarların akreditasyonu) akreditasyon uygulamalarının öncesi ve sonrası karşılaştırılması. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
52. Schein EH. Organizational culture and leadership. 4th ed. San Francisco: Jossey-Bass, 2010.
53. Budak M. <http://www.sdplatform.com/Dergi/112/Hasta-guvenligi-kulturu.aspx>, Erişim tarihi: 11.06.2019.
54. Uribe CL, Schweikhart SB, Pathak DS, Dow M, Marsh GB. Perceived barriers to medical-error reporting: An exploratory investigation. J Healthc Manag, 2002;47(4):263-80.
55. Robles-Garcia M, Diersen-Sotos T, Martinez-Ocho E, Herrera-Carral P. et al. Variables related to job satisfaction. Cross-sectional study using the European Foundation for Quality Management (EFQM) model. Gac Sanit, 2005;19:127-34. <http://dx.doi.org/10.1157/13074368>, Erişim tarihi: 26.06.2019.
56. Neal A, Griffin MA, Hart PM. The impact of organizational climate on safety climate and individual behaviour. Saf Sci 2000;34:99-109. [http://dx.doi.org/10.1016/S0925-7535\(00\)00008-4](http://dx.doi.org/10.1016/S0925-7535(00)00008-4), Erişim tarihi: 26.06.2019.

57. Connelly L. Powers J. On-line patient safety climate survey: tool development and lessons learned. <http://www.ahrq.gov/downloads/pub/advances/vol4/Connelly.pdf>, Erişim tarihi:12.06.2019.
58. Aydın ř. Bir üniversite hastanesinde görev yapan hekim ve hemşirelerin hasta güvenliği kùltürüne ilişkin algılamaları. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010;65.
59. Feng X. Bobay K. Weiss M. Patient safety culture in nursing: A dimensional concept analysis, journal of advanced nursing, 2008;63(3):310-319.
60. Ginsburg L. Gilin D. Tregunno D, Norton P. et al. advancing measurement of patient safety culture. Health Services Research, 2008.
61. Filiz, E. Hastanede hasta güvenliği kùltürü algılamasının ve sağlık çalışanları ile toplumun hasta güvenliği hakkındaki tutumunun belirlenmesi. Selçuk Üniversitesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
62. Davies HTO, Nutley SM, Mannion R. Organisational culture and quality of health care. Qual Health Care 2000;9:111-9. <http://dx.doi.org/10.1136/qhc.9.2.111>, Erişim tarihi: 26.06.2019.

8. EKLER

8.1. EK-1. ANKET SORULARI

KLİNİK LABORATUVARLARDA ÇALIŞANLARIN HASTA GÜVENLİĞİ UYGULAMALARINA YAKLAŞIMI

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma, yüksek lisans tezi olarak planlanmıştır. Sizlere uygulanacak anketle, “Hasta Güvenliği Uygulamalarındaki Yaklaşım” belirlenmeye çalışılacaktır. Elde edilecek bilgiler sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Katılımınız için teşekkür ederim.

Hemşire Özlem MUSLUK
Dokuz Eylül Üniversitesi
SBE Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon AD
Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

DEMOGRAFİK BİLGİLER

1. Yaşınızı belirtiniz?.....

2. Cinsiyetinizi belirtiniz?

a () Erkek

b () Kadın

3. Laboratuvar da çalışma deneyimiz kaç yıl belirtiniz?.....yıl

4. Mesleğinizi belirtiniz?

a () Öğretim Üyesi

b () Öğretim görevlisi

c () Araştırma Görevlisi

d () Biyolog

e () Kimyager

f () Hemşire

g ()Tekniker /Teknisyen

h ()Sekreter

5. Çalıştığınız Laboratuvarı belirtiniz?

a() Hematoloji

b () Mikrobiyoloji

c () Patoloji

d () Biyokimya

e () Farmakoloji

f () Genetik

g () Metabolizma

h () Kan Merkezi

ı () Doku Tiplendirme

6. Hasta güvenliğine yönelik eğitim, seminer, konferans vb (herhangi birine) katıldınız mı?

a ()Evet

b ()Hayır

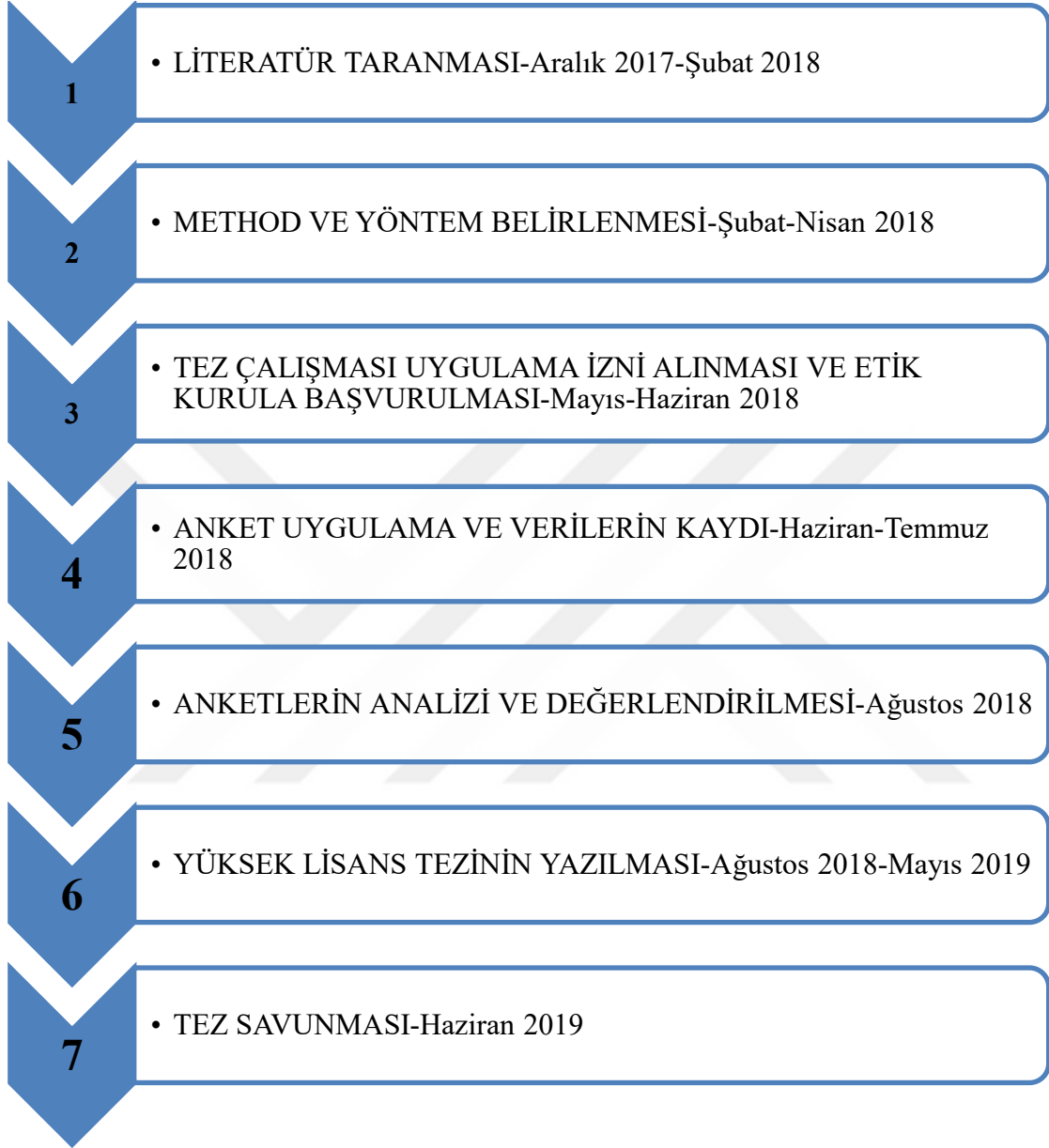
Lütfen aşağıda belirtilen konular için size uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
A. KİŞİSEL FAKTÖRLER					
1. İşimi severek yapıyorum.	()	()	()	()	()
2. Bu laboratuvarıda çalışanlara gerekli saygıyı gösterilir	()	()	()	()	()
3. Bu laboratuvarıda üstlerimin/yöneticilerimin yönetim anlayışı iyidir, gerekli desteği sağlarlar.	()	()	()	()	()
4. Bu ekibin içinde olmaktan gururluyum.	()	()	()	()	()
5. Çalıştığım bölümün hedef ve amaçlarının farkındayım.	()	()	()	()	()
6. Bölümde ve/veya kurumda getirdiğim öneriler olumlu karşılanır.	()	()	()	()	()
B. İŞ VE İŞYERİ İLE İLGİLİ FAKTÖRLER					
7. Yaptığım işle ilgili görev tanımımın, gerekli yetenek ve sorumluluklarımın farkındayım.	()	()	()	()	()
8. İş akışım prosedür ve talimatlara uygundur.	()	()	()	()	()
9. İşler yoğun olduğu zaman bütün çalışanlar bir takım halinde hareket ederler	()	()	()	()	()
10. Gerçekleşen hata ve olaylar sonrasında iş akışları yeniden düzenlenir.	()	()	()	()	()
11. Çalıştığım Laboratuvar numunelerin doğru tanımlanmasını sağlamak için prosedür ve talimatlara sahiptir.	()	()	()	()	()
12. Hasta kimliklendirme (tanımlama) ile ilgili hatalar kaydedilir ve raporlanır.	()	()	()	()	()
13. Numunelerin alınması sırasındaki hatalar ve olaylar (hemoliz, pıhtılaşmış numune, yanlış hacim ölçümü, yetersiz konteyner gibi) raporlanır.	()	()	()	()	()
14. Tüm olaylar ve hatalar izlenir, takip edilir ve uygun bir şekilde çözülür.	()	()	()	()	()
15. Hasta güvenliğini arttırmak için yapılan çalışmaların etkin olup olmadığı değerlendirilir.	()	()	()	()	()
16. Hasta güvenliği açısından bölümümde manuel olarak gerçekleştirilen analiz süreçleri, zararlı olabilir.	()	()	()	()	()
17. Hasta güvenliğini geliştirmek için diğer bölümlerle işbirliği yapılır.	()	()	()	()	()
18. Amirim/ yöneticilerim hasta güvenliği ile ilgili sorunları görmezden gelir.	()	()	()	()	()
C. KULLANILAN MALZEME, MATERYAL VE PERSONEL İSTİHDAMI İLE İLGİLİ FAKTÖRLER					
19. Bu laboratuvarıda insan kaynağı yeterlidir.	()	()	()	()	()
20. Numunelerin taşınması ile ilgili kurallar mevcuttur. (Kullanılması gereken transfer kabı, transfer yöntemi, pozisyonu, sıcaklığı, maximum transfer süresi vb).	()	()	()	()	()
21. Analiz isteklerinde elle doldurulan miktar belirlenir.	()	()	()	()	()
22. Hasta tanımlama barkotu olmayan, ancak etiketli (otomatik veri taraması yapılamayan) numunelerde hata olma olasılığı yüksektir.	()	()	()	()	()
23. Hangi numunelerin kabul veya reddedileceği (kriterleri) bellidir.	()	()	()	()	()
24.Reddedilen numuneler kayıt altına alınır ve raporlanır.	()	()	()	()	()
25.Her kademe için uygun personel istihdam edilmesine öncelik	()	()	()	()	()

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
verilmektedir.					
26.Elle ve otomatik çalışılan testler için panik değerler ve panik değer bildirim sürecine yönelik kurallara uyulur.	()	()	()	()	()
D. BİLGİ GÜVENLİĞİ					
27.Numune kabul ve sonuç verme alanlarında yeterli hasta mahremiyeti sağlanır.	()	()	()	()	()
28.Analiz verileri ve sonuçlarının saklanması, gerekiyorsa arşivlenmesi konusunda kurallarımız mevcuttur.	()	()	()	()	()
29. Analiz sonuçlarına ulaşım konusunda gerekli kısıtlamalarla ilgili kurallarımız mevcuttur.	()	()	()	()	()
E. LABORATUVAR ORTAMI İLE İLGİLİ FAKTÖRLER					
30. Laboratuvar ortamında çalışırken yeterli ışıklandırma vardır.	()	()	()	()	()
31. Ortam sıcaklığı ve ortam gürültüsü kabul edilebilir düzeydedir.	()	()	()	()	()
32. Çalışanlar yeterli özel alana sahiptir.	()	()	()	()	()
33. Çalışma alanında kullandığımız teknik teçhizat, donanım ergonomisi yeterlidir.	()	()	()	()	()
34. Mevcut çalışma alanı yeterlidir.	()	()	()	()	()
35. Hasta ve çalışan güvenliği açısından prosedür ve talimatlar vardır ve yeterlidir.	()	()	()	()	()
F. EĞİTİM, TECRÜBE FAKTÖRLERİ					
36. İşimi yapmak için gerekli eğitimi aldım.	()	()	()	()	()
37. Bu işyerinde eğitimim, bilgi, yetenek ve deneyimlerim tatmin edici bir şekilde değerlendirildi.	()	()	()	()	()
38. Üretilen bilgilerin uygun şekilde kullanılması konusunda eğitim gördüm.	()	()	()	()	()
39. İşimdeki performansımdan dolayı hastanın güvenliğini tehlikeye atabileceğimin farkındayım.	()	()	()	()	()
40. Laboratuvardan kaynaklanan her bir hatanın hastada ortaya çıkarabileceği sonuçların farkındayım.	()	()	()	()	()
41. Hasta güvenliğine ilişkin numune kalitesi, istekler, ulaşma zamanı, kimliklendirme hataları gibi problemlerin neden kayıt altına alındığını biliyorum.	()	()	()	()	()
42. Bu laboratuvarda hasta için potansiyel bir zararı olmasa bile tüm laboratuvar hataları incelenir.	()	()	()	()	()
43. Bu laboratuvarda çalışanların hataları kendilerine karşı kullanılır.	()	()	()	()	()
G. İLETİŞİM FAKTÖRLERİ					
44. Laboratuvar çalışanları, hastanın güvenliğini etkileyebilecek her şeyi her koşulda bildirir.	()	()	()	()	()
45. Hataları bildirmek için izlenecek süreç çalışanların hepsi tarafından açıkça anlaşılmıştır.	()	()	()	()	()
46. Kritik bir hata yapıldığında ilgili personel ile görüşülür.	()	()	()	()	()
47.Bir hata bildirildiğinde ilgili kişi sorumlu tutulur.	()	()	()	()	()
48.Bir hata bildirildiğinde problem araştırılır.	()	()	()	()	()

Teşekkür ederim.

8.2.EK-2. ARAŞTIRMANIN PLANI TAKVİMİ



8.3. EK-3. ETİK KURUL KARARLARI

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURUL KARARI

Sayın Yrd.Doç.Dr. Nevcivan Gültaş

Araştırmanıza ilişkin Kurulumuz kararı aşağıda sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederiz.

ETİK KOMİSYONUN ADI	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
AÇIK ADRES	Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı 2. Kat İnciraltı-İZMİR
TELEFON	0 232 412 22 54-0 232 412 22 58
FAKS	0 232 412 22 43
E-POSTA	etikkurul@deu.edu.tr

BAŞVURU BİLGİLERİ	DOSYA NO:	4099-GOA
	ARAŞTIRMA	UZMANLIK TEZİ ☐ MÜNFERİT ARAŞTIRMA ☐ ÖÇM ☐ YÜKSEKLİSANS ☒ DOKTORA ☐
	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Klinik Laboratuvarlarda Çalışanların Hasta Güvenliği Uygulamalarına Yaklaşımı
	ARAŞTIRMA PROTOKOL KODU	
	SORUMLU ARAŞTIRMACI ÜNVANI/ADI/SOYADI ve UZMANLIK ALANI	Yrd.Doç.Dr. Nevcivan Gültaş Sağlık Hizmetleri M.Y
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☒ ÇOK MERKEZLİ ☐

DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili		
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ	Mevcut		Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐
	ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ LİTERATÜR	Mevcut		Türkçe ☐	İngilizce ☒	Diğer ☐
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	Mevcut		Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐
	OLGU RAPOR FORMU	Mevcut		Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐

KARAR BİLGİLERİ	Karar No:2018/16-18	Tarih:28.06.2018
	Yrd.Doç.Dr. Nevciyan Güldaş'ın sorumlusu olduğu "Klinik Laboratuvarlarda Çalışanların Hasta Güvenliği Uygulamalarına Yaklaşımı" isimli klinik araştırmaya ait başvuru dosyası ve ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş, kurum izinleri alınması koşuluyla, etik açıdan çalışmanın gerçekleştirilmesinin uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir. -Kurum izinleri alındıktan sonra, Etik Kurulumuza gönderilmesi gerekmektedir.	
ETİK KURUL BİLGİLERİ		
ÇALIŞMA ESASI	Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu İşleyiş Yönergesi İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu	
ETİK KURUL ÜYELERİ		

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsi yet	Araştırma ile ilişkili mi?		İmza
Prof.Dr.Ali Rıza ŞİŞMAN (Başkan)	Tıbbi Biyokimya	DEU Tıp Fakültesi Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı	Erkek	E ☐	H ☒	<i>Ali Şişman</i>
Prof.Dr.Gül ERGÖR (Başkan Yardımcısı)	Halk Sağlığı	DEU Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.D.	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Gül Ergör</i>
Prof.Dr.Nejat SARIOSMANOĞLU	Kalp Damar Cerrahisi	DEU Tıp Fakültesi Kalp Damar Cerrahisi Anabilim Dalı	Erkek	E ☐	H ☒	<i>Katılamadı</i>
Prof.Dr. Mehmet Refik MAS	Geriatri	DEU Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı	Erkek	E ☐	H ☒	<i>Katılamadı</i>
Prof.Dr.Ayşe Aydan ÖZKÜTÜK	Tıbbi Mikrobiyoloji	DEU Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Ayşe Aydan</i>
Prof.Dr.Müge KIRAY	Fizyoloji	DEU Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Müge Kıray</i>
Prof.Dr.Sevda ÖZKARDEŞLER	Anesteziyoloji	DEU Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon A.D.	Kadın	E ☐	H ☒	<i>S. Özkardeşler</i>
Prof.Dr.Sülen SARIOĞLU	Patoloji	DEU Tıp Fakültesi Tıbbi Patoloji A.D	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Sülen Sarioğlu</i>
Prof.Dr.Bilge KARA	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	DEU Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Bilge Kara</i>
Prof.Dr.Ayhan ABACI	Pediyatrik Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları	DEU Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı	Erkek	E ☐	H ☒	<i>Ayhan Abacı</i>
Doç.Dr.M.Aylin ARICI	Tıbbi Farmakoloji	DEU Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Katılamadı</i>
Doç.Dr.Murat BEKTAŞ	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	DEU Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Erkek	E ☐	H ☒	<i>HB</i>
Doç.Dr.Yasemin SOYSAL	Tıbbi Biyoloji ve Genetik	Sağlık Bilimleri Enstitüsü Moleküler Tıp Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Katılamadı</i>
Uzm.Dr.Ahmet Can BİLGİN	Hukuk	DEU Tıp Tarihi ve Etik A.D	Erkek	E ☐	H ☒	<i>Katılamadı</i>
Mehmet Erhan ÖZKUL	Sağlık mensubu olmayan üye	D.E.U Tıp Fakültesi İdari Mali İşler	Erkek	E ☐	H ☒	<i>M. Erhan Özkul</i>

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURUL KARARI

Sayın Yard.Doç.Dr. Nevcivan Güldaş Araştırmınıza ilişkin Kurulumuz

kararı aşağıda sunulmuştur. Bilgilerinizi ve gereğini rica ederiz.

ETİK KOMİSYONUN ADI	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
AÇIK ADRES	Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı 2. Kat İnciraltı-İZMİR
TELEFON	0 232 412 22 54-0 232 412 22 58
FAKS	0 232 412 22 43
E-POSTA	etikkurul@deu.edu.tr

BAŞVURU BİLGİLERİ	DOSYA NO:	4099-GOA
	ARAŞTIRMA	UZMANLIK TEZİ ☐ MÜNFERİT ARAŞTIRMA ☐ ÖÇM ☐ YÜKSEKLİSANS ☒ DOKTORA ☐
	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Klinik Laboratuvarlarda Çalışanların Hasta Güvenliği Uygulamalarına Yaklaşımı
	ARAŞTIRMA PROTOKOL KODU	
	SORUMLU ARAŞTIRMACI ÜNVANI/ADI/SOYADI ve UZMANLIK ALANI	Yard.Doç.Dr. Nevcivan Güldaş Sağlık Hizmetleri M.Y
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☒ ÇOK MERKEZLİ ☐

DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili		
	Kurum izin belgesi	Mevcut		Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐

KARAR BİLGİLERİ	Karar No:2018/18-26	Tarih:19.07.2018
	Yard.Doç.Dr. Nevcivan GÜLDAŞ'ın sorumlusu olduğu "Klinik Laboratuvarlarda Çalışanların Hasta Güvenliği Uygulamalarına Yaklaşımı" isimli klinik araştırmaya ait ; -Kurum izin belgesi incelenerek bilgi edinilmiş ve uygun bulunmuştur.	
ETİK KURUL BİLGİLERİ		
ÇALIŞMA ESASI	Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu İşleyiş Yönergesi İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu	
ETİK KURUL ÜYELERİ		

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsi yet	Araştırma ile ilişkili mi?		İmza
Prof.Dr.Ali Rıza ŞİŞMAN (Başkan)	Tıbbi Biyokimya	DEU Tıp Fakültesi Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı	Erkek	E ☐	H ☒	<i>Şişman</i>
Prof.Dr.Gül ERGÖR (Başkan Yardımcısı)	Halk Sağlığı	DEU Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.D.	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Katılmadı</i>
Prof.Dr.Nejat SARIOSMANOĞLU	Kalp Damar Cerrahisi	DEU Tıp Fakültesi Kalp Damar Cerrahisi Anabilim Dalı	Erkek	E ☐	H ☒	<i>Katılmadı</i>
Prof.Dr. Mehmet Refik MAS	Geriatri	DEU Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı	Erkek	E ☐	H ☒	<i>Katılmadı</i>
Prof.Dr.Ayşe Aydan ÖZKÜTÜK	Tıbbi Mikrobiyoloji	DEU Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Özkütük</i>
Prof.Dr.Müge KIRAY	Fizyoloji	DEU Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Katılmadı</i>
Prof.Dr.Sevda ÖZKARDEŞLER	Anesteziyoloji	DEÜ Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon A.D.	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Katılmadı</i>
Prof.Dr.Sülen SARIOĞLU	Patoloji	DEÜ Tıp Fakültesi Tıbbi Patoloji A.D	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Sülen</i>
Prof.Dr.Bilge KARA	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	DEU Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Bilge Kara</i>
Prof.Dr.Ayhan ABACI	Pediyatrik Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları	DEU Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı	Erkek	E ☐	H ☒	<i>Abacı</i>
Doç.Dr.M.Aylin ARICI	Tıbbi Farmakoloji	DEU Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Arıcı</i>
Doç.Dr.Murat BEKTAŞ	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	DEU Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Erkek	E ☐	H ☒	<i>Bektaş</i>
Doç.Dr.Yasemin SOYSAL	Tıbbi Biyoloji ve Genetik	Sağlık Bilimleri Enstitüsü Moleküler Tıp Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	<i>Soysal</i>
Uzm.Dr.Ahmet Can BİLGİN	Hukuk	DEU Tıp Tarihi ve Etik A.D	Erkek	E ☐	H ☒	<i>Bilgin</i>
Mehmet Erhan ÖZKUL	Sağlık mensubu olmayan üye	D.E.U Tıp Fakültesi İdari Mali İşler	Erkek	E ☐	H ☒	<i>Özkul</i>



8.4. EK-4. KURUM İZNİ



T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
Sağlık, Uygulama ve Araştırma Hastanesi Başhekimliği

Sayı : 31568761-804.01-E.57698
Konu : İzin Talebi (Özlem MUSLUK)

29/05/2018

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 24/05/2018 tarihli ve 1104 sayılı yazı.

İlgi yazınız gereği Enstitünüz Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon yüksek lisans öğrencisi Özlem MUSLUK'un "Klinik Laboratuvarlarda Çalışanların Hasta Güvenliği Uygulamalarına Yaklaşımı" isimli tez çalışmasını hastanemiz Klinik Laboratuvarlarında 15 Haziran - 30 Haziran 2018 tarihleri arasında uygulama talebi Başhekimliğimizce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Elif DOYUK KARTAL
Başhekim a.
Başhekim Yardımcısı

BU BELGE ELEKTRONİK
İMZA ASLI İLE AYNIYDUR.

29 Mayıs 2018

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır. Evrak doğrulama adresi:
<https://ebysntrm.ogu.edu.tr/Home/Dogrulama/016150b0-f76c-498d-974a-ca367f0bd4e0>

Adres	Mecidiyeköy Kampüsü PK 26480 Odunpazarı	Ayrıntılı Bilgi	Aytemir GÜLLÜ - Bilgisayar Uzmanı
Telefon	1108	Faks	21933774
E-Posta	agutlu@ogu.edu.tr	Elektronik Ağ	http://www.baslatm.ogu.edu.tr
		KEP Adresi	esogutlu@baslatm.ogu.edu.tr/kep.tr

8.5. EK-5. ARBİS ÖZGEÇMİŞ



ÖZLEM MUSLUK

Kişisel Bilgiler

İletişim Bilgileri

Kimlik Numarası	45355091686
Doğum Tarihi	18/12/1975
İletişim Adresi	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık, Uygulama Ve Araştırma Hastanesi
Telefon	(222) 239 29 73
E-posta	omusluk@ogu.edu.tr
Web Adresi	

Eğitim Bilgileri

01 Eylül 2002 - 01 Haziran 2005 (2 yıl 10 ay)
Lisans, Anadal/Normal Öğretim, DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ, TÜRKİYE
KÜTAHYA SAĞLIK YÜKSEKOKULU, HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ

Deneyim / İşyeri Bilgileri

01 Ekim 2000 - Şu Anda (17 yıl 8 ay) (Tam Zamanlı)
İDARİ PERSONEL, ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ (HASTANE)
İdari Görev: İDARİ PERSONEL

01 Haziran 1996 - 01 Ekim 2000 (4 yıl 5 ay) (Tam Zamanlı)
İDARİ PERSONEL, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
HASTANESİ SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
İdari Görev: DİĞER

TÜBİTAK Burs ve Destekleri

Panelistlik/İzleyicilik/Raportörlük Sayısı

Panelistlik/Dış Danışmanlık Sayısı	ARDEB/BİDEB 0	TEYDEB 0	Toplam 0
İzleyicilik/Danışmanlık Sayısı	ARDEB/BİDEB 0	TEYDEB 0	Toplam 0
Raportörlük Sayısı	ARDEB/BİDEB 0	TEYDEB 0	Toplam 0

